

FRANTIŠEK VÍTAZOSLAV SASINEK

KU 100. NARODENINÁM
A ULOŽENIU POZOSTATKOV V SKALICI

SOSTAVIL
Dr. ALOJZ KOLÍSEK

V SKALICI NA SLOVENSKU 1930

NÁKLADOM MESTĀ SKALICE

Úvodné slovo

Mestská rada Skalice na Slovensku požiadala ma, aby som ku slávnostiam Fr. V. Sasinka napísal „populárnu brožúrku“. Vďaka som prisľúbil, predne z lásky ku Skalici, — veď som za 20 rokov žil v najväčšej blízkosti, v Hodoníne, a v najsrdečnejšom spojení s poprednými rodinami skalickými: Drizhalovou, Blahovou, Okánikovou, Jurkovičovou. Býval som účastným takmer všetkého, čo Skalica v smutných časoch pred prevratom urobila pre postup slovenskej myšlienky, bol som prítomný i vtedy, keď 6. nov. 1918 zástupcovia Národ. Výboru slávnostným aktom pred radnicou vyhlásili jestvovanie samostatného štátu Čechov a Slovákov a ujímali sa tu vlády nad Slovenskom slobodným. Všetko to pripomenul som si s vrelými citami srdca a nemohol som odoprieť súčinnosti pri chystanej slávnosti drahej mi Skalice.

Prirodzene postava Frant. V. Sasinka, svetlá... žiarivá v dejinách slovenskej kultúry, je duši mojej tak vzácna a drahocenná, že je mi ctou prispieť svojou hrivnou na zveladenie jeho pamiatky...

No priznám sa, že v jednej chvíli som začal pochybovať, či doľba mojej osoby ako pisateľa spisku o Fr. Sasinkovi je správna, či sa neozve známa žiarlivosť... Sveril som sa s týmito pochybnosťami pánu starostovi Skalice prof. K. Marešovi, no ten ma uistil, že obavy sú bezpodstatné — tak som sa dal do práce. Veru „populárna brožúrka“ bolo mi akosi málo k tak sekulárnej slávnosti ako je pamiatka 100. narodenín slovenského veľikána a uloženie jeho pozostatkov v čestnom, trvácrom hrobe... Pribral som na pomoc všetkých mojich priateľov — odborníkov, aby mi pomohli zadovážiť pramene: Dr. Axman z Muzeál. knižnice v univ. knihovne pražskej, Dr. Kratochvíl v univ. knižnici brnenskej, Dr. Zachar a Dr. Pražák v univ. knihovni bratislavskej, Dr. Rapant

v archíve Krajiny Slovenskej, Aug. Baník v knižnici tamže, vedúci št. notár Jul. Dzurányi, a celý rad súkromných osôb — každý dľa možnosti prispeli cennými zprávami, veď od r. 1892 vlastne nikto sa životopisom Sasinkovým hlbšie nezapodieval. Pri rozličných príležitostiach bolo jednoducho odpisované, čo on sám kedysi — pred 50 rokmi — o sebe bol v autobiografii napísal.

Látky podarilo sa mi nasbierať veľa, no ráz i rozmery mojho spisku nedovoľujú všetko to použiť ...

Ďakujem Msgru J. Pöstényimu za láskavosť pri tlači tohoto spisu.

Privolávam všetkým verným dušiam slovenským i českým dľa zaključujúcich slov nekrologu Vajanského o F. V. Sasinkovi:

Nech nám svieti príkladom!

V Bratislave, na Ducha 8. júna 1930.

Dr. Alojz Kolísek

I. Život Fr. V. Sasinka

1. Životopis (dľa časového postupu)

František Sasinek narodil sa v Uh. Skalici 11. decembra 1830. Otec bol František, matka Anna, rodená Tichá.

R. 1831. zomrel otec, mať vydala sa za Imricha Blaháčka. Otec i otčim boli stavu remeselnického (ševci).

Keď vychodil školu začiatočnú (obecnú) r. 1840., vstúpil na gymnázium v Skalici. Aby chudobným rodičom uľahčil, chodil s inými každú sobotu „na kantáciu,, (vyspevovanie) do zámožnejších domov, takže za rok vyspieval pre rodičov niekoľko zlatých krem toho v prázdninách pracoval pri tesároch alebo pri remesle doma. Po tretej triede oymn. mal zostať vôbec pri remesle otčimovom; no prostredníctvom krstného otca Frant. Matušku dostal 60 zl. štipendium zo základiny Šedyho a tým bolo mu ďalšie študovanie umožnené a dokončil v Skalici 4. triedu gymnaziálnu.

Keďže tu vyššieho gymnázia nebolo, odišiel r. 1844 do Solnoku (mesta so sriadeným magistrátom pri vtoku Zadravy do Tisy), kde tamojší františkáni boli profesormi na gymnáziume. V V. triede bol profesorom Slovák P. Pacificus Holý, ktorý sa mal priaznive zvlášte k Sasinkovi, lebo on bol správcom spevu a Sasinek predspevákom. V Solnoku sa naučil maďarsky.

Zaujímavú okolnosť vypravuje nám Sasinek:

„Býval som, — hovorí S. sám — u hotoviteľa búnd (vyšívavných kožuchov) Vietorisza. Keď sa blížil polrok, vypovedal mi, čo som ja rád prijal, lebo nebol som spokojný s jedlom. Školský polrok zatváral sa zkuškami a slávnostným čítaním klassifikácie. Pri tej príležitosti predniesol som báseň „Plač matky nad hrobom dieťaťa“ maďarsky a spolu v preklade latinskom, s takým výsledkom, že prítomné obecenstvo sa rozplakalo. Pamätám si ešte tento začiatok básne maďarskej: „Miláčku môj Alfrede...“

Prítomná bola i moja gazdiná. Ja bol som prvý, a teda, keď moje meno bolo prečítané a hlučné trúby vydaly fanfáry, gazdiná bola celá duchom vytržená. Nielen že odvolala vypovedanie, ale sľúbila všetko možné k môjmu uspokojeniu; ba bola hotová upustiť i z platu, len aby som neodchádzal a ich odchodom svojím nezahanbil.“

R. 1846, keď skončil 6. triedu poberal sa Sasinek so svojim kamarátom Antošom Polakovičom do Fraštáku, aby vstúpili do rádu františkánskeho. Dozvediac sa, že tu niet súbehu išli do Prešpurka na súbeh u františkánov. Bolo 2. aug. na sviatok Porciunkuly, keď išli do chrámu Otcov kapucínov. Po slávnostnej sv. omši slúžil tichú sv. omšu staručký kapucín P. Angelus. Jeho milá postava a pobožnosť tak dojala Sasinka, že hneď z chrámu šiel hlásiť sa za kapucína. (Priateľ Polakovič vstúpil k Milosrdným Bratom.)

Dňa 30. aug. 1846 bol S. v kláštore kpucínskom v Novom Meste oblečený do habitu a dostal meno Viktor.

Keď skončil tu noviciát, bol r. 1847 poslaný do Taty na filozofický kurz. Keď ale r. 1849 cisárske vojsko stúpalo pred košutským nazpäť, Sasinek s inými filosofmi opustili kláštor tatanský a išli do Prešpurka, kde filozofiu skončili.

V rokoch 1850-51 študoval I. a II. r. teologie v Scheibse (Dolné Rakúsko). Tu vycvičil sa dokonále v nemčine.

Tretí a štvrtý rok teologie končil v kláštore prešporskom (1851-1853).

Dňa 2. dec. 1851 zložil slávne sľuby ako rehoľník.

R. 1852 okolo sviatku sv. Jozefa bol v Ostrihome vysvätený na diakona.

Toho času profesorom slavistiky na prešporskom gymnáziume bol Martin Hattala s ktorým sa Sasinek dosť skoro obznámil. Navštíviviac ho raz priniesol mu svoj prvý literárny plod, totižto pieseň o sv. Cyrillovi a Methodovi, aby ju posúdil. Hattala ju poslal svojmu priateľovi Mich. Chrastekovi, redaktorovi Cyrilla a Methoda do Bystrice, ktorý ju tam 4. sept. 1852 (č. 55.) uverejnil s tou poznámkou: „Dobré by bolo, keby sa pekná pieseň táto od jedného mladého spolurodáka nášho složená, v národe našom slov. ujala.“ A želanie redaktorovo sa splnilo. Pieseň Sasinkova má svoje miesto v každom našom cirkevnom spevníku a zavznieva v kostoloch, v ktorých modlia sa i spievajú ľudia vďační tým dvom sv. bratom, ktorí ich otcom priniesli vieru Kristovu.

R. 1852. v novembri mal kazateľskú próbu — nemecky.

Prvý kazateľ, ktorého do rúk dostal, bol r. 1850, boly to české pôstne kázne Fabiana Veselého z Tov. Jež., vydané v Prahe.

„Prvá slovenská čítka moja bola „Wúdce z Trnavy“, potom „Orol Tatranský“ a „Nitra.“ Tak som privedený bol k národnému povedomiu a k tomu presvedčeniu, že i v slovenčine dá sa písať.“ (Poklad kazat. IV. str. 276).

R. 1853 prišiel do Prešporku Juraj Holček, národovec a farár ôhajský, aby videl toho P. Serafina, čo tak často v „Kat. Novinách“ sa obracia a nemálo ho prekvapilo, že Sasinek je ešte klerik.

Sasinek keď skončil štúdie bohoslovecké, bol poslaný do Taty učiť klerikov filosofie a počtovedu.

S datumom 6. sept. 1855 dostal pápežskú dispencáciu od predpísaného veku pre vysviacku a dňa 9. okt. 1855 bol v Rábe vysvätený na kňaza.

Po vysvätení účinkoval v Tate, odkiaľ bol preložený do Prešpurka prednášať klerikom kapucínskym filozofiu a počtovedu až do r. 1856.

Zastával spolu aj *slovenské* kazateľstvo v chráme najsv. Trojice a to bezplatne, pracujúc i pre „Katol. noviny“; za svoju pieseň na pamiatku putovania kard. Jána Scitovského tam uverejnenú dostal od Jeho Eminencie 28. jan. 1855 pátričky.

Z Prešporku bol povolaný do Pezinku prednášať klerikom všeobecný dejepis a geometriu.

K posviacke katedrál. chrámu v Ostrihome 31. aug. 1856 bol Sasinek vyzvaný napísať slovenskú báseň. Od Jeho Eminencie dostal za ňu vlastnoručný list s „bratským poďakovaním“ a 20 zl. „Pester Lloyd“ zo všetkých básnikov, ktorí sa zúčastnili svojimi príspevkami, uvádza iba dve mená: „Joseph Kricsko aus dem Piaristen-Orden,“ „Kapuziner-Priester Victor Sasinek.“

R. 1856 bol preložený opäť do Prešporku, kde 21. sept. bol vymenovaný za mimoriad. zpovedníka Milosrd. sestier pri detskej nemocnici, 11. novembra ich exhortátorom.

Dňa 27. dec. 1856 dostal Sasinek výzvu od kard. J. Scitovského list a materiál, aby zostavil „Kresť. katol. spevník“. Vypracoval jedno vydanie pre dospelých, druhé pre mládež.

Pre články v Katol. novinách „Cyrill a Method“ písaných zo srdca, ktoré krvácalo nad ubohými Slovákami o Slovo Božie u sv. Trojice pozbavenými — bol poslaný do *Budína*.

V Budíne 1. okt. r. 1857 zapriahol sa do práce. „Ej, bolo toho mnoho, takže musím uznať, že ma zvláštna milosť Božia posilňovala.“ (Pokl. kaz. IV. 289).

Dostalo sa mu vyznačenia, že 19. nov. bol kazateľom pri zlatej sv. omši vojenského kňaza dp. Pauloviča vo far. chráme sv. Alžbety.

R. 1857 po upozornení Dr. A. Radlinským i v r. 1858 mal Sasinek nepríjemnosti so samým kardinálom J. Scitovským, lebo nechcel prepustiť svoje Spevníky k vydaniu Spolkom Sv. Štefana.

Zaujímavé je, akým spôsobom sa oddal na spisovanie dejepisu.

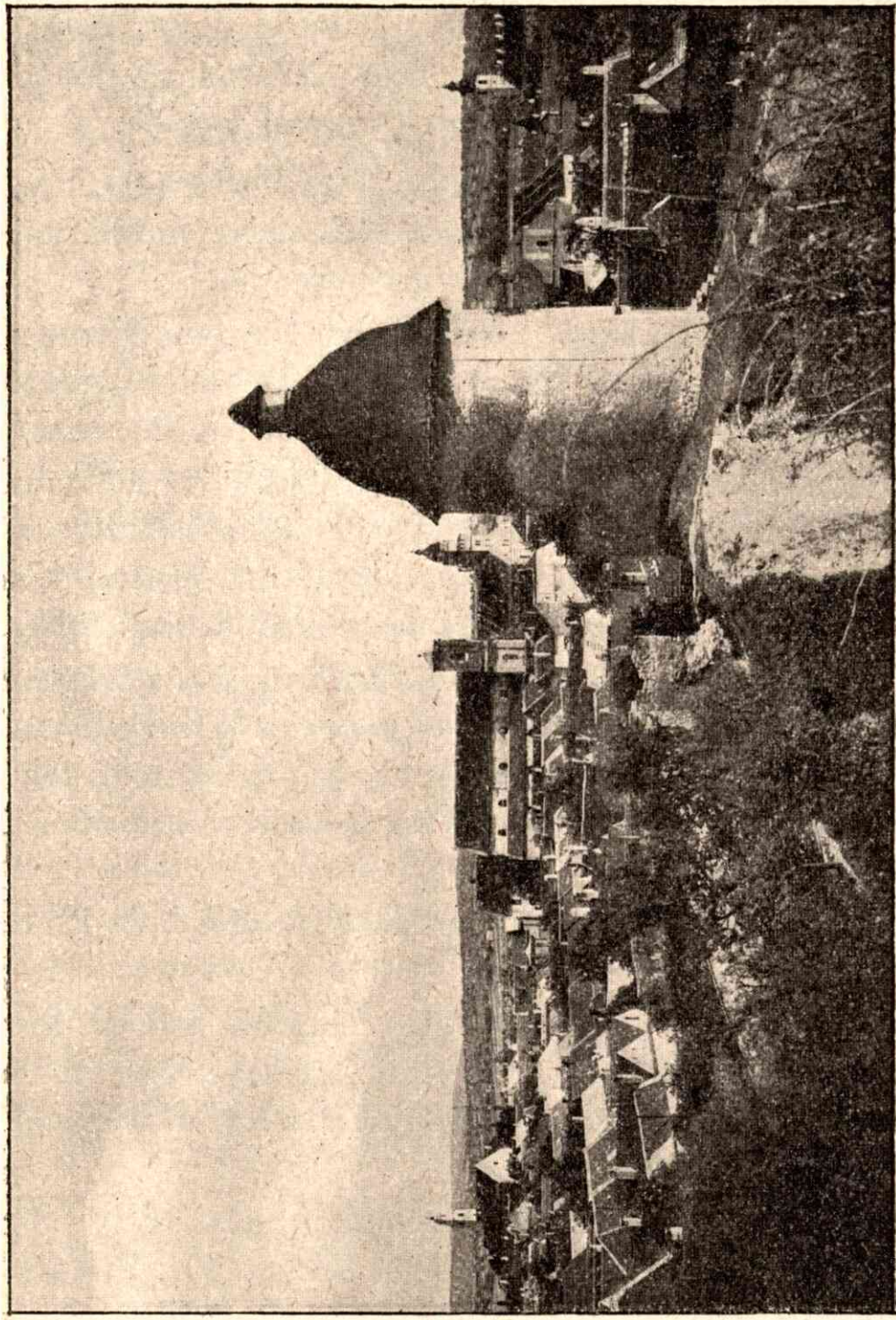
Keď žil v Budíne a bol už známy z prác svojich v Radlinského časopise „Priateľ školy a literatúry“ uverejňovaných, dostal raz anonýmny list, v ktorom predkladá sa mu otázka: čo myslí o mene *Vaik*, ktoré kráľ sv. Štefan nosil pred svojim pokrstením? Otázka zaryla sa Sasinkovi v myseľ. Neskôršie už v Moose, v kláštorskej knihovni videl, že u Ditmára stojí *Waic*. I prišlo mu na um, že mesto Vacov Nemci menujú *Weitzen*. Začala sa mu ukazovať súvislosť: *Waic—Waitzen—Vác*. Vysvetľoval si, že *Waic* je toľko, čo *Vác* čiže *Vácslav*; že *Waic = Vác* (—slav) je meno kresťanské, keďže meno *Waitzen* pochádza od kresťanského pustovníka *Váca*; že meno *Štefan* (*stefanon = veniec*) je vlastne latinskogrécky preklad slovanského kresťanského mena *Venceslav (=Vácslav)*; že sv. Štefan hneď od svojho narodenia nosil kresťanské krstné slovanské meno *Vácslav* či *Venceslav*, ktoré potom zamenil latinsk-gréckym *Stefanus* (*Stefanos*).

Táto myšlienka bola základom, na ktorý Sasinek staval ďalej svoje historické idey v časopise „Slovesnosť“ vydávanej v rokoch 1863—1865. R. 1868 už vydal *Dejiny drevných národov na území terajšieho* (1868!) *Uhorska a Dejiny počiatkov terajšieho Uhorska*.

Dr. Rösler, profesor na univerzite v Štýrskom Hradci písal mu list, že tým objasnením mena *Waic* preukázal dejepisu Uhorska službu nekonečnej ceny.

V tých časoch (r. 1859) S. začal zasahovať i do politického života, dopisujúc do *Ost und West* a schádzajúc sa do priateľského kruhu s prvými patriotmi slovenskými. Bol i pri tom, keď bola reč o založení „*Pešťbudinských Vedomostí*“ a o ích kauciu. Ján Gočiar pri tejto príležitosti podotkol, že ťažko bude sohnáť kauciu, lebo národovci majú síce dobrú vôľu, ale nemajú groše. Za

príklad vzal Sasinka. Na čo S. odvetil, že keby mal i žobrať na ne, podpíše 100 zl. a to s tým doložením, že ich vlastníkom nebude on, ale nádejný Spolok sv. Vojtecha. To účinkovalo tak, že temer všetci potom podpísali viac, než on chudobný kapucín. Keď potom

Mesto Skalica na Slovensku

odtiaľ šiel s Viktorínom dolu s hradu domov, objal ho tento srdečne a povedal: „ To bolo Vaše zlaté slovo: bez neho nebola by sa pohla záležitosť kaucie k predu.“

R. 1861 bol Sasinek po rôznych machináciach preložený do Mooru ako lektor filozofie „nemecký“ kazateľ, kaplán a katecheta

v štyroch školách. Dopisoval do „Pešt. Bud. Vedomostí“, do „Cyrilla a Methoda,“ do „Priateľa školy a literatúry,“ i do *pražského „Pozora.“*

Za pobytu v Moore vyvinula sa v Sasinkovi *priateľmi vzbudená* myšlienka, vystúpiť z rádu, aby výdatnejšie mohol pracovať v literatúre. Jeho prosba o prijatie do diecezy ostrihomskej bola 8. apr. 1862 odmietnutá. Listom zo dňa 17. apríla 1862 prihovára biskup Dr. Št. Moyzes Sasinkovi, aby sotrvál v ráde.

Dňa 31. júla 1862 zúčastnil sa na povzbudenie Dr. A. Radlinského súbehovej zkušky na katech. stanicu pri gymnáziume v Skalici — no intriky prekazily jeho vymenovanie.

Medzi tým 17. sept. 1862 dostal S. od Šimona Klempu, farára peštianskeho list, v ktorom mu oznamuje, že od jeho Eminencie uložené je *Spolku sv. Štefana*, aby zase vydával slovenské „Katólicke Noviny“ a žiada ho, aby prijal redakciu so 400 zl. honorárom. No okolnosti nedovoľovaly Sasinkovi prijať nabídnutie.

Sasinkovo vymenovanie za katechetu do Viedne bolo preto prekazené, hoci už bol pripravený jeho dekret 3. okt. 1862.

R. 1863 pomocou Dr. A. Radlinského, pápež. nuncia vo Viedni a sľubom biskupa Dr. Št. Moyzesa (11. dec. 1863.) že je náklonný Sasinka do svojej diecézy prijať, pokročila záležitosť jeho saecularizácie. Tu bol opäť preložený do Prešporku v mnohých úradoch a tituloch.

I terajšia prosba o katechet. stanicu v Skalici bola 22. dec. 1863 odmietnutá.

Nasledovalo rýchle pojednávanie o saekularizáciu. Konečne 3. júna 1864 bol v Ríme od pápeža vydaný dekret, ktorým sa Victor Sasinek osloboduje od rádoých sľubov a môže ako svetský kňaz konať svoj duchovný úrad.

Dňa 3. júla 1864 prepustil provinciál kapucínsky Sasinka z provincie. Čoskoro potom 11. júla 1864 biskup Dr. Štefan Moyzes prijal Sasinka definitívne do bankso-bystrickej diecézy.

Súc prof. banskobystr. Chervenem pri jeho návšteve v Prešporke upozornený, predostrel Sasinek prosbu o miesto prof. teol. v B.-Bystrici — práve uprázdnené.

Biskup Sasinka vymenoval dekretom 13. aug. 1864 profesorom dogmatiky na svojom bohosl. učelišti.

Dňa 25. sept. 1864 vyzkúšal Sasinek ešte klerikov kapucinských, ktorých vyučoval, a po obede na rozlúčku „padla jeho brada s habitom“.

Druhý deň 26. septembra „nábožne a povdlačne rozžehnal sa s kláštrom a opustil Prešporok“ (Pokl. kaz. IV. 292.)

Vtedy bol 54-ročný. Ako 75-ročný hovorí nám o svojom vystúpení od kapucínov takto: „Za to mám, že prozreteľnosť Božia povolala ma z kláštora do verejnosti, aby voľnejšie a činnejšie pracoval ku cti a chvále Jeho, na úžitok sv. Cirkve a duševný i časný prospech milých svojich Slovákov. („Katol. noviny“ 22. dec. 1905.)

* * *

Nastal nový odiel života Fr. V. Sasinka — ako kňaza svetského.

Dňa 27. sept. 1864 predstavil sa ako bansko-bystrický kňaz diecezný biskupovi Dr. Št. Moyzesovi v jeho rezidencii v Tekovskom (Hronskom) Sv. Kríži.

Kapitula biskupská vymenovala Sasinka za nemeckého kazateľa v katedrálom chráme, čo biskup potvrdil 17. nov.

R. 1865 chystal sa na rigorozum (prísnu zkušku) do Viedne. Keď sa ale dozvedel, že kanoník a rektor teol. seminára v B.-Bystrici zamýšľa cestovať do Prahy na svätójánske slávnosti, umienil si Sasinek ho sprevádzať a pri tej príležitosti složil rigorosum v Prahe. Písal o tej veci Dr. M. Hattalovi, ktorý sa medzi tým stal profesorom na univerzite v Prahe.

Toho istého roku 1865 9. aug. bol Sasinek vymenovaný za opatrovníka kníh a sbierok Matice Slov., uložených prezatýmne v biskup. rezidencii v B.-Bystrici.

Dňa 21. augusta dostal od biskupa dovolenie *kandidovať* za poslanca v kraji Nové Mesto nad Váhom. Terorom maďarských volieb prepadol, i navrátil sa z voľby do B.-Bystrice 1. decembra a hneď 5. dec., akoby sa nič nebolo prihodilo, mal kázeň o sv. Františkovi Xav., patrónovi katedr. chrámu diecezy.

25. apríla 1866 prišlo od univerzity pražskej (rektor dr. Náhlavský) pozvanie na rigorosum, ktoré složil 14. mája „et theologia fundamentali et dogmatica per suffragia unanimita cum applausu approbatus“ (z fundamentalky a dogmatiky všetmi hlasmi s pochvalou uznaný).

Toho roku 1866 bol od Matice Slov. poverený vypracovaním životopisu hrdinu Mikuláša Šubiča Zrinského.

R. 1867 25. júla bol Sasinek od biskupa za riadneho profesora bohoslovnia vymenovaný; 20. sept. za katechetu na učit. ústave.

Štátne úrady mali o Sasinka čulý záujem: listom od biskupa z 19. sept. sa dozvedel, že minister ho pozbavuje gymnáziálnej exhortatury; 26. sept. dal minister veto proti spomenutému vymenovaniu za katechetu.

Po odchode Mich. Chrásteka na faru v Tek. Sv. Kríži bol Sasinek 1. sept. 1868 vymenovaný za staršieho profesora a diecezného archivára a premenil stolicu profesorskú na *cirk. dejepis a právo*. V dôsledku toho vyzval biskup Sasinka, aby do 3 rokov složil rigorosum z týchto nových predmetov. (Podobnú výzvu dostali všetci profesori, ktorí posiaľ rigorosum zo svojho predmetu nemali).

Mestečko Stará Turá vymenovala 10. nov. 1868 Sasinka čestným občanom (kandidoval tam).

Pre Sasinka ako odborného dejepiscu má r. 1868 význam ten, že vtedy vydal „Dejiny drevných národov v terajšom Uhorsku“.

R. 1869 voličia novomestského okresu zase požiadali Sasinka, aby prijal kandidatúru. Výhľady boly na vífazstvo, ale stoličné úrady a súdy sa ho zase domohly, pretože Sasinek na tom stál, aby mal pod zástavu triezvých voličov a nie korheľov. Ostatné bolo sa čo obávať, že napriek stráži obecnej, vífazstvo *bol by zaplatil životom*.

Ťažká rana stihla Sasinka — ako celý národ slovenský — 5. júla 1869: vo sviatok sv. Cyrila a Metoda milosrdný Boh ráčil z nevďačného sveta vytrhnúť opravdivého otca Slov. národa, biskupa dr. Štefana Moyzesa.

Sasinek lapidárnym slohom napísal nekrolog do Pešť. ľud. vedomostí, uverejnený v najbližšom čísle na celom začelí. Pri pohrebe mal Sasinek povedať trúchlloreč, ale tomu niektorí odporovali aby nezašiel — vraj na pole národné. *Niesol aspoň kríž pred pohravným prôvodom*.

To bolo smutným symbolom pre budúci život Fr. Sasinka: niesť kríž, ťažký kríž až ku hrobu svojmu...

Pri najbližšom valnom shromaždení Matice Slovenskej dňa 4. aug. 1869 dostala sa Sasinkovi čestná ale smutná úloha, že povedal trúchlloreč nad ním, ktorá i tlačou vyšla. Po tomže valnom

shromaždení vyvolený bol za *tajomníka* Matice Slovenskej. Nehľadal to, ale okolnosťami, ktoré to vyžadovaly, podvolil sa. Toto žiada malé objasnenie.

V neslovenských ústavoch literárnych môžu byť katolíci, evanjelíci, kalvíni a židia; nikto to nepoužije k nepriateľskej agitácii: nebolo to tak s Maticou Slovenskou. Agitovali medzi katolíckym ľudom tým, že je to spolok luteránsky, ačkoľvek väčšina členov bola katolícka; teda čelným národovcom na tom záležalo, aby pri Matici Slovenskej účinkujúce úradníctvo bolo tiež katolíckym spisovateľstvom zastúpené. Na mnohé naliehanie so strany národovcov konečne odhodlal sa Sasinek k prijatiu tajomníctva, keď úradu toho vzdal sa predošlý tajomník Michal Chrástek. Tomáš Červen, čo vtedajší generálny vikár, ačkoľvek horlive zaujatý bol za Maticu Slovenskú, veľmi nerád (*angustato corde*) dal mu 12. aug. 1869 prepustenie a slávna kapitula so žiaľom prijala jeho vzdanie sa kazateľstva katedrálneho, poďakujúc mu pekným prípisom za verné plnenie tohoto úkolu.

Následkom smrti biskupa Dr. Št. Moyzesa musely byť knihy a starožitnosti z biskupskej rezidencie odvezené do domu Matice Slov. v Turč Sv. Martine práve od mesta zakúpeného. Pri tejto príležitosti *prestahoval sa i Sasinek do Turč. Sv. Martina*.

Ačkoľvek požíval v meste, ktoré ho už 26. decembra 1869 počtilo čestným mešťanstvom, úctu a mal tu srdečných priateľov, jednako čím ďalej, tým viac dorážala naňho nespokojnosť, lebo práce bolo veľa a to i takej, ktorá jeho *kňazskému* charakteru nebola primeraná. Bol on opravdivý všedej (*factotum*) Matice: Leťopis Matice Slov. redigovať, spisovateľov hľadať, pomôcky im poskytovať, príspevky korigovať, spolkovú agendu viesť, tiež korespondenciu . . .

Keď mal oddychu — v nedeľu a sviatok cirkevne vypomáhal okolitých pp. farárov v T. S. Martine, T. S. Michale, Slov. Pravne a Necpaloch; medzi týmito najčastejšie a najmilejšie meškával u svojho dobrého priateľa, Kaz. Luljaka vo Sv. Helene, potom i u Fr. Tagányiho v Turzovke. Najviac ho znepokojilo, keď bol odkázaný na kancelársku izbu nad bránou, ktorá ohrožovala v zime jeho zdravie, áno neposkytovala mu ani bezpečnosť osoby; lebo bol osamotený a dvere od dolnej chodby nesmel zatvárať. (Že jeho obava bola základná, dokázalo zlodejstvo, ktoré potom r. 1874 spáchané bolo v muzeume, pri tej chodbe umiestenom, z ktorého zlo-

deji ukradli zlaté i strieborné mince v hodnote 2000 zl.) Nespokojnosť nedal na seba znať, lebo túžil po osvobodení a po navrátení sa k povolaniu kňazskému, k čomu otváraly mu výhľad styky s novým biskupom b.-bystrickým, Arnoldom Ipolyim (Stummer.)

Čoskoro mal náhradu vo významnej duševnej odmene: roku 1870 7. dec. bol na návrh slovutného historika českého Frant. Palackého vymenovaný dopisujúcim členom kráľov. českej spoločnosti nauk v Prahe.

Mesto Turč. Sv. Martin vymenovalo Sasinka 12. dec. 1871 do stoličného výboru za mesto, ale nebol od úradov potvrdený.

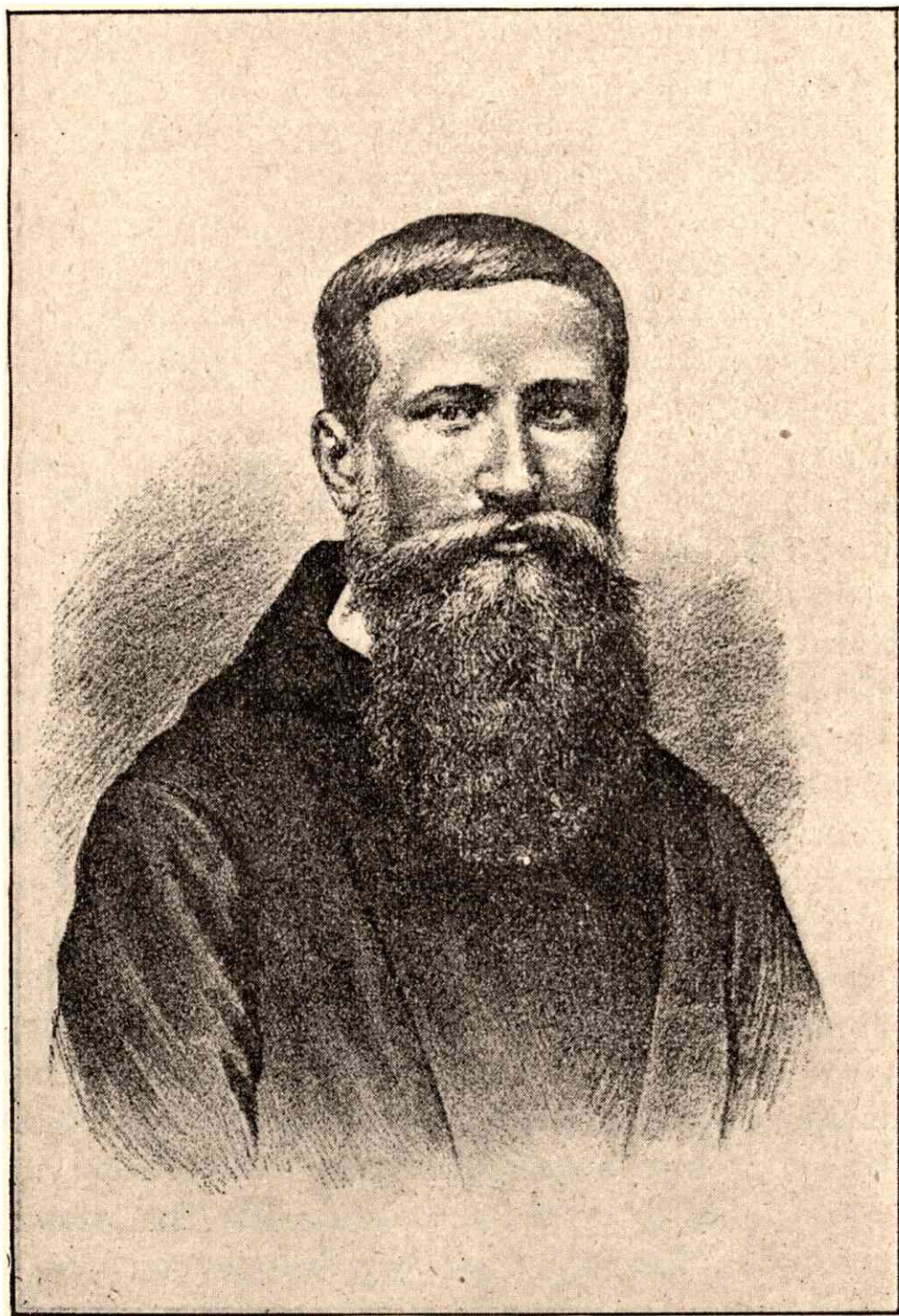
Nový biskup b.-bystrický Arnold Ipolyi pozval k sebe Sasinka 18. apríla 1872 straniva chýb v dieceznom schematisme, na ktoré biskupa bol upozornil. Biskup poveril ho ťažkou prácou pre jubilejný schematismus na r. 1876, takže ho napokon častejšie k sebe volal. Raz sveril sa biskupovi Sasinek, že by sa rád vrátil na profesorskú katedru, ale biskup odvetil mu, že to *nemôže dovoliť pre vládu*, u ktorej je Sasinek v čiernej knihe zapísaný.

V ten čas aj iní hľadeli pre svoje ciele získať Sasinka; lebo i škôldozorca Mennyey (=Nebeský) navrhol ho za člena do stolič. škol. výboru, áno sľuboval mu školdozorstvo, keď premení polit. zásady. Sasinek oboje odmietol.

„Slovenské Noviny“ (maďarónske) poznamenaly: „Aký smer by bolo vzalo účinkovanie Sasinkovo, keby svoju neodtajiteľnú hlbokú učenosť bol použil v záujme svojej vlasti (?) a slovenského (?) ľudu. Dnes bol by iste členom akademie (maďarskej) a snáď by bol mohol byť i vyslanec“. (Pokl. Kaz. IV. 299.)

Medzitým ochorel Fr. Nagel, dekan a farár v Necpaloch, ktorému S. bol pred smrťou na pomoc. Keďže udelenie fary náležalo biskupovi, zadal S. na neho prosbu o ňu. Keď sa to tamojší katolíci dozvedeli vyslali (bez S. vedomia) deputáciu s prosbou, od spoluveriacich početne podpísanou, k biskupovi a žiadali Sasinka. Prvou otázkou biskupovou bolo ovšem: či to činia so Sasinkovým vedomím? Keď sa presvedčil, že urobili to bez jeho vedomia, odpovedal, že uvidí, čo sa dá spraviť. Medzitým vyjednával p. biskup s veľkomož. p. Jurajom Justom o obnovenie patronátu a následkom toho dostal S. na jeho prosbu od neho zápornú vlastnoručnú odpoveď z 5. júla 1872 s obnovením toho sľubu, že bude na neho pamätať. Nový patrón rád videl Sasinka a jeho kázne po-

slúchal, ale vyhováral sa, že mu nemohol udeliť Necpaly, lebo po jeho smrti majetníkom Necpál bude jeho brat, vtedajší krajinský vládny vyslanec, ktorý by nerád mal Sasinka v Necpaloch preto, že proti nemu za V. Pauliny — Totha kortešoval.

P. Viktor Sasinek ako kapucín

Dňa 5. júla 1872 vyzvaný bol Sasinek ministrom Paulerom, aby predložil svoje dejepisné práce.

1874 20. marca umrel Sasinkovi otčim; vtedy prinútený bol matku vziať k sebe a mimo domu Matice Slovenskej hľadať si byt.

Bolo mu v tom obľahčené valným shromaždením 5. aug., ktoré mu povýšilo plat zo 600 na 800 zl.

Ako pamätal biskup Ipolyi na Sasinka? Svojim obradníkom K. Pifkom odkázal mu 28. aug. 1874 že ak chce, dostane faru v Bacúrove. Je to osada v horách neprístupná, 29 katolíckych duší počítajúca (medzi nimi aj cigáni) . . . Sasinek nechtiac byť za živa pochovaný Bacúrovo neprijal. (Vid' knižku „Cirkevné pomery katolíckych Slovákov v niekdajšom Uhorsku. Napísal Karol Medvecký, Ružomberok 1920. — na str. 46, 92.)

Biskup bol rozmrzený, ale potreboval ho a aj vymenoval 7. okt. 1874 za katechetu na gymnázium v Turč. Sv. Martine evanjelické síce, no s niekoľkými (16) žiakmi katolíckymi, ktorí ta prešli, keď bolo zrušené slovenské katolícke gymnázium v Kláštore pod Zniovom, o založenie ktorého Sasinek mal najväčšie zásluhy.

V tomto roku 1874 Odbor na oslavenie otvorenia horvatského vŕeučeliŕa Frant. Jozefa I. v Záhrebe pozval Maticu Slov. k slávnostnému otvoreniu univerzity na 19. okt. 1874. Mimoriadny výbor Matice dňa 7. okt. pridelil Sasinka k deputácii ta vyslanej. Deputácia táto istým pánom bola nepríležitostá; matiční deputáti zkusili to až na ceste, tým viac v Záhrebe, keď tam zabudli (?) ich povolať k programnej porade pre ustanovenie rečníkov, ktorí mali čo deputáti pozdraviť univerzitu. Avŕak deputáti zastali seba i svojich posielateľov dôstojne. M. Čulen pozdravil univerzitu v snemovni. Jeho rečnenie ačkoliĕvek ex tempore tiché, vážne a skvelé bolo hlučným potleskom sprevádzané . . . Sasinek pripil na zdar univerzity pri hostine slovami: „Slovutní páni! Ráče dovoliť, abyh čo Slovák a deputát Matice Slovenskej vyniesol prípitok. Jestli pravdu naznačil cisár Konstantin Porphyrogenetes, že praotcovia Horvatov zpod našich Karpátov vyšli a osadili sa na Sáve: Horvátj, vy ste bratia naši dľa krve. My staváme sa teda na to právo: „Do, ut des“ „Dávam, abys' dal.“ My sme vám dali telo, vy dajte nám ducha; lebo jako telo bez duŕe mrtvé je, tak i národ bez vedy mrtvý je. To je slnko osvety, ktoré dnes vyšlo nad Záhrebom, nech zasvieti i nám Slovákom. Z tej príčiny neznám prípitok svoj, ktorý prinášam na zdar univerzity Franka Jozefa, lepšie zakončiť, nežli tými svätými slovami: „Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae exstinguuntur“ (Mat. 25, 8.) „Dajte nám z oleja Vášho, lebo naše lampy hasnú“. „Živili!“ Pri posledných slovách biskup Strossmayer skočil na nohy k potle-

sku, nastal hluk, hostia prichádzali stisnúť Sasinkovi ruku. Posledné slová vôbec vzťahovali na práve zrušené gymnáziá slovenské, a zpravodajci v tom smysle na všetky strany o Sasinkovom prípitku telegrafovali. Minister Tauler sťažoval si na Sasinka, že vraj zahanbil maďarských predstaviteľov, a keď sa mu S. na plese u bána predstavil, riekol mu minister: „Igen jól ismerem“. („Veľmi dobre Vás poznám“).

K trpkostiam Sasinkovým poponáhlal sa niečim prispieť i J. Pavlovič, dekan a farár sučanský, ktorý zakázal cudzích kňazov, (mienil len Sasinka) pustiť na kazateľnicu; ačkoľvek sám bol rád jeho výpomoci. No tým viac otvorilo sa Sasinkovi pole na Kysuciach, kde v Turzovke, Rakove, (kde za jeden deň povedal jednu kázeň v kostole a šesť vonku), Čadci, Starej Bystrici, Novej Bystrici a Ťarchovej obnovoval misie, ktoré laňského roku na Kysuciach boli konali v. v. OO. Redemptoristi. (Boli však zvláštne na bedákanie známych krčmárov osočení a od vlády vypovedaní).

Že po slov. gymnáziach padne i Matica Slov., tušil každý.

Dňa 18. febr. 1875 bolo zakázané konať výborové zasadnutia i valné shromaždenie. V tejto veci nič neznačilo vymenovanie Sasinka od ministra Treforta vonkajším členom krajin. odboru na ochranu archeol. a histor. pomníkov Uhorska, nič nesožilo memorandum, ktoré ministrovi Tiszovi predostreli osobne predseda Mat. Slov. Vil. Pauliny-Tóth a tajomník Sasinek.

Čierny deň nadišiel 13. dec. 1875: Do domu Mat. Slov. prišiel podžupan Justh čo kráľovský plnomocník, oznámil „vyzdvihnutie účinkovania Matice Slovenskej“, odobral kľúče a nedovolil Sasinkovi už ani odniesť na poštu zabalené zásielky „Letopisu Mat. Slov.“ a „Hospodára na Slovensku“.

Pre Sasinka nastáva nová štácia krížovej cesty životnej.

Keď pozbavený súc povolania pri Matici Slov. daromne hľadal niekde pristočné zamestnanie, odhodlal sa ísť do rodiska — Skalice, hoci mu to bolo mešťanostom J. Kubou znemožňované.

Nadobudnúc od svojho biskupa 8. febr. 1876 „dvoľenie k súkromnému životu,“ rozlúčil sa 14. febr. s T. Sv. Martinom a prišiel do Skalice. Tu z počiatku „nebol prorok vzácny v otčine svojej“ (Luk. 4, 24.), no v okolí mal veľa priateľov, hlavne roduverných kňazov (Radlinský, Matejka, Blaho, Príhoda.)

Sasinek sám opisuje svoj vtedajší osud v katol. novinách 22. dec. 1905 (po 75. narodeninách): „Počiatky moje v Skalici byly smutné... No dosť skoro predsudky sa tratily... Farár Szabó keď sa presvedičl, že som mužom vážnym a kňazským, nie ale kdejakým ľahťikárom a lumpom, choval sa ku mne priateľsky...“

V Skalici vydával „Slovenský Letopis“ od 1876—1881.

Veľmi dôležitá bola pre Sasinka cesta na Moravu v júli 1876. Navštívil Velehrad, spisovateľa farára V. Kosmáka, s Dr. Eichlerom a V. Brandlom, benedikánsky kláštor Rajhrad pri Brne. V auguste toho istého roku navštívil ťažko chorého Vil. Pauliny-Tótha v Turč. Sv. Martine († 6. mája 1877). Napokon povolaný bol od staručkého kanonika Šimunyiho (u ktorého býval 1866—1869) do B.-Bystrice, aby uňho býval a ho do smrti doopatroval. Sasinek vyhovel, presťahoval sa v sept. 1872 do B.-Bystrice (veci sa ale zle vyvinuly pre závisť a zlosť ľudskú) a po smrti Šimunyiho († 28. nov. 1877) vrátil sa r. 1878 opäť do Skalice.

9. okt. tohoto roku spomínal v tichosti 25. jubileum kňazské.

V poste r. 1879 bol na výpomoci v Buchlovciach. 16. apríla zomrel Dr. A. Radlinský ako farár v Kútoch. Pri pohrebe 18. apr. mal kázeň, uverejnenú v „Kazateľu“.

Keď r. 1880 Štefan Buršák, farár prešiel z Mošoviec do Bojníc, hlásil sa S. na tamojšiu faru. Patron barón Fr. Révay, s ktorým mal S. styky osobné i písomné, prisľúbil mu ju; áno ani nepripustil k sebe iných o tú faru sa uchádzajúcich, podotknúc, že už má svojho vyvolenca. Žiadosť však jeho i Sasinkova bola zmarená, lebo byly tri patronátske hlasy. Dňa 23. dec. 1880 písal barón Fr. Révay Sasinkovi z Budapešti, že hlasy byly roztrieštené v trojo. Spolupatróni, keď sa nemohli srovnať, ponechali vyvolenie biskupovi; a tento 1. nov. 1880 odpísal Sasinkovi, že za farára vymenoval vp. Th. Mosera, farára jalnanského, ktorý bol niekdy žiakom Sasinkovým, ktorého väčšina osv. familie baronov z Révay jemu praesentovala.

8. mája 1881 vyšlo z Prahy pozvanie k slovenskej púti do Ríma a zo slovenských strán Uhorska nikto sa nehlásil. Vtedy S. vyzval v „Katolíckych Novinách“ k súčasťneniu sa na tej púti a k sbieraniu podpisov pre adresu na sv. Otca Leva XIII. Adresa vytlačená bola v Turč. Sv. Martine a podpisné, k tejže adrese priviazané archy obsahovaly 4000 mužských mien, ačkoľvek k sbieraniu podpisov bol až príliš krátky čas. Sbíerky milodarov.

ku ktorým značne prispel Ján Juriga, kanonik ostrihomský, učinily 2000 lír v zlate. Keď pri slávnostnej audiencii vdp. V. Stule predstavil Sasinka sv. Otcovi, čo spisovateľa slovenského a on pristúpil k bozkaniu jeho ruky i nohy, povedal mu sv. Otec: „Dilecte fili, scribe bene, scribe feliciter“. „Milý synu, píš dobre, píš šťastlive!“

Posledná doba Sasinkova v Skalici bola príjemná, netrvala však dlho. Skalický farár a č. prepošt Fr. Mezey (Sonnenfeld), viacrazy požiadal Sasinka, aby ho na kazateľni zastúpil, menovite v pôstnych kázniach r. 1882. Počet poslucháčov býval veľký. To sa istým panákom neľúbilo, vozili sa na Sasinkovi v novinách, ba zažalovali ho i u hl. župana nitrianskeho, že vraj búri ľud proti vláde. Keď mal kázať vo sviatok Nanebevstúpenia Pána, prišiel od skalického farára Mezeyho z Budapešti, kde bol snemovným vyslancom, list na kaplána P. Innocenta, aby S. nekázal, lebo tak to chce hl. župan. Krem toho Mezey príduc domov, sdelil Sasinskovi, že hl. župan i to žiadal, aby ho ani k oltáru omšu svätú slúžiť nepripustil, čo mu on však rozhodne odoprel.

Tak nespravodlivé „shodenie Sasinka s kazateľnice“ rozhorčilo ho; našiel si zamestnanie v Prahe, predal svoj dom i roľu ako i viedenskému antikvárovi bibliotheku, odpredal movitosti a odišiel i s matkou do Prahy.

V Prahe z počiatku bol v redakcii katolíckych novín „Čech“. O nastúpení Sasinkovom sem je v „Čechu“ 30. sept. 1882 nasledujúca zpráva:

„Osobní. Dp. Frant. Sasinek na slovo vzatý spisovateľ slovenský býv. sekretár Maďarony potlačené slovenské Matice a emer. profesor bohosloví a dopisující člen král. učené společnosti naší, vlastenec v každém ohledu v národě svém slavený, přesídlil, nemoha snésti déle nátisky maďaronskými vášnivci jemu působené, do Prahy. Přátelé našeho listu zajiste potěší zpráva, že týž hodný kněz dosud mužné síly stal se členem naší redakce.“

Ustavičné sedenie a nedostatok obratnosti v slohu českom byly mu na závade — ako sám priznáva (Pokl. kaz IV. 305.) — takže sa obzeral o príhodnejšie zamestnanie a to našiel u Milosrdných Sestier r. Karla Boromejského pod Petrínom ako duchovný správca ich nemocnice. Už dňa 7. dec. 1882 ujednali vzájomnú smluvu. O svojej službe tam hovorí Sasinek: „Je pravda, že ustavičná návšteva nemocných umierajúcich nie je pre ducha

svetáckeho; avšak povedomie povolania kňazského, láska k bližnému, ochota a trpezlivosť mnoho s pomocou božou premôže.

R. 1887 začal písať články do viedeňského „Parlamentäru.“

Pred Veľkou nocou 1888 nebezpečne ochorel na jatrú (pečene) a klopanie srdca. S Božou pomocou i lekárskou vybrádl z najťažšieho.

Pobyt Sasinkov v Prahe bol pokojný a dosť výhodný, požíval tu veľkú vážnosť, ale do arcidiecezi pražskej nevstúpil, lebo by sa bol musel zrieknuť občanstva uhorského, kdežto predsa chcel kosti svoje kedysi složiť — do rodnej zeme slovenskej.

So Slovenskom bol v neprestajnom spojení. Na pr. keď r. 1884 z fondu bývalej Matice Slov. vláda uhorská založila „Kráľov. uh. vzdelavací spolok slovenský so sídlom v Pešti, bývalý tajomník jeji ozval se protestem („Vlasť“ VII. str. 634.):

Jeho Excellencii pánu biskupovi

Jurajovi Császka
v Spišskom Podhradí.

Je-li pravdivá časopisecká zvesť, dľa ktorej Vaša biskupská milosť má byť predsedom jakéhosi výboru k upotrebeniu fondu, členom „Matice Slovenskej“ jedine právne náležajúceho, na vydávanie kníh: ja jakožto ešte pozostalý zákonite vyvolený a tak právny úradník „Matice Slovenskej“ za povinnosť si držím pred Bohom a svetom protestovať proti každému prijatiu a upotrebeniu tohože fondu „Matice Slovenskej“, ponevác nim len valné shromaždenie členov „Matice Slovenskej“ právne vynaložiť môže.

Ostatne som s hlbokou úctou

V Prahe, 22. febr. 1885.

Fr. V. Sasinek,
tajomník „Matice Slovenskej“.

R. 1886 dňa 17. VII. píše Sasinek „Spolku Sv. Vojtecha“ o zpravu, bude-li jeho preklad Sv. Písma, ktorý už celý dodal, vytlačený a praje si, aby sa tak stalo v Turč. Sv. Martine.

Tak žil Sasinek v Prahe za desať rokov, ku koncu toho času tam mal svoju stanicu — Slovák Ondrej Bella, ako evanj. vojenský kňaz. V zápisníku Bellovom odo dňa 20. novembra 1891 môžeme čítať:

„Stretol som sa s historikom Sasinkom, ktorý ma hneď prívetive zastavil. Rozprával, že podáva svoje historické štúdiá v amerických novinách, že „Parlamentär“ bezpochyby zájde a jemu tým ubude priestoru k uverejňovaniu svojich prác. Ja som ho prosil, aby akýmkoľvek spôsobom štúdiá svoje uverejnil. Neobyčajne pokojne a veselo vyslovil sa, že aspoň to musela kritika uznať, že slovanský dejepis nebol na pravej ceste. Keď som mu poznamenal, že . . . jeho smerom berú sa instinktívne viacerí na rozličných stranách, na pr. E. Boguslavski, Nemeč Ebrard atď., doložil: že sa v tme ľahko zmýliť. Vidno, že pracuje pokojne ďalej v tom, čo si za úlohu životnú vzal. — Ľutoval, že sa neukazuje nikto u Slovákov, kto by v histórii po ňom pracoval.“ (Nár. nov. 21. XI. 1914.)

R. 1892 presťahoval sa s matkou z Prahy na svoje Slovensko do Radošoviec pri Holiči, kde u svojho bratanca (synovca) Frant. Veselého učiteľa mal i s matkou opatrenie. „Pre značnú chorľavosť bol som prinútený navrátiť sa do Uhorska.“ (Kat. nov. 22. dec. 1905.)

Milovaná, vždy mu predrahá mať Sasinkova zomrela tu 24. mája r. 1894. Pochovaná je na tamojšom cintoríne jako hlása posial zachovaný, akiste od Sasinka zbudovaný náhrobný kríž s vypuklým nápisom na liatej tabulke: „Anna Sasinek rod. Tichý 18. V. 1807, umr. 24. V. 1894. Nech odpočíva v pokoji!“

„Sotva som sa usadil v Radošovciach, Započala sa agitácia proti mne. Ktosi (slúžny Balogh) v „Nyitrai lapok“ upozornil Stolicu na mňa a radil jej, by ma zahnali do Skalice, tam postavili pod strážne oko polície a kebych dal na seba nejaký znak „buríčstva,“ strčili ma do šatlavy (dutyiba).“

„Nie tá slúžnovská poľovačka, ale iné okoličnosti primäly ma k tomu, že po smrti matičky mojej odišiel som z Radošoviec a to nie do Skalice, ale do *Kúto*v, — abych p. farárovi št. Pukančikovi bol na pomoc a jeho zbožným farníkom k duchovnému prospechu.“

„Že som uňho nezostal navždy, príčinou bolo to, že ma p. Macanek (Method), rodom Gbelan, benediktín volal do Mariacelly.“ (Katol. noviny 22. dec. 1905.)

Tam prijal Sasinek miesto slovenského spovedníka a žil tu do 14. okt. r. 1901. So srdečnou láskavosťou venoval sa tu marianským pútnikom slovenským, pestujúc i primeranú literatúru mariologickú. Prirodzene, že nezabúdal na svoj rodný kraj.

Prípísom 1. I. 1899 daruje Spolku Sv. Vojtecha svoju šporeiteľnú knižku.

Dňa 13. XII. 1899 pripomína expeditoru Sv. Vojtecha, aby nezabudol naňho s podielovými knihami.

Významný je list Sasinkov z 9. júna 1900 „Drahému bratkoví“ (akiste Mart. Kollárovi), jak nešetrne zaobchodia s jeho prekladom Sv. Písma, — aby bolo tlačené v Turč. Sv. Martine, — korektorom aby bol p. Pietor (Ambro), — revíziu aby prevádzal adresát dľa Vulgáty atď.

„Slabnutie sluchu prinútilo ma k tomu, že som opustil Maria-cellu a odobral som sa k Milosrdným Bratom v Algersdorfe na zaslúžený odpočinok. Odpočinok? Ja a odpočinok. Dosť bude času k odpočinku až v hrobe.“ (Kat. nov. 22. dec. 1905.)

V dopisoch, ktoré sú majetkom Spolku Sv. Vojtecha (na výstave v Skalici), 16. okt. 1903 kvituje Spolku kor. 40 za práce v Pútniku na 1904 9. okt. 1903 ďakuje za blahoželanie ku kňazskému jubileu, 1. febr. 1910 ďakuje Ferku Urbánkovi za báseň a krásne viazaný exemplár, rozpisuje sa o pláne všeobec. volebného práva v Uhorsku, žaluje sa na oči a trasľavú ruku.

O jubileumoch Sasinkových viď na inom mieste tejto knižky!

Z celkom posledných čias jeho života máme niekoľko dopisov na Dr. Amadea Vozárika, slovenského prírodovedcu a medika „vo vyhnanstve“ hlavne v Švajciarsku a v Štýrskom Hradci. Po prevrate vrátil sa na Slovensko, osadil sa ako lekár v Handlovej a tu r. 1930 zomrel. Vdova darovala prepoštu K. Medveckému pamiatky po Fr. V. Sasinkovi, medzi ktorými je tiež jeho podobenka z r. 1913, tedy rok pred smrťou.

Keď r. 1914 Sasinek nebezpečnejšie chorľavel, Milosrdní Bratia ho presťahovali z Algersdorfu do nemocnice v Štýrskom Hradci a tu dňa 17. novembra o 2. hod. popoludní vydýchol svoju šlachetnú, Bohu a národu obetovanú dušu.

K umretiu F. V. Sasinka Národné noviny 19. nov. 1914 pri-niesly v čiernom rámmiku smutočné oznámenie:

† Franko Vítazoslav Sasinek

Fr. V. Sasinek, najstarší, najplodnejší, najzaslúžilejší slovenský spisovateľ, učenec, historik a básnik, umrel dňa 18. novembra 1914 v 84. roku požehnaného života v Algers-

dorfu v Štýrsku, kam sa uchýlil na zaslúžený odpočinok, ktorého si, pravda, ani tam nedožičil, pracujúc až do posledného dychu. Veľký um, veľké srdce svoje venoval výlučne slovenskému národu, práve tak ako všetko, čo nastrádal v celom beznáročnom, obetivom živote svojom. Cez jeho vysokú, k strane večného, pravdivého a krásneho obrátenú dušu išiel mluvný prúd duše samého národa v jej hĺbke a širine. Umrel nám v cudzine verný otec, brat, milovník a dvíhateľ duševných síl. Blahá mu rozpomienka, neuhasiteľná sláva a večná pamäť.

O datume 18. novembra vid' oddiel tejto knižky „Omyly a doplnky“ a tiež nasledujúce riadky.

V najbližšom potom čísle „Národné noviny“ 21. nov. 1914 podaly nám zprávu:

† **Fr. V. Sasinek.** Keď Matúš Dula telegrafoval patrovi Mazankovi, aby nás pri pohrabe Sasinka zastúpil a veniec na rakev položil. Sasinek bol už pochovaný. Umrel totižto nie 18. ale 17. novembra a tak ho 19. pochovali v Kainbachu, na cintoríne Milosrdných Bratov. Requiem bolo 19. nov. o 8. hod. v kláštorskom chráme. Umrel tedy 17. nov. o $\frac{3}{4}$ na 2 hod. popoludní.

Pater Macanek ho pred krátkym časom navštívil celkom zdravého, chutne si z fajočky pukajúceho. Konvent Milosrdných bratov v Eggenbergu u Št. Hradca dal mu parte ako jubilejnému kňazovi, emerit. profesorovi teologie v B.-Bystrici, bývalému špitálskemu kurátorovi. Večná mu pamäť!“

Kainbach je 10 km. na západ od Štýrskeho Hradca. obec polit. pre seba, ale farnosť je to štýrskohradecká u sv. Leonharda. Pohrebné obrady s asistenciou rádových bratov vykonal P. Cyrill Vrána, teraz prior v Kukšu v Čechách.

Ta tedy uložené bolo k odpočinku zlaté srdce slovenského duševného velikána... bez slovenského spevu. bez slovenskej odobierky... Ešte dnes bolí to hlboko, hlboko v srdci...

* * *

K t o ž i j e e š t e z r o d u F r . V . S a s i n k a

Dňa 28. mája bolo mi dopriate v Skalici shovárať sa so Štefanom Sasinkom učiteľom — staropenzistom, ktorému nebohý Fr. V. Sasinek bol strýkom v II. stupni, a ktorého rodina je veľmi početná. Sú z nej úradníci, učiteľky a pod.

V Radošovciach — dľa sdelenia tamojšieho farského úradu z rodu Sasinkovského nikoho už niet.

Dňa 3. júna 1930 hlásila sa u starostu K. Mareša k rodine Sasinkovej **Maria Pločková** rodená Kapánkova (otec František, mať Eva). Jej matka rodená Hozáková bola *sesternicou* Fr. V. Sasinka. Hovorila o Fr. V. Sasinkovi:

„Keď už dajaký grajciar zarábal, vždy na nás deti pamätal a posielal nám po 2, 3 až 5 zlatkách...“

„Krátko pred svojou smrťou zaslal mi 300 zlatých a skoro na to mne sdelili sesternice z Viedne, že náš dobrodinec Sasinek zomrel.“

Dľa udania Pločkovej, žijú ešte dve Hozákové v Budapešti a síce Ružena Hozáková vydatá a Anna Hozáková teraz už vdova.

Z Rimavskej Soboty hlási sa Ľudevít Veselý, riaditeľ tamojšej mešť. školy, ako rodina F. V. Sasinka. Je to akiste syn spomenutého Františka Veselého, učiteľ v Radošovciach. Príde na slávnosť do Skalice s dcerou a synom (obidvaja študujúci gymnasiálni).

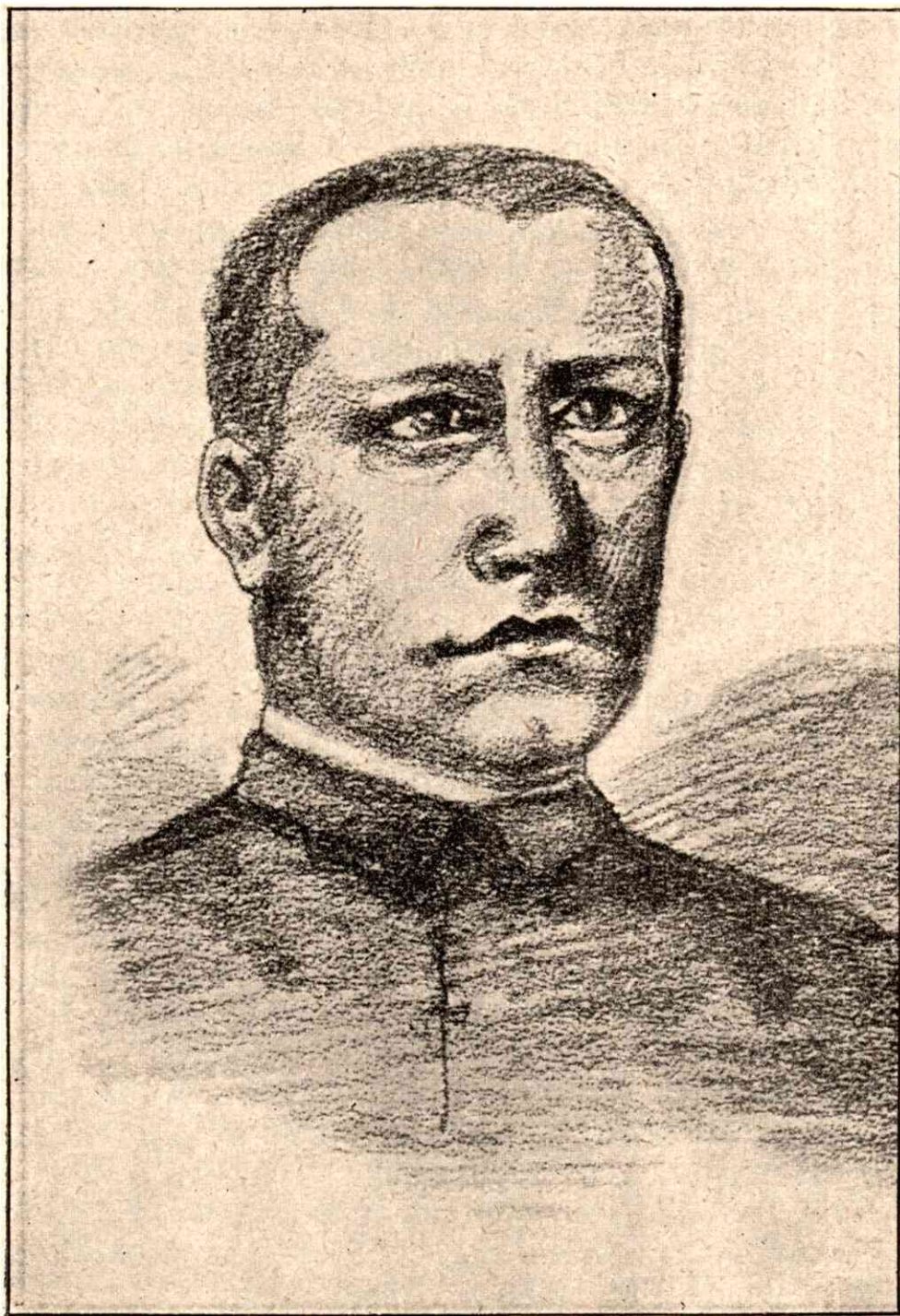
* * *

Vlastne žije nám ešte vždy Franko Víťazoslav Sasinek sám —jedon z tých vyvolených, ktorí zostanú nesmrteľnými nielen omilostenou dušou pre nebeské výšiny, ale literárnymi tvorcami a svetovými zásluhami i pre túto drahú, od neho tak ľúbenú zem slovenskú...

2. Drobničky zo života

Odchod na prázdniny zo Solnoku bol trápny. Keď zapravil po dlžnosť, zostal mu dvadsiatnik na cestu; svojmu krajanovi, spolužiakovi a vernému priateľovi, Antonovi Polakovičovi (zomrel čo prior Milosrdných v Skalici) len biedny dvojgrošník. Bolo to pramalé opatrenie na cestu od Tisy až k Morave. Jeho Antoš ho tešil, že veď najdú dobrých ľudí, ktorí sa smilujú nad „chudobnými žiakmi“. Sviazali si každý svoje veci do vreca, prišli držiaky a dali sa na ďalekú cestu. Prvého dobrodincu hľadali hneď v najbližšom Aboni. Dal im po šajnovom krajiari a pridal to vážne(?) naučenie: „Kto nemá z čoho, nech neštuduje!“ Toto našim šuhajom odňalo chuť k ďalšiemu patrišovaniu tak, že držali sa len chleba a vody. „Bolo to ráno v sobotu — hovorí Sasinek — keď sme prišli do Radošoviec, vošli sme k židovi, ja som kúpil za posledný krajcar žemlu, z ktorej polovicu dal som

môjmu Antošovi. Mladá židovka nás posmeľovala, aby sme si vzali viac; a keď som vyznal, že to posledný krajciar, doložila: „za darmo“. Tak sme sa niekoľko žemlami potúžili a s „Pán Boh odpláť“ odťahli. Do Skalice nebolo ďaleko, ale od cestovania tak sme boli na

Fr. V. Sasinek, dľa kopie od P. Maruškina kreslil J. Ladvenica

tele i šatoch sporiadaní, že sme sa hanbili za bieleho dňa do mesta. Zostali sme v hájku až do západu slnka, aby sme sa zotavili.“

Jako v seminároch, tak i v kláštoroch klerici každý rok v re-fektári konávajú kazateľské próby. Tak to bolo tiež na začiatku nov. 1852. S. predniesol kázeň nemeckú o pekle. Prečo to spomínam, vy-svitne z vyprávania Sasinkovho:

„V Dol. Rakúsku neďaleko Prešporku leží osada Wolsthal. Je to druhostupňový milostivý chrám bl. P. Marie. Na sviatok najsv. mena Ježiš prichádza tu veľký počet nábožného ľudu. Tehdajší staručký farár vyžiadal si jedného kňaza a jedného klerika na pomoc; tohoto k assistencii pri slávnostnej sv. omši. Bol tu vyslaný P. Barnabas, ktorý azda nikdy nebol na kazateľnici, a ja. Keď sme tu prišli, zalomil p. farár rukama a vyznal, že očakával iného z mladších kňazov, ktorý by tu kázeň povedal, bez ktorej zajtrajší sviatok ani nemôže byť.

Pri tom vyklzlo z úst toho pátra, že veď kázeň môže povedať i fráter Viktor. Ja zdráhal som sa a vyhovárал všelijak, lebo som sa obával verejne a to v nemčine vystúpiť. Konečne privolil som pod tou podmienkou, aby v nastávajúci deň zazvonili na kázeň, až sa ma opýtajú. Dlho som rozmýšľal, či tá kázeň o pekle, ktorú som doma v rektárii držal a ešte v dobrej pamäti mal nedala by sa nejako aspoň čiastočne upotrebiť. Neišlo to. Chytil som sa breviára, a na konci prišiel som na modlitbu, pri ktorej mi napadla tiež iná jedna známa modlitba, vyslovujúca že najsv. meno Ježiš je nebešťanom sladké zatracencom strašné. Bolo to skutočne jako zvláštne vnuknutie Božie, tak že som si hneď vyhotovil nákras kázne dvojčiasťkovej, že najsv. meno Ježiš je: a) nebešťanom sladké, b) zatracencom strašné. V druhej čiastke mutandis mutatis (premeniac, čo sa premeniť dalo) dobre sa dala upotrebiť oná kázeň o pekle. Druhý deň privolil som, aby zazvonili na kázeň. Kostol tamojší má podobu písmeny T. V jednom loďovom rohu bolo oratorium hrab. rodiny Wenkheim, ktorá tam vtedy i početne bola prítomná. Jej vis á vis ma trochu zarazilo, pokiaľ v protivnom loďovom rohu bola kazateľnica, a tak vychádzajúc na kazateľnicu z hĺbokosti srdca som si vzdychol: „Pane Bože, pomáhajže!“ Rečnil som neohrozene. Keď po kázni prišiel som do sakristie, staručký p. farár objal ma a so slzami v očiach ďakoval mi. Ja pri tom všetkom pochyboval som, že moja reč tak skvele pošfastila sa, ako p. farár ujšťoval. Po obede prišiel starosta obce s jedným prisazným, poďakoval sa mi v mene obce „für die schöne Predigt“ a vtisol mi do ruky tri dvadsiatniky. Tým moja pochybnosť bola odstránená. Keď sme sa navrátili domov, prišla pri večeri otázka i na to: Kto bol kazateľom? Všeobecný podiv nastal, keď P. Barnabas vyprával celú tú udalosť. — Od tej doby S., ačkolivek ešte nebol za kňaza vysvätený, býval kazateľom slovenským v chráme najsv. Trojice a v okolí, nemeckom v chráme kláštorskom, Alžbetínek a Noster Dam.

Na sviatok Nanebevzatia P. M. kázať o sv. Róchovi nevie každý. Sasinek aj to dokázal dľa neústupného dosvedčovania pasáka z fary gbelskej. Pasáček dostal povolenie ísť do Šaštína s tou podmienkou, že bude musieť doma vyložiť celú šaštínsku kázeň. Pasáka pýta sa kaplán Príhoda: O čom bola kázeň v Šaštíne? „O sv. Róchovi“ odpovie pasák. „Hej ty kujon, ty si nebol tam v kostole, kto by na P. Mariu kázal o sv. Róchovi“. „Nuž keď neveria — povie pasák — nech sa opýtajú samého pána farára, čo to kázali, až príjedu v sobotu k nám“. Sa-

sinek totiž chodieval vozmou každú sobotu zo Skalice do Gbelov zastávať starého farára Matejku.

Kaplán v sobotu netrpezlivo čakal Sasinka a prvá otázka k nemu bola: Ale Clarissime! Ako ste to len preklonili v tej šaštínskej kázni z Panny Marie na sv. Rócha. Sasinek sa chutne zasmial a pasák za uši potiahnutý kaplánom v horkom plači stál na svojom. Až po dlhej chvíle povie Sasinek: ale ten chudák predsa mohol byť na mojej kázni, lebo po nej som oznamoval, že v útorok bude sv. Rócha, votívny sviatok šaštínských murárov.

R. 1856 obnovený bol chrám vo Voderadoch pri Trnave. Posviacanie vykonal gr. Hypolit Zichy, prepošť vacovský, syn gr. Františka Zichy, patróna tohoto chrámu. Posviacatelia návodom Sasinkovým, ktorý v ten čas vo Voderadoch dočasne kaplanoval, prijalo slavné bannerium. Rychtár, notár a Sasinek pozdravili ho na chotáre a odprevadili do zámku. K hostine, ktorá nasledovala, pozvaný bol i rychtár, sedliak. Rychtár šiel k Sasinkovi poradiť sa, ako sa má pri hostine zachovať, aby neprišiel do hanby. Sasinek dal len to pravidlo: „Robte len to, čo na mne uvidíte!“ Náš rychtár zachoval sa výborne, tak že sa divili tomu, kde sa ten sedliak naučil tej etikete. Keď prišlo na prípitky, staručký gróf pripil i Sasinkovi, pripomenúc jeho zásluhy, ktoré si získal i pri oprave oltárov (z lipového dreva zhotovil pátru Konrádovi, františkánovi, doplnky na porúchané sochy) i pri povznesení slávnosti. Sasinek vzal kalich so šampaňským a šiel si štrngnúť. Potom pripil pán gróf rychtárovi. Tento tak učinil, ako videl na Sasinkovi. Medzitým jeden z pánov chcel si s rychtárom urobiť žart: vyšiel von a rozkázal vriacu čiernu kávu naliať rychtárovi. Keď to Sasinek zbadal, lyžičkou dlho miešal si kávu a zkusoval (koštoval). Tak robil i rychtár: jazyk si neoparil a žart zmaril.

V Budíne každý posledný deň mesiaca, čo predseda spolku najsv. Krvi Ježiša Krista mal S. kázeň o smrti. Raz (asi r. 1860) pred kázňou potajomne vyniesol na kazateľňu bielu šatku zaobalenú, umrlčiu hlavu. Začal asi takto: V Paríži žil jeden výtečný kazateľ, ktorý býval často volaný za slávnostného rečníka do istého mesta neďaleko Paríža. Keď sa blížila opäť taká slávnosť, jedna bohatá pani mu písala, aby jej priniesol z Paríža krásne zrkadlo. Priniesol — a jaké? Také zrkadlo, aké chcem vám ukázať dnes i ja“. Sohnul sa a tú umrlčiu hlavu, ktorú mal u nôh, vyzdvihol, odokryl, ukázal a položil na roh kazateľne. Rečnil o tom: Čomu nás učí pohľad na umrlčiu hlavu.

Sasinek po odchode Ad. Hajka farára, administroval faru Račisdorf z prešporského kláštora. Tam pred sv. omšou, keď spievali už pred kázňou, mladší zástup ostával vonku a mal obyčaj len po kázni ísť do kostola. Sasinek pod pesničkou vyšiel von. Divili sa, čo to robí? Čo niekedy sv. Ján Zlatoústý. Vonku im povedal, že keď radšie vonku budú poslúchať kázeň než v kostole, vďaka im to po vôli urobí. Teda či pôjdu do kostola a či bude kázať vonku? To pomohlo: vošli do kostola, a bývaly potom už usilovnými posluchačmi.

V Prešporke šiel raz Sasinek ešte ako kapucín do zámku; jeden z dvoch pánov, ktorí ho stretli, zastal a riekol k tomu druhému: „Ecco, questo frá ha bella barba!“ (Hľa, ten fráter má peknú bradu!“) Sasinek, ktorý mal v prešporskej vojenskej nemocnici mnoho Italov a niečo od nich podchytil, obrátiac sa odvetil: „Si, signore, è bella anche per me“ (Ano, pane, je pekná aj pre mňa).

Keď r. 1856 Sasinek vo Voderadoch prvý raz vystúpil na kazateľnicu, mal kostol bez mála prázdny. Až keď po „Amen“ sozváňali na sv. omšu, hrnul sa ľud, ktorý sa bol povaloval vonku okolo kostola. Udávali mu ľudia príčinu v tom, že farár im na kazateľni len grobiani. Druhý raz teda toto urobil (každú druhú nedeľu mal v hl. kost., v inú nedeľu vo filiálke). Povedal krátku kázeň. Po „Amen“ modlil sa tri božské čnosti. Medzitým sozváňali a naplnil sa kostol. Na to povedal S. kázeň o povinnosti a potrebe počúvať kázeň. Od tej doby nielen domáci, ale filialisti prichádzali, tak že farár odbavúval v Palde len verné služby Božie, pretože filialisti potom išli na kázeň.

„Slovenské Noviny“ i keď boly Sasinkovi neprajné, v č. 127 r. 1886 o tých kázniach toto písaly: Ženy sa síce veľmi chystaly na hostinu, ale pri hotovení makovníkov a pri oberaní husí nehovorily o takých ľahostajných veciach, ako inokedy, ale hovorily o jednom mladom kapucínovi, ktorý v deň pútu bude kázať v kostole. Celé mesto bolo rozčúlené, každý len o mladom pátrovi kapucínovi hovoril. A keď ešte potom mladý kapucín vystúpil na kazateľnicu, odriekol svoju modlitbu, prečítal evanjelium a začal kázať, aký účinok mala jeho reč? Jeho kovový hlas naplnil každý kút chrámu. Starí fiškáli hovorili o ňom že sa druhý Kapistrán zjavil v ňom; slovom tak oduševnil poslucháčstvo, že keď sa vrátil do sakristie, v rade stojací cestou bez výnimky bozkávali mu ruky, a i ten sa držal za šťastného, kto mohol bozkať jeho rúcho. Novomestskí občania sú takí, ako granitové skaly, tí sa neveľmi vedia oduševniť, a musí ten komediant dobre vedieť šable hľtať a oheň vydávať, aby vzbudil pozornosť. A veru náš mladý páter, ktorý nebol iný, ako ... Sasinek, v úplnej miere si vydobyl ich uznanie.

Aj išli popoludní s deputáciou k pátrovi Sasinkovi, aby ešte zostal za pár týždňov v Novom Meste, a aby im držal ešte pár kázni. Po dlhom vyjednávaní prisľúbil, že ešte jednu kázeň bude držať v nasledujúcu nedeľu. Znovu sa naplnil objemný chrám veriacimi a Sasinek držal veriacim ešte krajšiu kázeň. Tehdajší, požehnanej pamäti prepošt Barinyai veľmi ľúbil Novomešťanov, tešil sa tomu, že takú radosť pripravil svojim veriacim, a potom k ich väčšej radosti, vždy dal držať (o pútu) kázeň skrze miláčka Novomešťanov, pátra Sasineka.

Keď r. 1864 už ako sekularizovaný (t. j. z rádového pátra kapucínskeho na svetského kňaza prestupivší) a za profesora bohoslovnia na bansko-bystrickom semináre vymenovaný cestoval do Tekovského Sv. Kríža, 27. sept. dorazil do Štiavnice, čakal tam klerik na dostavník, s ktorým chcel ísť do Ban. Bystrice. Pýtal sa Sasinka, či i on ide ta

do seminára. „Áno — odvetil mu — a to do 4. roku theologie.“ To incognito (nedať sa poznať) veľmi sa páčilo Sasinkovi. Boli ako dvaja dobrí kamaráti a Sasinek dozvedel sa všeličo, i oboznámil sa s okolnosťami bansko-bystrickými. Klerik sa o niekoľko dní presvedčil, že Sasinek prišiel do 4. ročníku theologie za profesora.

Sasinek kandidátom snemového vyslanectva

Po shromaždení Matice Slov. r. 1865 z Martina Sasinek vybral sa do Kútov, navštíviť dr. A. Radlinského. Cestou obznámil sa s mešťanmi staro-turanskými. Prišla reč i na voľby, ktoré vtedy už boli blízke, a Slováci hodľali postaviť kandidátov vo viacerých okresoch. Staro-Turania nahovárali Sasinka, aby on vystúpil v ich okrese ako slovenský kandidát. Sasinek bol hotový vystúpiť, ak nebude kandidovať v tomto okrese novomestský prepošť Barinyai a keď od svojho biskupa povolenie dostane. Od biskupa Moyzesa mal už priaznivú odpoveď ešte v Kútoch 21. aug. a prepošť Barinayi osvedčil sa, že nedá sa kandidovať, ba podľa možnosti bude podporovať Sasinka.

Slováci vyhlásili Sasinka za kandidáta a okres od volebného pohybu ožil. Keď už spievala sa pesnička s refrénom:

„A my si Sasinka,
slovenského synka
vyvolíme.“

Ján Leške, vtedy ev. farár v Bzinciach, napísal ešte túto volebnú:

Nad Krajinou našou milou vyšlo slnce svobody:
Vítajú ho zobudené národy.
Žiara milá osvietila i slovenský národ náš:
Už on vstáva a poznáva tiež svoj čas.
Nechce ostať, nesmie ostať za druhými pozadu,
staneme si s národami do radu.
Zasadneme si na sneme do spoločnej porady
a slovenské rozvinieme zásady.
Rod slovenský, cit vlastenský a všetkým rovné práva:
Toto heslo Slovákov verný vypráva.
Rod slovenský, cit vlastenský a všetkým rovné práva:
to nám nesie Sasinkova zástava!
Kto tak cíti, nech sa chytí s nami pekne v jednotu,
to dá sily národnému životu.
No už len svieť, vysoko leť Sasinkova zástava:
On iste dá i Slovákom lepší čas.
No už svieť, vysoko leť Sasinkova zástava:
Nech svet vidí, že už Slovákov tiež vstáva!

Čo sa robilo v okrese s úradnej strany proti Sasinkovi, opisy toho sú v Pešťbudínskych Vedomostiach. Slovenská voľba býva jedna jako druhá. Prepošta novomestského prosbami i hrozbami prinútili zložiť dané slovo a vystúpiť za kandidáta úradného. Sasinek prepadol.

Dňa 28. sept. 1864 boli u biskupa Št. Moyzesa v Tek. Sv. Kríži Tomáš Červen veľprepoš, pokladník Matice Slovenskej a iní. Bol vtedy v tom meste fotografista: Nahovárali Červena, aby sa dal fotografovať, ale ten ani počuť. Sasinek dorozumejúc sa s Antonom Knoppom, biskupským obradníkom, dovolil si nevinný žart, v ktorom ho potom i sám biskup podporoval. Sasinek sľúbil Červenovi 100 zl. pre Maticu Slovenskú, keď sa dá odfotografovať. Červen, ktorý tešil sa každému prospechu toho ústavu, privolil. Keď sa to stalo, Sasinek doručil mu 100 zl., ktoré poslal Jozef Pantoček, kanonik prešporský, aby vriadený bol do počtu zakladateľov Matice.

R. 1866 i Slováci zasvätili 500 ročnú pamiatku hrdinského skutku grófa Mikuláša Šubiča Zrinského, ktorý ako obranca Sihotskej pevnosti v nerovnom boji proti Turkom položil život. Matica Slovenská vydala slávnostný Pamätník, s veľkou básňou Andreja Sládkoviča; životopis Zrinského z poverenia matičného výboru napísal Sasinek. A bolo dobre, že voľba padla na neho. Za rečníkov pri tristoročnej oslave, ktorá sa mala konať v katolíckom a evanjelickom chráme turčiansko sv. martinskom, boli ustanovení Juraj Slotta a Michal M. Hodža. V deň slávnosti, keď už vyzváňali do kostola, koho ešte nebolo v Martine? — slávnostného rečníka Slottu. Vo veľkom počte shromaždení národovci naliehali na Sasinka, aby ho zastúpil. Sasinek mal asi štvrt hodiny času; zavrel sa do pokojnej izby, urobil si rozvrh a šiel na kazateľňu rečniť, že hrdinská smrť Mikuláša Šubiča Zrinského bola 1. koncom časného, 2. začiatkom večného života. Reč ľúbila sa, až prekvapila, rečníka prosili aby ju napísal a dal vytlačiť.

Na tri krále r. 1872 ráno sišiel sa S. s V. Pauliny Tothom, ktorý sa ho pýtal: „Pôjdeš do kostola?“ „Áno, azda budem i kázať, ak sa farár neprichystal“ „Ja ti poviem, o čom máš kázať, o troch Kráľoch, a síce: odkiaľ vyšli, kam išli a koľko ich bolo?“ „Dobre, o tom“, ale ozaj? Teda pôjdem i já na tú kázeň“. Skutočne S. kázal o sv. troch Kráľoch: a) odkiaľ vyšli? (Zo tmy pohanskej); b) kam išli? (K svetlu zjavenia Božieho); c) koľko ich bolo? (Traja: s vierou jeden, s nádejou druhý, s láskou tretí). Keď S. prišiel domov, stisol mu Pauliny Tóth ruku a riekol: „Chlap si, to by iný nedokázal“.

R. 1872 zastihla Sasinka nemilá nehoda. Cez Turč. Sv. Martin šli honvédi do Žiliny a navštívili Maticu Slovenskú. Pod stolom, na ktorom S. zabalúval knihy, ležaly zbytočné čísla rozličných časopisov. Prosili Sasinka, by im z nich dovolil si vybrať niečo na čítanie. On dovolil. Z toho činu prvý protokol so Sasinkom konal sa o krátky čas, druhý — lebo vraj predošlý sa ztratil(?) — mal sa konať zase pred týmže vyšetrujúcim sudcom, ktorý ho 25. aug. 1875 predvolal. Ako S. podpísal protokol, sudca vytiahol z kapsy hotové písmo, v ktorom stálo, že na základe protokolu „lázító nyomtatványok szétosztása miatt“ (pre rozdávanie poburujúcich tlačív) má byť postavený do obžaloby. Až 1. aug. 1877 b.-bystrická súdna stolica prepustila ho pre nedostatok dôvodov obžaloby.

Mamičkina zázračná kravička. Keď pastierska láska Ipolyi-Stummerova všetkých predstavených seminára b.-bystrického vyhnala na pašu, a Sasinek osadil sa i so staručkou matkou v Skalici bez groša dôchodku, mamička predsa rada pohostila svoje priateľky hrnúškom Kneipovej kávy. Keď sa tieto omlúvali, aby si mamička nerobila trovy, lebo vraj mlieko musí draho kupovať. Sasinek posmeľoval susedky, že však mamička má zázračnú kravičku, ktorá dáva do roka za 52 zl. mlieka, a ktorú netreba kŕmiť, iba čo raz do roka dobre napojiť.

Zadivené neveriace susedky Sasinek vyviedol do dvora, ukázal im mamičkinu kravičku, starú morušu, z ktorej kyslého ovocia mamička natŕžila do roka 52 zl. a on že len raz do roka, v zime, napojí ju náležite hnojovkou.

Pred vysvätením skladal zkušku k obdržaniu spovedníckeho plnomocenstva. Zkúšatelia boli Sigmund Dáky, svätiaci biskup, Tatay a Tárcsai. Prihodilo sa pri tom jedno veľmi nemilé intermezzo. Prvý ho skúšal sám biskup, ale potom odišiel do susedných svojich izieb, kde mal hosťov. Po jeho odchode prišiel jeden kanonik, zostal stáť pri dverách a po malej chvíli zamiešal sa do zkušky. On protirečil, S. jeho mienku vyvracal v tom povedomí, že ho s dobrým úmyslom zkúma. Konečne vyklzlo kanonikovi z úst: „Mňa jedon kapucín nebude učiť“. S. v rozčúlenosti nad touto urážkou zabudol na skromnosť a trpezlivosť, odseknúc mu: „Mne dôvodom sú zásady Cirkve, nie vysoké hodnosti“. Opponent odišiel tresnúc hnevlive dverami za sebou tak, že biskup pribehol a dopytoval sa, čo sa stalo. Examenatori vyložili mu vec, že, ačkoľvek Sasinek mal pravdu, tak ho ten pán urazil.

Na konci „Pamiatky“ ešte pridáva niektoré anekdoty ze života Sasinkova a na str. 40. v jeho životopise pripomína že v postě 1879 byl v Buchlovicích na Moravě na výpomoc. Zakončím též anekdotou, kterak Sasinek do Buchovic se dostal. Sděil mně to Jozef Brázdil, nynejší (r. 1892) farář v mém rodišti Žeravicích u Bzeme, jenž kaplanoval tenkrát v Buchlovicích. „Roku zmíněného bylo mnoho zpovědčí, ježto slávil se milostivé léto a farnost buchlovská je dosti lidnatá a duchovní správa obtížná. Tehdejší farář buchlovský Jozef Dvořák, právě na smrt se roznemohl. Bylo tedy třeba hledati nějakého kněze na výpomoc. Od fratiškánů z Hradiště nikdo nemohl přijiti, ani od Piaristů ze Strážnice, kam vp. kooperátor se žádostí zavítal. Zajel si se Strážnice až do Uh. Skalice. Tam poslali ho k dp. Sasinkovi, který zde ve svém rodišti jako soukromník žil a na okolních farách časem vypomahal. Nabyl Sasinka při práci, s velikánským stínidlem na očích. Když mu svoji žádost přednesl, Sasinek se omlouval, že má mnoho roboty, a že na Moravu odejiti nemůže. Jsa pán kooperátor opět v úzkych, že v nejpilnějším čase bez pomocníka zůstane, odvážil se mu říci: „Velebný pane! Vy nám pomoci musíte!“ Sasinek vyhrnul s očí stínidlo, pohlédl úpřivě na

mladistvého žiadateľa a řekl: „Vaše ráznosť se mně líbí! Půjdu do Buchlovic“. A šel tam, ač měl nahromadené doma práce. (T. Šmýd).

Keď raz Sasinek v Prahe zo starého mesta navracal sa „Vlašskou ulicou“ domov, prihodila sa nasledujúca smiešna udalosť. K jej porozumeniu treba podotknúť, že len čo nemocný príjde do nemocnice, vyzlečie sa, a jeho šaty podrobne sa popíšu, sviažu a do skladu uložia, keď umre oddávajú sa „Všeobecnej nemocnici“ na Starom meste keď sa vylieči, dostane všetky šaty svoje nazpät. Bola treskúca zima. Práve keď S. šiel „Vlašskou ulicou“ šiel z nemocnice jeden otrhanec. Stálo tam niekoľko žien a jedna z nich zlostne hubovala na Milosrdné Sestry, že ho prepustily neošateného. S. sa zastavil a celkom flegmaticky poznamenal. „Ale, ale, dobrá ženička, zdáliš neviete, že milosrdné Sestry nosia sukne? Tú potupu už mu len nemohly učiniť, aby ho boly obliekly do sukne!“ Ostatné ženy chutne sa nad tým zasmialy, a hubatá Ježibaba tiahla s dlhým nosom preč.

Jeden ťažko nemocný prosil Sasinka, aby ho až zajtra prišiel vyzpovedať. „Človičku“ riekol S. „ja to nemám na písme, že zajtrajška dožijem, a tak chcete-li sa mne zpovedať, urobte to len dnes“. Tak sa i stalo.

II. Spisovateľské dielo Fr. V. Sasinka

1. Pieseň o slovanských blahozvestoch

Prvotiny spisovateľskej práce uverejnené 4. sept. 1852.

Buďte zvelebení
a večne slávení,
Cyrille, Metode, bratia svätí,
skrz príkladné ctnosti
k večitej radosti
od Boha do nebies raja vzatí,
v svätej pamäti
slávne Vás svätí
naš ľud kresťanský vám prespevuje,

časť a city srdca vyjavuje.
Vami nebies svetlá
vlasť naša zakvetla,
Vami nám spasenia zora svitla;
z bludov a nevery,
z pohanskej povery
Vami rodina naša precitla
bohov modliny
padly v ssutiny;
Vy prví ste v nás vieru zbudili,
naš Bohu a cirkvi zasvätili.

Svätí biskupovia,
verní pastierovia,
veľkí ochrancovia našej vlasti!
Proste nám milosti
od Pána večnosti

bud'te nám štítom proti všej strasti;
nech nevyhasne
to svetlo jasné,
ktoré ste niekdy v nás zapálili,
by nás sny nevery nezmylily.

Sväté semä Vaše,
padlé v srdcia naše,
oblaž verných Bohu všech kresťanov!
Ó, by zbožnosť znikla,
rozkolnosť zanikla,
spoj jednota viery všech zemšťanov;
jeden jak v nebi
Boh sa velebí,
tak aj na zemi jedno učenie,
jedna myseľ, jedno bud' spasenie!

K Vám preto vzdycháme,
o pomoc voláme,
otcovia, za nás sa primlúvajte!
V každej smutnej dobe,
potrebe a mdlobe
posily Božej nám vyžiadaťte!
Po zemskom boji
večne nech strojí
ctiteľov Vašich nábožné hlavy
v stánkoch Najvyššieho venec slávy!
(Cyrill a Method 4. sept. 1852.)

2. Som Slovák

Som Slovák, to moja sláva
na ktorú sa pýšiť znám,
To mi ducha vždy dodáva,
že tak čestný pôvod mám.
Majte svoje striebro-zlato,
nikdy-nikdy nedám za to
tú česť, ktorú Boh mi dal,
že Slovákom som sa stal.

Som Slovák so smelým čelom,
to pod slnkom ja vyznám
vždycky, kde po svete celom
príležitosť k tomu mám.
Tu nad Váhom bystrotokým,
pod Karpátom, pod vysokým
slávu sveta uzrel som.
Tu môj národ, vlasť i dom.

Som Slovák, člen vznešeného
v rade iných národa
odchovanec to svätého
Cyrila a Metoda.
Za rod svoj a jazyk svoj
žiť i mrieť i podstúpiť boj
všade proti vrahovi
som vždy čo muž hotový.

Som Slovák, to nezatajím
dýcha dokiaľ vo mne hrud';
toto heslo si obhájam
i kde vábi zrady blud,
by horúce sa aj peklo
proti tomu rozovzteklo,
ja svoj národ nežadám,
radšej zaň život dám!

Som Slovák, syn otcov slávnych,
čo ramenom zmužili
vlasť za časov už pradávnych
chrabrým mečom bránili.
Nedám, aby neprajníci,
nášho mena protivníci,
zem dedičnú nám brali,
právo naše šliapali.

Som Slovák, buď heslom naším
všej slovenskej rodine,
jak po svete rozídeným,
tak v tejto domovine.

A život náš vždycky čestný
nech po svete je povestný,
jak to žiada čistý ráz
nemající žiaden kaz.

Som Slovák, tak znaj ma svete
a chcem svojej slobody...
Buď i národ můj vo kvete,
jak vzdelané národy.
Toho, kto mu v tomto vadí,
nech perúna moc zahladí,
nech zmetie ho blesk a hrom
jako v hore výchor strom.
Som Slovák, si zaspievajme
za svoj národ nadšení,
bratské ruky si podajme
páskou lásky spojení!
Mužne k práci prichyťme sa
a otročiť nedajme sa...
Ktože smie byť proti nám,
keď je s nami Pán Boh sám!?

Som Slovák, to Božia vôľa,
že som sa ním narodil;
hanba by to pre mňa bola,
keby sa raz odrodil.
Som Slovákom v každú dobu
od kolísky až do hrobu,
na jazyku vždy mi je:
Nech slovenský brat žije!

(Z rukopisu Fr. V. Sasinka v Spolku Sv. Vojtecha.)

3. Soznam spisov, Sasinkom napísaných alebo redigovaných — slovenských i českých

V časovom postupe dľa súpisu Ľudevíta Riznera.

1. *Posledné doby zo života sv. Adriana, mučedníka Kristového.* V Prešporke 1854.
2. *Novoročný darček pre dobré dietky.* Krátka spevohra kresťanská.

I. vydanie v Budíne, 1856. II. vydanie Nákladom Spolku Sv. Vojtecha 1884.

3. *Vypolený a Bohu zasvätený vrch Sion*. V Budíne 1856.

4. *Fabiola*: Kresťanská spevohra v trojom jednaní. V Budíne 1857.

5. *Plnomocné odpustky chrámu „Porciunkuly“*. V Prešporku 1858.

Pavel Blaho

Fr. V. Sasínek

Pavel Príhoda — r. 1903

6. *Kresťansko-katolícky Spevník*. V Budíne 1858.

7. *Miništrancia* čili spôsob posluhovania kňazovi pri sv. omši. V Budíne, 1860. Druhé oprav. vyd. v Budíne 1861.

8. *Cyrill a Method*. Katolícke Noviny pre Cirkev a Dom. S. Dr. A. Radlinským. Roč. XI. 1860 v Budíne. Roč. XII. 1861 v Budíne, od č. 40—51. v Skalici. Ročník XIII.—XV. 1863—1865 v Skalici.

9. *Priateľ školy a Lit. Príloha k Cyrillu-Methodovi. Ročník II. 1860 v Budíne. Roč. III. 1861 v Budíne.*
10. *Vojtech. Katolícke Noviny. Ročník I. a II. 1864-65. v Uh. Skalici.*
11. *Slovesnosť. Príloha k Cyrillu-Methodovi. Ročník I.—III. 1863-1865. V Skalici.*
12. *Voličom volebného okresu povážskeho. 1865.*
13. *Dejiny drevných národov na území terajšieho Uhorska. V Skalici 1867. Druhé vydanie v Turč. Sv. Martine 1878.*
14. *Dejiny počiatkov terajšieho Uhorska. Sošit I. v Skalici 1867. Soš. II. a III. 1868 v Skalici.*
15. *Truchloreč, ktorú pred valným shromaždením Matice Slovenskej 4. aug. 1869 povedal vďačnej pamiatke Jeho Excell. Štefana Moyzesa 5. aug. 1869. Matičných spisov č. 20. v B. Bystrici.*
16. *Dejiny Kráľovstva Uhorského. Diel I. v B. Bystrici 1869. Diel II. Soš. 1. v Turč. Sv. Martine 1871. II. vydanie Turč. Sv. Martin I. sv. 1912, II., III. sv. 1913.*
17. *Vzdychy malučkých pre drobnú mládež mužského pohlavia. Turč. Sv. Martin 1870. Druhé vydanie 1873.*
18. *Vzdychy Kresťana pre dospelých mužského pohlavia. Turč. Sv. Martin 1870. Druhé vydanie 1874. Tretie vydanie 1889. Knihtlač. účasť. Spolok.*
19. *Vzdychy srdca pre drobnú mládež ženského pohlavia. Turč. Sv. Martin 1870. Druhé rozmnož. vydanie 1874. Tretie vyd. 1889.*
20. *Smejme sa! Sbíerka vtífov, žartov, smiechova hádanok. Spísal Franko Chvojnický. V Turč. Sv. Martine 1870. Dva sošity.*
21. *Dejepis všeobecný a zvláštny Uhorska, svetský a náboženský. Fr. Sasinka. Vo Viedni 1871.*
22. *Zhorený oltár. Kázeň. Turč. Sv. Martin 1871.*
23. *Archív starých česko-slovenských listín, písemností atď. Diel I. Sv. 1. Matičných spisov č. 30. v Turč. Sv. Martine 1872. Diel II. Sv. 1. Matič. Spisov č. 33.*
24. *Vzdychy pcestného k Bohu ... Turč. Sv. Martin 1873.*
25. *Svätý pôst. Turč. Sv. Martin, 1873.*
26. *Kázeň ... na slávnostné polozenie uhelného kameňa gymnaziálnej budovy v Kláštore pod Zniovom dňa 19. apr. 1874. Turč. Sv. Martin 1874.*
27. *Dobroděnia Kresťanstva. Turč. Sv. Martin 1874.*
28. *Letopis Matice Slovenskej. Ročník XI. Sv. 2. Turč. Sv. Martin 1874.*
29. *Židia dľa Talmudu od Dr. O. Rohlinga. Preložil N. Chvojnický. V Skalici 1876.*
30. *Slovenský Letopis pre historiu, topografiu, archaeologiu a ethnografiu. Ročník I. 1876. Ročník II. 1877. Ročník III.—VI. 1879-1882 v Skalici.*
31. *Návod ku sbieraniu starožitností.*
32. *Sv. Method a Uhorsko. Turč. Sv. Martin, 1884.*
33. *Arpad a Uhorsko. Turč. Sv. Martin 1884. Druhé vyd. 1885.*
34. *Litanie loreťanské. Turč. Sv. Martin, 1885.*

55. *Život Sv. Cyrilla a Methoda, apoštolov slovanských.* v Trnave 1885.
— Mikuláš Šubič Zrinský. 1885.
56. *Mikuláš Šubič. Zrinský,* 1885.
57. *Čechy v X. století.* v Praze 1886.
58. *Ulfilas a glagolské písmo.* V Praze 1886.
59. *Záhady dejepisné.* Sošit 1.—4., 1886—1887. V Prahe
40. *Založení biskupství latinského v Praze.* V Praze 1886.
41. *O Křtu Jagelle-Vladislava, krále polského v Krakove,* 14. února 1386. V Praze 1886.
42. *Umučenie Pána našeho Ježiša Krista.* I. diel v Skalici 1886 II. diel 1887, III. diel 1888.
43. *Kázne a reči pohrabné.* Vydal Fr. Osvald v Skalici 1886.
44. *Úvody ku kázniam nedeľným a sviatočným.* Diel I. v Skalici 1887. Diel II. 1888. Diel III. 1889.
45. *O cirkevnom dejepise Slovanů.* V Praze 1887.
46. *Homilie na evangelia roku cirkevného.* Skalica 1887.
47. *Rozpravy o náboženstve vôbec.* Diel I. v Trnave 1887. Diel II. 1889.
48. *Výklad čítania (epištól) a evangelií na všetky dni štyridsaťdenného pôstu.* V Skalici 1889.
49. *Poklad Kazateľský.* Sbíerka kázni. Vydal F. R. Osvald v Ružomberku 1891. Diel I. sv. 1. sv. 2. Diel II. 1891. Diel III. 1892. Diel IV. 1892.
50. *Jako povstala slovanská bohoslužba?* Pittsburgh, Amerika 1892.
51. *Vánoční stromeček. Vánoční hra.* V Praze 1892. Slovenské vydanie v Trnave 1926.
52. *Šťastné Vzorkovce.* Trnava 1892.
53. *Dejepis Slovákov.* Ružomberok 1895.
54. *Michal Brázda.* Poučno-zábavná rozprávka Freelom Pa. Amerika.
55. *Historický katechizmus pre Slovákov.* V Ružomberku 1896.
56. *Država veľkomoravská.* Ružomberok 1896.
57. *O sviatosti stavu manželského.* Trnava 1896.
58. *Hršť príkladov.* Sväzok I. v Ružomberku 1897.
59. *Kazitelia ľudu.* Trnava 1897.
60. *Mariále čili kázne sviatoč. a príležitosť. o bl. Panne Marii.* V Ružomberku 1898.
61. *Panoráma.* Trnava 1899.
62. *Kto je Ježiš Kristus?* Katol. Hlasov č. 8. v Ružomberku 1899.
63. *Mariacella v Štýrsku.* V Trnave 1900.
64. *Slováci v Uhorsku.* Turč. Sv. Martin.
65. *Obrana sv. Methoda.* Turč. Sv. Martin 1907.

Latinských spisov Sasinkových je päť, nemeckých, dve, maďarský jeden.

Písmo Sv. do slovenčiny preložil, pod tlač pripravil, no vydané nebolo. Najnútniešie zprávy o tom uverejňujeme na iných miestach tohoto spisu.

Dlhý je rad časopisov, novín a iných publikácií, do ktorých usilovne prispieval. Keď bol v bližšom spojení s pražským „Čechom“ a brnenským „Hlasom“ písal ta (bez podpisu) veľa článkov o biede Slovákov pod vládou maďarskou.

Zmienky zasluhuje Sasinkov výklad o umení kazateľskom — teoretický i praktický s dojemnými dokladmi z vlastného života — v IV. diele „Pokladu Kazateľského“ (Doslov str. 273—279.)“

Cenným prameňom k životopisu vlastnému hlavne v pozdejších rokoch je článok „Od srdca k srdcu“ v Kat. novinách 22. dec. 1905.

4. Ukážky zo spisov

a) Zo »Slovenského letopisu« Roč. I. č. 1.

„Slovo k obecenstvu“

Čo bol niekedy tichý a posvätný Olymp Grékom, to bola „Matica Slovenská“ nám Slovákom. Olymp bol blaženým bydliskom bohýň krásnych vied a užitočných umení: to bola nám i „Matica Slovenská,“ pod jejž materským plášťom pestované boly krásne vedy a užitočné umenia k pozdviženiu po vzdelaní dychtiaceho Slováka. Medzitým kuvíčiimi vikotami rozdurdený a neukroteným hnevom uchvátený Jupiter mrštil osudné hromy do neprevinelého Olympu a zaplašil pestovateľkyne krásnych vied a užitočných umení...

Z posvätného Olympu vyplašená bola i Klio, ktorá usilovným a svedomitým perom objasňovala minulé doby vlasti a národa, aby od zlomyselných a nepravdivých príveskov prečistený dejepis stal sa apoštolom pravdy. No, ale zakusila, že „pravda oči kole.“

Drahí Bratia a Sestry, zdáľíž necháme tú Múzu bez útulku a prístrešia? Oj, nie! Náš „Slovenský Letopis“ bude jej útlkom, aby pod jeho prístreším vyprávala nám o minulých dejoch našej vlasti, našich miest a osád, jako aj o našich starožitnostiach a o drievnych obyčajoch našich slávnych predkov. Nebude nás ona vodiť po smutných žriedlach, ale pravdou z čistých, najmä domácich, žriedal čerpaných občerství ducha nášeho a oduševní hrdošťou národnou.

Do práce teda i na poli histórie, topografie, archaeologie a ethnografie! Do práce každý, buď viac buď menej učený; lebo na poli tomto jednotlivec nič alebo len málo vykoná, a často-

krát ten menej učený prichodí na poli tomto k takým pokladom, k jakým učený prístupu nemá.

Aby sme ale na tomto, už v „Letopisoch Matice Slovenskej“ započatom diele riadne a výdatne pokračovali, rozdelme si práce. Jeden nech prekutáva archívy a knihy, hľadajúc v nich historické dáta k objasneniu dejín vlasti, mest a osád. Veď sa toho nachodí nielen v zemepánských a mestských listárňach a skryniach, lež i v cechovných a dedinských truhliciach a — jako ten nepatrný kamienok prispieva k zdokonaleniu budovy — často i malicherná listina a kratučký pamätihodný výpisok dodáva neočakávané objasnenie historii. — Druhý nech pozorlivým okom prezerá domy a komory, zdaliž by tam nepadly mu pod oči dáke zaznané starožitné veci a zriedkavosti (obrazy, náradia, náčinia). — Menovite ale vy slovenskí roľníci pozor! Často pri oraní a kopaní, v jamách a výmloch, na vrchoch a v skalnej hlbine prichodíte na veci, ktoré ani oceniť, ani ušetriť, ani povšimnúť si neznáte, kdežto ony boly pre starinopis a národopis neoceniteľnými pokladami.

Nachodíte kamenné náradia (kladivá, dláta), surové hrnčené nádoby s popolom, medzi nimiž sa nachodia drierne peniaze, zlaté, strieborné a bronzové ihlice, krúžky, vretena, sošky, ozdoby atď. Keď nie samé tie veci, aspoň zaopatrite vyobrazenie, alebo opis tej veci, ktorú ste našli, miesto, kde ste ju našli a dopošlite pre „Slovenský Letopis.“ Nachodíte peniažky, zbroje, pozostatky dákej rezby alebo kresby: aká to pre vedu ztrata, keď prvé dáte neprajníkovi za pár krajciarov, druhé hodíte medzi staré železo a tretie nohou odkopnete!

Koľkokrát po horách chodiac vidíte po skaliskách podivne dlabané písmeny: zdaliž by ste nemohli redakcii „Slovenského Letopisu“ podať zprávu o nich? No častokrát i samé zrúcaniny (hrady, hrádky, základy stavisk) a mená vrchov, pahrbkov atď. v chotári sú tak významné, že by podali nemálo zaujímavosti a významnosti pre historiu a topografiu, keby sosberané boly k uverejneniu v „Slovenskom Letopise.“

Nechcem byť obšírný v predložení tohoto upozornenia, lebo predpokladám, že v ohľade tomto dobrá vôľa a ochota viac môže nežli podrobné návody.

„Slovenský Letopis“, dotýčne starých písemností ovšem bude klásť zvláštnu váhu na staré slovenské listiny, nápisy a vý-

pisky; kde to však slovenskej histórii a topografii potrebné a prospešné bude, neodmietne ani písmo inojazyčné.

Vítané mi budú články a pojednania, avšak nech zasielateľia vždycky majú pred očima, že časopis tento je „Slovenský“ t. j. zvláštne záujmom Slovákov venovaný, ako i to, že milejšia mi bude jednoduchá zpráva, malá listina a krátky výpisok, nežli dlhočizné ideály, nemajúce potrebnej reálnosti.

Upotrebí-li sa kde polemia, bude ona — ako sa svedčí na vedecký, solídny list — dôstojná, zdravá a mierna, ktorá nerozhorčuje, lež privádza k odloženiu bludu a k poznaniu pravdy.

Konečne „Slovenský Letopis“ bude stáť otvorený aj etymológii men a náprav, nakoľko by ona preukázala dobrú službu tým odvetviam vedy, ktoré si na svoju zástavu napísal. Etymologia však taková nielen nesmie stáť v protive s historickými dátami a polohou mest a osád, lež tieto objasňovať a podporovať má.“

V tomže prvom ročníku „Slovenského Letopisu“ (str. 111) je zpráva o vzácnom starom rukopise, ktorý má význam nielen pre Slovákov, ale i pre Čechov. Znamenitý spisovateľ Dr. Fr. Stejskal cituje tento „Slovenský Letopis“ v svojej knihe „Sv. Václav“ na str. 87 a 127. Tu Sasinkov referát:

„V knižnici katolíckej fary v Kremnici nachodí sa 26 bohosloveckých kníh, písaných na papieri v XIV. a XV. storočí. Celá to temer biblioteka katolíckeho farára v stredoveku.

Medzi nimi pod V. signatúrou je jedna pevne viazaná kniha v malej štvorke, ktorá zasluhuje našu zvláštnu pozornosť. — Dáme jej ako starožitnému pomníku stredovekej spisby názov: „Codex Cremniciensis.“

Codex ten počíta 554 strán. Na začiatku do str. 168 má v znelkách „Speculum humanae saluacionis“ (zrkadlo ľudskej spásy) temer celé kresťanské učenie o páde a vykúpení človeka.

Od str. 188. do 263. tak rečené „festa propria breviarii“ (zvláštne sviatky breviára), od 263. do 347. kňazský kalendár (directorium) a po 3 prázdnych stranách 3 strany s veršovanými lekáorskými radami a inými pamätnými veršami. Písaný bol „per manus nicolai de wratislawia“ (rukama Mikuláša z Vratislavy), ako sám spisovateľ poznačil na str. 168. a 355. Do ktorých rúk sa potom dostal, vidno z tejto, na vnútro hornej väzbovej dosičky položenej poznámky: „Iste liber est dni Stanislav Olomucz“ (Táto kniha patrí pánu Stanislavovi z Olomúca).

Že Codex tento nebol písaný ani v Uhorsku, ani pre cirkev uhorskú, lež v Sliezske a to pre cirkev česko-moravsko-sliezsku, nutno na to uzavierať nielen z Breslavského (= v Bratislavského) obydlia spisovateľovho, lež i po Svätých (Ludmily, Václava, Cyrilla a Methoda, Prokopa) česko-moravsko-sliezskej cirkve, ktorých životopisy podáva, — menovite ale z konečných slov cyrillo-methodejskej antifony...

Iste nepochybíme, tvrdiac, že pisateľom toho Codexu je Nicolaus de Odra, olomúcky kanoník, ktorý, povolany zo Sliezska do Uhorska, potom r. 1446 stal sa rektorom oltarie sv. Mikuláša v Kremnici. Je to bezpochyby ten istý Mikuláš, ktorý na Codex XVIII. Kr. 1423 dodal: „Qui te scribebat Nicolaus nomen habebat.“ (ktorý ňa napísal, menoval sa Mikuláš). Pravdepodobné je, že tento Mikuláš narodený nad Odrou, bol kňazom v Breslave (Vratislave), potom kanonikom olomúckym a konečne r. 1446—1456 kremnickým altaristom.

V breviárovej časti toho Codexu nachodia sa menovite čítania z daktorých česko-slovenských Svätých, ktoré — ako česko-slovenskú cirkevnú starožitnosť — tuňá podať uznal som za slušné...“

Prirodzené je, že Sasinek v svojom „Slovenskom Letopise“ venoval veľkú pozornosť starodávnym zprávam o rodnom meste Skalici ako R. II. „Z Dejepisú Skalice“, Starožitnosti Skalice, Zo Skalického inventára, R. VI. Zápisy skalické atď.

b) Z „Obrany sv. Methoda“

Keď veleslavnej pamiatky pápež Leo XIII. vydal encykliku „Grande munus“ od 30. sept. 1880, ktorou pred celým svetom oslávil svätých Bratov, Cyrila a Methoda, zaplesali nad tým všetci Slovania a s nimi i katolíci celého sveta, ktorí sú dobrej vôle (Luk. 2, 14.) a riadia sa dľa slov sv. Pavla: „Radujte sa s radujúcimi“. (Rim. 12, 15.) Dalo sa to očakávať i v Uhorsku, kam zasiahla apoštolská práca sv. Methoda. Bohužiaľ, r. 1895 ozval sa hlas nevďaku, ktorý za dobré odpláca sa so zlým; a ozval sa z takej strany, z jakej sa nedalo očakávať. Ferdinand Hummer napísal pojednanie: „A szláv kereszténység hazánk területén a honfoglalás előtt“; (Slovanské kresťanstvo na území našej vlasti pred príchodom Maďarov), uvercynil ho „Katholikus Szemle“, a vydal spolok sv. Štefana. Na to možno poznamenať: „Si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet“ (Luc. 23, 31.)? „Keď toto robia so zeleným stromom, čo sa stane so suchým?“

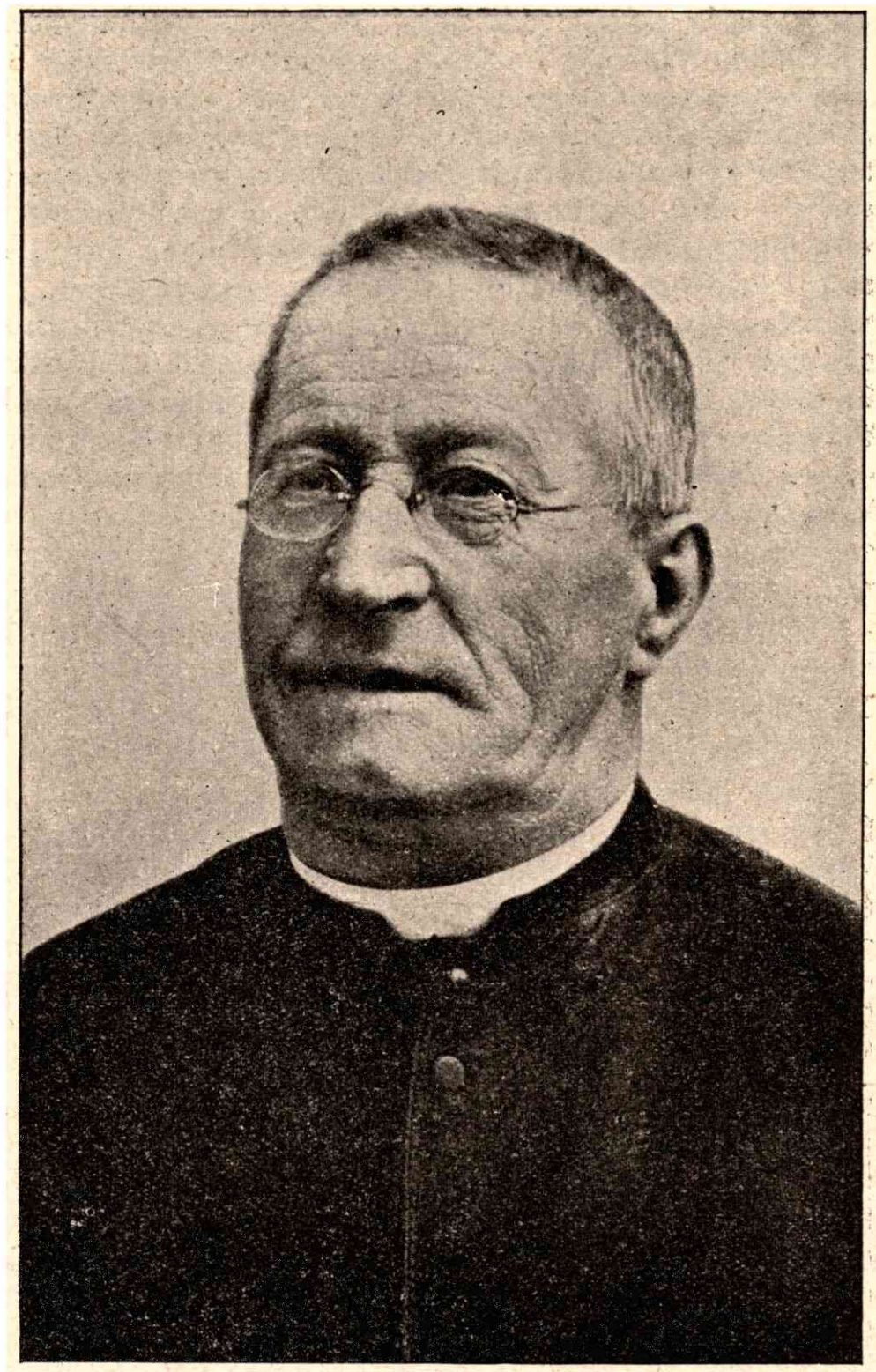
Tak sa mi zdá, že Hummer mal pred domom svojim šovinisticky precenený ideál sv. Štefana I., kráľa uhorského, ktorému chcel jedine pripísať organinismus katolíckej cirkve v Uhorsku a k tomu potreboval zásadu: „*Opposita iuxta se posita magis elucescunt*“. (Protivy vedľa seba postavené sú viac viditeľné). To oppositum hľadal vo sv. Metodovi. Aby predstavil sv. Štefana v žiare najskvelejšej, sv. Metoda postavil do stien najčiernejšieho. On učinil jakýsi rozdiel medzi kresťanením pohanských Slovanov, medzi slovanskou schizmatickou (rozkolnou) cirkvou a medzi pravdovernou cirkvou katolíckou; tamto pripísal sv. Metodovi, to tretie sv. Štefanovi. To dokázať vytkol si za cieľ a k dosiahnutiu tak namysleného cieľa použil všemožných prostriedkov, aby napísal pamphlet o sv. Metodovi. Jemu tento nebol mužom ducha apoštolského, ale cirkevne panslavského; postavil ho do paralelly so Svätoplukom. Tento — vraj — chcel politicky spojiť Slovanov, Metod ale cirkevne. Tento mu je panslavským fanatikom, ktorý z prílišnej lásky k svojim súkmenovcom vynaložil obdivuhodnú horlivosť na vzdelanie Slovanov, len aby ich spojil v jedno, bez ohľadu na úlohu katolíckej cirkve a na spojenie s apoštolskou stolicou. Hummer sháňa sa za udavačstvami, falšnými žalobami a padelanými listinami; prijíma len tie za pravé a pravdivé, zneužívajúc ich na potupenie sv. Metoda; zamlčuje a prekrucuje i samé pápežské svedectvá a listiny, ktoré obsahujú pochvalu jeho; áno, falšuje i text, aby potupil ho. Takou „kritickou“ praktikou možno premeniť i Anjela v diabla. Hummerovi sú protivníci sv. Metoda (intrigant a falsifikator Wiching, obrnení a suroví cisársko-nemeckí biskupi) pravoverní a oddaní apoštolskej stolici; Metod ale schizmatik, kacier a protivník pápežov. Tieto a podobné moje výroky proti Hummerovi sú ovšem ostré, ale — ako to dokážem — základné; ja nielen ako Slovan, ale i jako katolík, ba i jako objektívny dejzpytec som povinný brániť nášho sv. Metoda, aspoň historickú pravdu postaviť do svetla; ačkoľvek je mi veľmi ľúto, že budem nútený dotknúť sa i takých vecí, ktoré bych radšej zamlčal...

Sv. Metod, ktorého Hummer chce vykričať čo protivníka pápeža, zastáva právo pápeža na Pannoniu, a nemeckí biskupi, ktorí sú Hummerovi mužami apoštolského a pápežovi poddaného ducha, upierajú pápežovi právo na Pannoniu!

O tom jako i o ukrutnostiach, ktoré tí nemeckí biskupi páchali na sv. Metodovi, dovedel sa až nástupca pápeža Adriana II., Ján VIII. (872—882), a bezodkladne ostro vystúpil proti, na obranu umučeného sv. Metoda. Ačkoľvek Hummer mohol o tom čítať v pannonskej legende, zamlčal to.

Hummer za to má, že proti sv. Metodovi povstali solnohradský arcibiskup a pasovský biskup. Možno, že sa v tom pomýlil preto, ponevác buď neznal alebo nepovšimnul si dôležitých listov Jána VIII. o tých biskupoch, ktorí ho nemilosrdne ukatovali. Solnohradský metropolita Pannonie nemal v tom účasť, ale pasovský biskup, Hermanrik, a frisinský biskup, Anno. Boly dve Pannonie: jedna medzi Drá-

vou a Rábou, a nad touto pastieroval soľnohradský arcibiskup, Adalvin († 14. mája 875); druhá bola medzi Rábau a Enžou, a túto si osoboval pasovský biskup, Hermanrik († 2. febr. 874). Svatopluk s ne-

Fr. V. Sasinek ako šesťdesiatnik

meckým vojskom táboril v tejto druhej Pannonii (Moesii a Norikume), vlastne v Moesii naproti hradu Devínu. Keď potom bez vojska prešiel k Devínu a zas odtiaľ s vojskom moravo-slovenským navrátil sa cez Dunaj, hrozne ubil Nemcov nielen v Moesii, ale i v Norikume.

Mal-li Hummer tú legendársku zprávu za viery a povšimnutia nehodnú, upozorním ho na listy samého pápeža Jána VIII. o tejže záležitosti.

Ján VIII. píše biskupovi Hermanrikovi: k oplakaniu neprávosti tvojej, veríme, stačí len tok slzí, jako proroka. Koho, nehovoríme biskupa, ale svetského človeka, ba tyrana ukrutnosť prevyšuje tvoja opovážlivosť alebo neprekračuje hovädskú divokosť, keď si brata a spolubiskupa nášho, Metoda, trestom žalárnym utýral, a pod holým nebom za preostrej zimy a nesmiernej plúšte dlhšie utrápiv, a od riadenia cirkve jemu sverenej odtrhnuv, do toľkého bezrozumia upadnuv, do shromaždenia biskupov privlečeného, bol by si bičom udrel, kebys' nebol zadržaný býval od iných? Sú to, prosím, veci biskupa, ktorého totižto dôstojenstvo, keď sa prehreší, zapríčiňuje väčšie zločiny? Ó, biskupe, páchajúci také veci proti biskupovi, a to rukou apoštolskej stolice vysvätenému a od jej boku vyslanému! Nechceme však nateraz nadtriasať také veci, ktoré si spáchal, by sme nemuseli bezodkladne vyhlásiť, čo patrí; avšak predsa mocou Boha všemohúceho a blahoslavených kniežat apoštolov, Petra a Pavla a našej nepatrnosti, nateraz pozbavujeme ťa účasti na Kristových tajomstvách a obcovaní s tvojimi spolukňazmi, nedostavíš-li sa s prítomným ctihodným biskupom Pavlom, alebo s týmže bratom naším najsvätejším Methodom, do Ríma, kde s nim vysluchnutý máš byť, nevystane spravodlivé odsúdenie, keď taká a toľká opovážlivosť bude naliezaná, aniž závažnosť apoštolskej stolice stane sa darobnou, kde nesmiernosť neprávosti tak veľmi ťažkých do-svedčená bude ... —

Sv. Metod zomrel 6. apr. 885. Pohrab jeho bol smutný, ale slávnostný. Početný musel byť sbor kňazov, lebo zádušná bohoslužba konala sa latinsky, grécky (kyrillsky!) a slovensky (glagolsky). Pohrabný obrad bezpochyby konal Gorazd, ktorý bol pri umierajúcom Methodovi. Nepochybujem, že assistovali aj iní biskupi, sv. Methodom vysvätení, ktorí sa k pohrabu dostavili. Uznáme-li to za pravdu, najdeme v tom kľúč k ďalšiemu stopovaniu dejepisu.

Ešte sv. Method ležal na smrtelnej posteli, keď Wiching búril proti nemu, že odporúčal nie jeho, ale Gorazda za arcibiskupa moravského; pospiechal do Ríma, aby tam osočil Metoda. Pápež Štefan VI. teda poslal svojich delegátov, aby vec vyšetrili a Gorazda, čo arcibiskupa, poslali do Ríma, aby sa splnila zásada: Vypočuj aj druhú stránku.

Nepochybujem, že Gorazd so srdcom pokojným dostavil sa pred apoštolskú stolicu; ale s akým výsledkom, o tom dosavád' postrádame zprávu. Za to mám, že pápež zavrhol Wichinga a potvrdil Gorazda v arcibiskupstve moravskom; lebo v protivnom prípade bol by ustanovil Wichinga za arcibiskupa moravského, kdežto Wiching i na ďalej zostal len biskupom nitrianským.

Nuž ale, zostal-li Gorazd sedieť na moravskom arcibiskupskom stolci, jako je to s tým jeho zahnaním za hranice? To bola ovšem len naša mienka, že Wiching s assistenciou vojenskou zahnal Gorazda a

spoločníkov jeho, von za hranice. Po lepšom uvážení ja tú mienku držím za pomýlenú, a vystavujem pravdepodonejšiu, že Wiching nie Gorazda a jeho spoločníkov, ale Klementa a tohto spoločníkov zahnal z Báču von za hranice; a túto svoju mienku podporujem takto:

a.) Legenda bulharská cap. 12. ovšem medzi prednejších učeníkov počíta Gorazda, ktorého sv. Method vysvätil za biskupa sriemského; jako i Klementa, Laurenta, Nauma a Angelára, ale len o týchto vraví, že boli Wichingovcami žalárovani. Táže legenda cap. 16. len o Klementovi, Naumovi a Angelárovi píše, že boli za Dunaj zahnaní: teda nie i Gorazd.

b.) Kratšia legenda bulharská cap. 5. vypráva, že sv. Method vysvätil Klementa za biskupa: pre ktoré mesto? Keď sv. Method pred svojou smrťou ustanovil za svojho nástupcu Gorazda, a tento i skutočne po smrti sv. Methoda, opustiv arcibiskupský stolec sriemský, zasadol na arcibiskupský stolec moravský, jeho nástupcom stal sa Klement, čo biskup, vlastne arcibiskup sriemsky, dostal sa do Bulharska.

c.) Wiching, keď rozsudkom apoštolskej stolice prepadol s arcibiskupstvom moravským, chcel sa domôcť aspoň arcibiskupstva sriemského: teda s vojenskou assistenciou učinil útok na Klementa, aby ho zahnal z arcibiskupského stolca sriemského.

d.) Bulharská legenda cap. 20. dodáva i to, že vyhnaný Klement od Simeona, kráľa bulharského ustanovený bol za biskupa v Drembici čili Velici. O jeho tam vysviacke za biskupa nehovorí.

Wichinga oklamala síce nádej na arcibiskupstvo sriemske, predsa však neprestal snievať o tej nejakej mitre arcibiskupskej. A to mu zlomilo väzy.

Svatopluk konečne prišiel na stopu zrady, tak že musel uskočiť z Nitry, a to k cisárovi Arnulfovi. Na dôkaz, komu potajomne slúžil, stal sa jeho kancellárom; ako to dosvedčuje zrejme diplom Arnulfa, ktorý podpísal Wiching 29. júla 895., čo kancellár. Tým pýcha Wichingova nebola nasýtená. Čo nemohol predtým dosiahnuť s pomocou Svatopluka, to chcel dosiahnuť skrze cisára Arnulfa; chcel sa stať titulárnym arcibiskupom laureacenským a k tomu cieľu poľahoval diplom cisára Ludvika.

Wiching ten falsifikát podstrčil Arnulfovi, aby ho učinil nielen biskupom pasovským, ale spolu i arcibiskupom laureacenským, by tak vyňatý bol zpod moci arcibiskupa soľnohradského. No Theodmar, arcibiskup soľnohradský, šípil, kam cielil Wiching so svojím falsifikátom, a preto, shromaždiv svojich suffragánov, r. 899 svrhol ho s biskupského stolca pasovského a posadil naň Richaria.

Tak hanebne skončily sa intrigy, ktoré popáchal Wiching proti sv. Methodovi, čo ani fantastická panegyrika Hummerova nenapraví. Nech si on a podobní majú falsifikátora a intriganta Wichinga, my máme svojho, Bohu, Slovanom a pravým katolíkom milého apoštola sv. Methoda.

c) Z „Fabioly“

Fabiola: Znaj, že som Ťa ja draho kúpila,
bys' podľa vôle mojej mi byla ...
Tú vôľu musí mať otrokyňa,
ktorú má jej panovateľkyňa;
bo tejto patrí jej život celý:
teda aj jej jazyk k chvále smělý.

Syra: Tak. Život nepatrí otrokyne
ani nič, čo sa životom hyne:
věk, zdravie, dech, telo, jeho sila,
toto je, čo si zlatom kúpila.
Ale okrem toho otrok vládne,
čím si, čo nekúpi zlato žiadne, —
čo s životom nezhyne, nezhnije,
a po smrti aj na věky žije.

Fabiola: Čož je to pokladu divného?

Syra: Je to duša člověka každého.

Fabiola: Duša? neznám čo vyznamenáva
toto. O čom jazyk tvôj vypráva.

Syra: Neznám ľubomúdrej*) výrečnosti
a k tomu patričnej umělosti;
lež mňa, znám, pochopíš. — V sebě máme
niečo, jehož mocou poznávame,
bytnosť našu, — rozdielnu od všeho,
čo je krom nás; — mocou toho známe
predešlosť, prítomnosť, budúcnosti; —
vecí neprítomných podvbnosti,
jako vskutku si predstavujeme;
mocou toho myslíme a chceme.
Toto údmi tela nekonáme:
teda v nás bytnosť jakúsi máme
od tela rúžnu. Ju dušou zveme,
ktorú bár až očima nezreme,
predsa — že v nás prebýva — cítime
A bár aj niekdy smrť okúsime,
a telo naše bár v prach rozpadne:
ona nezhyne: bo čiastky žiadne
nemá, v ktoré by sa rozpršala
a tak s tělom týmto zkazu vzala.

Fabiola: Kde si tyto bláznosti slyšala?
Já som už mnoho veľa čítala
a som tej pevnej presvedčenosti

*) filozofickej

že reči o duchovnej bytnosti
sú sen básnika a klam sofisty;**)
nie ale cit náš vnútorný istý.
Čože mi povieš o tej bytnosti,
od tela neodvislej? Keď kosti
otrokov na hranici spálené
a čo prach sú v jamy uhodené;
ty im potom slobodu sľubuješ
a nový život? Čože hubuješ?

Syra: „Non omnis moriar“***) — tak básnika
jednoho — spravедlivý verš rieka.
Jemu v tom pravdu dať sa nebojím,
ano pevnou nádejou sa kojím;
že, niekdy posledný deň nastane,
v ktorom zo všetch strán vichor zavane,
čo každúčký prach tela mojeho
snesie, spojí zase dohromady,
a z nej každý vzrastie bez všej vady.

d) „Zhorený oltár“

(Kázeň, ktorú nad hlavným, dňa 18. febr. 1871 zhoreným oltárom
Katolíckeho turč. sv. martinského chrámu druhú nedeľu pôstnu
držal Fr. V. Sasinek, kňaz a býv. profesor. Celý výnos na tenže zho-
rený oltár. Turč.Sv.Martin, tlačou kníhtlačiarскеho účast. spolku.)

Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil! Math. 27, 46.

Ani nám neni jiný osud vymeraný na tomto svete. I my máme
v trpezlivosti piť kalich trpkosti, ktorý podáva nám Otec nebeský prv
nežli by zaslúžených z nás povolal k studniciam blahoslavenstva.

Táto pravda dotýka sa najmä nás farníkov turč. sv. martinských,
lebo minulý útorok, dňa 28. februára podal nám Otec nebeský ťažký
kalich trpkosti. Neidem dlho opisovať spoločné nešťastie, ktoré nás
potkalo, veď vám známo je; veď so slzavými očami hľadí jedon každý
z vás na to miesto, kde stál náš hlavný, krásny oltár. Oltár ľahol nám
popolom, porušené je posvätenie obetného stolu a Velebná sviatosť ol-
tárna stala sa tiež pokrmom Ohňa nemilosrdného... Dým do čierneho
smútku odial celý chrám náš, ako by nás napomínal, že i my do smutku
odiať sa máme; lebo nehoda táto je spoločnou pohromou pre nás všet-
kých, ktorí patríme k tejto farnosti, ktorí pri tom oltári požívali sme
milosti božie. Všetkým nám patrí vzdychať s ukrižovaným Spasiteľom:
„Bože môj, prečo si ma opustil.“

***) Sofisti boli (a sú) filozofi, ktorí užívajú klamavých argumentácií
(dokazovania).

****) Všetok nezomriem, (Horác, básnik rímsky.)

Avšak nechcem ďalším opisovaním tejto nehody obnovovať rany srdca Vašeho, lež radšej poviem vám pár slov k poteche, poučeniu a povzbudeniu. Učiním to hádam, keď vám vyložím a) jako máme niesť toto navštívenie božie, a b) čo činiť máme k odstraneniu tejto veľkej nehody.

e) Z »*Mariale*«

List spisovateľov-pôvodcov k vydavateľovi. (Miesto predmluvy).

Velebný Pane!

Drahý Brat v Kristu! Tak sa zdá, že nevyzpytateľná Prozreteľnosť Božia preto ma neviazala k hrude a svetským starostiam, abych mal voľnosť k pracovaniu na poli slovenskej spisby. Na túto tušenú úlohu nezabudol som ani v Mariacelle, kde mi Boh poprial miesto pri svetochýrnom milostivom chráme bl. P. Marie.

Keď nábožni pútnici vykonavší svoju pobožnosť odchádzajú z Mariacelly, odnášajú so sebou rozličné dárky tu posväcené, aby prijdúc do svojej domoviny, rozdali ich na pamiatku medzi svojích milých známych. Toto som mal na mysli, keď som sa chopil pera k napísaniu prítomného spisu; chcel som z Mariacelly poslať velebným Bratom v Kristu darček, ktorý by bol im na pamiatku a spolu na podporu v povolání kazateľskom. Početné sú totižto sviatky bl. P. Marie, nepripomínajúc ani iné príležitosti, tak že kazatelia mnohokrát prichádzajú do rozpakov: čo by opäť a opäť predniesť mali veriacemu ľudu o bl. P. Marii? Pri práci tejto teda to bolo úmyslom mojím, abych im prispel k pomoci v takýchto rozpakoch. Želám si, aby spis tento skutočne aj bol prospešný a vítaný. Želám si spolu i to, aby upotrebením spisu tohoto skrze kazateľov slovenský katolícky ľud povzbudený bol k pravej pocte a k nasledovaniu bl. P. Marie, a tak i utiekal sa k nej o prímluvu, i tej prímluvy hodným sa činil.

V tej nádeji, že Velebnosť Vaša z lásky k velebným spolubratom svojím skrze vydanie i tohto mojho spisu preukáže im dobrú službu, posielam ho na Velebnosť Vašu a želám i Vám i hojným odberateľom jeho Božie požehnanie na prímluvu bl. P. Marie.

V Mariacelle, vo sviatok Nepoškvrneného počatia bl. P. Marie 8. decembra 1897.

Vám úprimne oddaný

Frant. V. Sasinek.

5. Prejav Fr. V. Sasinka 1910

Algersdorf pri Štyrskom Hradci.

Veľactená Redakcia „Slov. Ludových Novín“ v Prešporoku.

Stojím na prahu nového roku, (1911) preto pozerám do minulého (1910), a so sladkou nádejou i do nového roku.

Nemožno mi zabudnúť posledný mesiac jeho, v ktorom 11. decembra tak slávnostne zakončil som osemdesiaty rok žitia svojho, a vstúpil do jedenaosemdesiateho.

Už v predposlednom roku tajomník spolku sv. Vojtecha, Franko Urbánek, do kalendára vložil môj obraz a báseň, upozorniac tak čle-

Fr. V. Sasinek r. 1913 (1 rok pred umretím)

nov Spolku sv. Vojtecha, že 11. decembra roku 1910 doplním rok 80-tý narodenia svojho. Skutočne to dátum zaznačilo sa nielen v našich slovenských časopisoch, ale ako elektrická iskra čarovne účinkovalo.

Od všetkých končín, kde slovenskí bratri bývajú, poslali mi listy a telegramy do Eggenbergu u Štyrského Hradcu, kde je moje dočasné

skromné bydllo, aby mi blahoželali a žičili ešte „mnogaja a blagaja ljeta“. Čo viac! K tej zriedkavej slávnosti nielen poctili ste ma sviatočným číslom „Slovenských Ludových Novín“, ale prekvapili ste ma i oba, ich redaktori, v mojom Eggenbergskom zátiší, aby ste svoje blahoželanía sdělili mi i osobne a živým slovom. Prijmite za to moje srdečné a úprimné poďakovanie.

Nepochybujem, že tie radovania a blahoželanía, ktoré ste mi tľumochli v mene mojich priateľov, ctiteľov a čitateľov „Slov. Ludových Novín“, čerpali ste z úprimných slovenských srdc, ktoré ma milujú, i mňa buď osobne, alebo po mene poznajú.

Z oboch strán Bielej Hory, ako i nad Dunajom u Váhu a Hrona, 11. decembra znelo zvučne: Nech žije Sasinek! Schvaľujem to želanie i ja. S umierajúcim sv. Martinom prosím i ja Pána Boha, že jestli som potrebný ešte našemu slovenskému ľudu, neštítim sa i čo osemdesiatnik pracovať zaň. „Buď vôľa Tvoja!“ Bolo by toho i na ďalej treba; lebo hlavne Augiasova mašťal falšovaného dejepisu Uhorska potrebovala by i ďalšieho Herkulesovského čistenia. Darma votrelci medzi nás pod Karpaty, prosili mi hrob už dávno pred osemdesiatkou; Pán Boh snáď ešte dodá mi telesnej i duševnej sily k tomu i na ďalej. Neučiní-li tak, v jeho moci je, dať mi nástupcu, ktorý by prevzal na seba tu úlohu. Možno, že i v zahraničí vyskytnú sa objektívni historici, ktorí neprestanú prepisovať patrné blúdy do dejepisu Slovákov, a — ako Dr. Vladislav Pič — nožíkom kritiky budú odrezávať stredoveké bájky od pôvodiny historickej. Ó, ja mnoho som sa učil od zahraničných historikov, a mám nádej, že i za mnou prišli dejepisci nebudú sa hanbiť prijat dobrý peniaz pravdy od slovenského synka len preto, že tento nepatrí medzi doktorov a členov nejakej „branche Nation“.

Sv. Augustin pravil, že sa nebude hanbiť, prijat pravdu i od dieťaťa, keď sa presvedčí o jeho pravde.

Tak je to i s mojimi historickými výskumami. Začal som už roku 1865 kritizovať dejepis Uhorska, pokračoval som v „Parlamentčine“, hlavne ale v „Slovenských Pohľadoch“, a našiel som, že mnoho, čo som predtým v mojich „Dejinách“ podal, prinútený som bol buď odtrhnúť, buď opraviť alebo doplniť. Sapiensis est mutare consilium in melius. Pozdejšie pero zdokonaluje predošlé.

Prečo kladiem všetku váhu na svoje historické práce. Keď pod cis. a kráľovnou Mariou Tereziou, ktorá hačkala Maďarov výnimečne, — Maďari chceli ju sebe získať a jej márnivosti zabezpečiť; — dali sa písať taký dejepis, jakého nikdy nebolo. Dali sa písať taký dejepis, by z neho vymizli Nemaďari a všetky deje slavné privlastné byly jediné, jedine Maďarom. Vyhlásili meno Uhrov za meno Maďarov a kde bolo toho treba, chopili sa stredovekých bájov Simona z K. a renegáta Turčanského. Taký pofalšovaný dejepis nezodpovedá ani skutočnosti, ani historickým svedectvám; je všelijak rozsekávaný, nie však rozmotaný. Jedni nemajú chuti, druhí nemajú vôle do toho a riadia sa dľa toho známeho: „Quieta non movere“. Nehýbať pokojnými

deciami. *A nyugodtakat nem bolygatni. Istý maďarský dejezpytec v istej podobnej záležitosti tiež tak povedal: „Az eldöntött tényeket nem kell bolygatni.“* Ja však neštítim sa i ďalej pracovať s chuťou na tom pečlivom rozmotávaní toho záhadného uzla, a to so zdarom, tak že i objektívni maďarskí dejepisci moje rozlušťovanie prijímajú, Slováci ale s nadšením obľubujú.

Len tí, ktorí sú predpojatí, paradoxní a skeptickí, nechcú prisvedčiť pravde historickej, bár bych im ju na dlani ukázal, radšie majú bájky kronikára Šimona Anonyma, notára Bely IV. kráľa, než cisára Leva Múdrehu, cisára Konstantina Porphyrogeneta a svetopisy Fuldanske, čistejšie to žriedla, než bahnivé našich kronikárov. Uvedem toho príklady. Cisár Lev (zomrel 911), teda Arpádovi (zomrel 907) súčasný, praví, že Huni čili Bulhari požiadaní od Simeona, kráľa kresťanských Bulharov, dali sa do války s Grekami na Balkáne, sú rovnakí tým Arpádovým Bulharom, teda slovanskí Bulhari, i od rieky Vulga tak pomenovaný. No maďarskí falšovatelia dejepisu ich menujú Maďarmi; jakým právom?

Arpád so svojimi Bulharmi od maďarských Pečencov a Kumanov vyhnaný od Volgy dal sa pred nimi na útek ku Karpátom. Dľa maďarských dejepiscov Pečenci a Kumani boli skutočne Maďarmi; teda aj Arpád. Arpád s Maďarmi utekal pred Maďarmi?! Keď Arpádov syn Ziuncika, od Simeona, kráľa kresťanských Bulharov bol porazený, jeho otec Arpád, od Pečencov nad ústím Dunaja porazený vohnal sa do Uhorska, a pripojili sa k nemu i potisskí Sloveni čo Slovania k Slovanom.

Keď Arpád stal sa pánom nad potisskými Slovenami čili obyvateľmi územia u hôr karpatských, tým spôsobom stal sa i pánom čierneho Uhorska (*nigra Hungaria*): t. j. dolného Uhorska, ležiaceho pod bielym Uhorskom (*alba Hungaria*): t. j. pod našim Slovenskom.

Že Arpád neopanoval celé Uhorsko „*Sack und Pack*“, svedkom je cisár Konstantin, ktorý píše, že Arpád so svojimi Turkami (mohamedanskými Bulharmi) opanoval na ľavej strane Dunaja len Potisie, nie pravú stranu Dunaja ako Sriem a Pannonia, zeme to slovanské, do ktorých potom až za kráľa Šalamona (zomrel 1075) votreli sa maďarskí Besenyök, za sv. Vladislava (zomrel 1095) Székelyek, Besenyök a Kumáni osadení boli v Potisí. Naše kroniky lžiive strkajú Maďarov (Bešeňov, Plavov Palóczok) a Kumánov už pod zástavy Arpádove.

Za doby Matiaša Trenčanského (zomrel 1321) tí Besenyök, Palóczok, Kuzmanok bývali v palatináte potisskom, naši kronikári neznali si vysvetliť ich bývanie a pôvod, potárali o nich, že sú to potomci tých menovaných, ktorí boli prišli s Arpádov do Potisia; a pretože boli magunmi (Mohamedanmi), pomenovali ich Maďarmi. Tie časti Uhorska, ten palatinát, kde bývali tí mohamedánski Besenyök, Palóczok a Kúnok, pomenovali „*Magyarországom, magyarságom*“. I Besenyök, Palóczok a Kúnok, jako aj iní tak ich menovali, pretože boli ešte i za doby kráľa Karla Roberta (zomrel 1342) Ungarmi a Magarmi.

Máme my obšírne dejepisy zahraničné, týkajúce sa válok Svätopluka a jeho synov, ktoré od Maďarov buď sú nešímané, zamlčané, alebo Šimonom a Anonymom (notariusom) poprznené, pretože maďarskí dejepisci nehľadajú pravdu, ale tmú a lož. My za ignorantami nechceme ísť, a to, čo je dobré, pokazif. Fr. V. Sasinek.

(Sloven. ľud. noviny 23. dec. 1910.)

III. O Fr. V. Sasinkovi

1. Básne

a) K 4. dňu septembra 1892

Ty, Bože, správca hviezd a svetlých ideálov,
daj svetlo mojej duši, srdcu jasný deň,
bo na česť, slávu Tvoju tečú z hrude zvuky,
na slávu Tvojho muža, našu pochodeň.

bo láska večná Tvoja zoru zažala.
už zamierala vraždou, Ty si nedal zhynúť,
pod kopytami vrahov krvou plakala,
Zem, čo je vlasťou našou od otcov zdedená,

Bied valily sa rieky, potoky síz vyschly
a naše srdcia bily v jeden žiaľu zvon;
umítkly spevy lásky, ruky drevenely,
v tme žili sme i mrelí, kvitol iba ston.

V tme žili sme i mrelí, svetla nepoznali,
bo svetlo bolo rúchom krivde osudu;
my krivde dali rúcho šité z našich skvostov,
na prsiach odchovali zradnú obludu.

Kto bránil vlasť a staval mocné hrady, zámky?
To mozol otcov našich, práca našich rúk;
Krv otcov našich tiekla za svobodu vlasti,
vež ona za odmenu dala veniec múk.

Čo Boh dal Slovákoví umu, sily, lásky:
na oltár vďačne niesol-žiadala to vlasť:

kde za to naša sláva? Nesvoji sme v svojom
a šije v jarme trnú, bezvládna je päšť.

Kde muž, čo odokryje lož a hanbu vekov,
čo v mračnom labyrinte zažne pochoden?
Kde muž, čo odokryje Slávu mojho ľudu?
Kto zlomí zámky šialby? Bože rozpomeň!

Nerúhaj, dušo smutná, obráť peruť k nebu;
tam vidíš svätých Bratov — národ žehnajú,
:nfnporo iuO 'noqsojd s ijo jaro et
viem, svätí Bratia ľud svoj sotrieť nedajú.

Ich prosby, silná riava, dotkly prestol boží,
a láskyplné slovo slávne zavznelo:
Kto krivdí môjmu ľudu, mojej krivdí vôli,
chcem, by sa nad Tatrami svetlo zažalo.

I povstal ruch a šumia hory-doly, lesy,
v chalúpkach, v horách skrytých život zakypel:
tam rástli apoštoli, bohatieri svetla,
nejeden orol z chaty k nebu zaletel!...

Nejeden orol s výše prefal ostrým okom
hmlu zaľahnutú morom naším na kraji;
brat poznal brata svojho, duch sa krýdlom zdobil,
len Judáš zašiel k vrahom v divom hurhaji...

Už poznáme sa všetci, marné zradné mraky,
my iba svoje práva chceme vydobyť!
Tam muž, čo hlása pravdu: Toto vlasť naša,
my za ňu krv sme liali, v nej chceme žiť!

Čo škripeš, besná závišť, nie sme v svojom doma,
nemáme otcov našich siata v žatve žať?
Vy klebetníci, práva začínate naše
a nestydato viete o svobode lhať.

Lež marné klebetníctvo, my už známe seba:
sme národ od pravekov, náš je dnešný deň;

neprajník písal dej — sebe našu slávu,
už sejete tmu marne — horí pochodeň.

Pred Tebou, Bože, kľakám v unížení zbožnom:
praj bohatierom ducha dožiť slavný vek,
by shliadli obnažené klebetníkov hlavy,
znieť čuli svetom hrom: Nech žije Sasinek!

Somolický

(Pamiatka na štyridsaťročie literárnej činnosti Franka Víť. Sasinka. Sostavil a vydal Zadumený. V Ružomberku 1892.)

b) Feuilleton

K Frankovi Víťazoslavovi Sasinkovi keď po štyridsaťročnej práci
berie sa nazpäť do vlasti.

Má každý národ svojich Prometejov,
čo v mraznom chlade, v čiernych tmách
rozbrieždia zory žiarný nach,
a posvietia mu do minulých dejov,
a ukiažu mu jeho biedny stav,
a v srdci jeho rozožnú
nádeje iskru rozkošnú,
až on sa octne v kúzle čarnom sláv.

Víťazoslave, Tyś to všetko zdolal
nuž nemohol si preto just
osudu svojmu nijak ujst —
on k zlatej Prahy hradbám Teba štveral,
prikváčil k skale údy oceľou,
i jak sa ztratí v mraku stín,
tak v diaľných kútoch pustatín
si bez útechy trpel priateľov.

Bez Heraklesa Ty si zdrúzgal putá,
a zas sa vraciaš k domovu,
bys' v slasti začnel vznovu,
keď protivníkov zmíkla besnosť krutá.
Lež nejde Tebe, nejde v ústretí

náš Olymp — Bože koľká zlosť! —
hja, ale slepá nadutosť,
žiarlivosť hádže vlastné na deti.

Nepojdu Teba vítať v kole slastnom
kvet panien v bele šiat;
nebude sa Ti oko smiať,
zruc mládež v čele s povedomia jasnom,
neznajú teba kvety, kiare ciest;
nezavrznú piesne z tisíc úst,
nebudú Tebe hudby húst;
nebudú Teba v slávy voze viezť.

To zaslúžil si všetko od Slovákov;
no obor zriedka za živa
v pohodlí slasti požíva
zvenčený slávy s túhou sedmorakou.
My sme jak ovce v báni bez bačov,
v príhodnom čase hesla niet;
než miznú pre nás krásy liet,
by smeru blúdiac púšťou najväčšou.

Len malá hŕstka skromných pracovníkov, —
čo skromne, dľa príkladu včiel,
pred zrakom majúc večný cieľ
s uznania plácou robí nevelikou, —
Ťa ide vítať k vlasti hraniciam;
a títo tvoji rodáci
štyridsaťročnej po práci
Ťa idú prosiť: chyť meč s berlou priam!
Ty buď nám vodcom, dosť no blúdili sme!
Ó svolaj, Otče, spolu nás,
a ukiaž cestu k bráne spás,
nech tou sa každý verný SlovákJ tisne!
My do vín Volgy vliať sa nechceme:
my chceme národ pre seba,
my chceme viesť ho do neba
nie vziať mu reč, Rím, v bratskom objeme.
(Literárne listy 1892.)

c) Fr. V. Sasinkovi

Jak orol, keď vše chytí do pazúrov
zajaca chúďa a s ním vzlietne hore,
kde každá hora diaľnou na obzore
sa zdá byť oku iba náhrobku rov;
nuž tomu hlava v závrate sa točí,
keď vidí priepasť, jak aj neznámy svet,
keď čuje pokvik orliat na úbočí,
čo jeho krvou chcú si k zrostu prispeť.

Tak nám sa srdce trasie v tvojich rukách,
keď zrieme priepasť dávnej minulosti,
neznáme svety, v ktorých vrah sa hostí,
a omdlievame v zaniknutia mukách.
Jak slepec, keď zrie znovu jagot svetla,
nuž mimovoľne privre viečka riasne,
by zrenica mu slabá neoslepla:
tak nechce veriť národ deje krásne.

Ach vymazaly časy z ľudu mysle
pamiatku dejov; seba povedomie
tak zmizlo, jak keď kameň poutonie,
i nevieš myslieť, chodiť, neodvisle.
Nuž nedivím sa, že sa nehneš silou,
bys pooslával Otca tvojho slušne;
tvoj prst sa nehrá s ružou roztomilou,
bo ruka trína ti len ryl a lušne.

Lež myšlienka sa nedá zabiť mečmi,
a povedomie skrsne obyčajne,
jak kvet, kde k žitiu podmienky sú prajné,
len v zdravých dušiach, a vzkvet mu je večný.
I rozšíri sa, pomáličky síce
lež predsa dáko — kly povedomia,
i nech je škrupín, vzdorov, na tisíce,
prekážky všetky silou žitia zlomia.

Nuž, Otče, teš sa; vid', že máš hľa, deti,
čo v starobe sa kolo Teba túľa:

Zri robotnice včely brnkať z úľa,
roj za prácou a slávou svetom letí.
Keď zavreš oči, národ neostane
bez vodcov svojských v svete opustený —
a títo sopnú k nebu s prosbou dlane,
bys v nebi tiež bol jak tu oslávený.

(Literárne Listy 1905.)

Tichomír Milkin.

d) Sasinek

1830—1910.

Ľ tenie hora ticho, majestátne!
Oj, nevybočí z dráhy svojej pevnej,
oj, nezvrtne sa sem i ta dľa vôle
nestálych vetrov a vln roztočilých.
Ľ tenie hora skvostná. Vrchol kúpe
sa v rannej, dlhej zore nadpolárnej,
bok svieti tuhým jarom, raz na slnku,
nad morom v číro zlato zameneným,
raz v útlych, mäkkých, hmlistých lúčoch luny.
A dole, v hĺbku okom nevidenú,
v hĺb rukou ľudskou nikdy nezmeranú,
do skvostnej, nemej, tichej, ale večnej
a mocnej, stálej priepasti sa vrýva,
v osnovu neprístupnú ľahkým vetrom,
ba ani búrke hroznej, bušujúcej.
Tam našla prúd svoj, ničím nemýlený,
prúd priamy, čestný, smerom rovno k cieľu.
Ľ tenie hora ľadová, na výške
nordickou žiarou hviezda plameneje,
a na široko morom, zelou svieti.

To obraz Tvojho žitia, patriarcha!
Ján Bohoslov Ty na ďalekom Patme!
Objímaš výšku vzduchu nebeského,
noríš sa v hĺbku svätých našich tajín,
tam jagotáš sa bleskom brilliantov,
tu lovíš z hlbín perly drahocenné.

To obraz Tvojho žitia, patriarcha!
Nie momentánných vetrov dunovenie,
nie bušovanie na zem trasúcich búrok,
nie márný pleskot hopkujúcej vlny,
nie šumín iskriacich sa šumotanie,
nie zapálených modzgov fantázie,
nie brinkotavej frázy hukotanie,
nie cudzích handier pestré trblietanie,
nie cudzích myslí podlé požičanie,
nie kolotanie, plúženie sa rabské,
za miskú šošovice prevarenej,
jazyka nášho mrzké ponúkanie...
Nie — milý starče, ani na minútku
nedotkly sa Ťa také špatné víry!
Hlboko korení sa Tvojho smeru
prúd neodvratný, stály, mocný, večný.

Buď príkladom nám, vzorom, jasným vodcom,
keď slabosť klesala by v naše duše!
Buď majákom nám, keď sa noc už sblíži,
buď horou ľadovou, keď šumné vetry
nás hádzať budú v strany zhubou isté.
Na Tvoje skvelé stránne opreme sa,
ku Tvojej hviezde oči povznesieme,
za Tebou potonieme v hlbokosti
krásneho žitia, cti, vernosti svätej!

Dmú mohutné sa prsá severného
kolossa-mora! Po ňom hora tenie,
jak gigantický brilliant sa blýska,
do nedostižnej hlbiny sa norí!
Žehnaj ju, Hospodine, v jasnom mori!

Svetozár Hurban Vajanský

(Národné Noviny v Turč. Sv. Martine 1910.)

e) Fr. V. Sasinkovi

Ó, šťastný národ, ktorý už má synov,
čo zasluhujú úctu, oslavu;
a čo im v borbe, v práci len rťou sinou
vzdať môže letkom ďaku jasavú!
Veď napnutie síl v službe vyšších snáh,
upotrebenie hmoty v službe víd
sa prekážkami musí preboriť,
a vencom zdaru zdobíť v pohodách.

Ja takto Tebe pletiem veniec z ruží,
len napochytr, lebo súri boj,
no vífazov nám zdobíť vencom sluší,
nuž ovenčím Ťa, postoj, Otče môj!
Ty rozkladal si oheň života,
Ty rozfukoval si ho výdatne,
a bár sa zdalo už, že vyhasne,
neodstrašila teba mlkvota.

Keď neprajníci dávne deje naschvál
nám schomolili, zahalili tmou,
a vymyslením priadou; — svet sa nazdál,
že jeho práca bude nezvratnou.
No Ty si vztýčil svetlo pravdy, vied;
lož roztrhal si, jak sieť pavučín;
a riekols' smele: Ja vás naučím,
čo robilo sa behom dávnych liet.

Čo božskú iskru národného žitia
roznecovali zblčať plameňom,
už driemu v hrobe; Tvoje oči vidia
vífazný rozmach, postup k sláve v ňom.
Nie v pohode a v cudzej podpore,
vo vlastnej sile právo korení,
v nadšení, v práci, v seba zaprení
len davy ľudstva zlámu závore.
Ty nezrieš ešte spásu zasľúbenú,
i z obiet spása ťažko rodí sa —

no čuj zbraň brinčať, vid', jak smelo ženú
sa naši do čiat; kukni sa líca!...

Tichomír Milkin

(Slovenské Ľudové noviny 1910.)

f) Dozvuk oslavy

šesťdesiatročného jubileumu kňazstva drahého otca a miláčka ná-
roda, dôstojného pána.

Franka Víťazoslava Sasinka.

9. okt. 1915.

Viac než polstoročie — šesťdesiat liet —
prežil s' v službe Cirkvi, osvety...
Veľkú milosť dal nám Pán Boh zrieť!
Nech z nás každý tento deň svätí!

Prácna Tvoja cesta, trnistá púť,
na nej neuznalosť, závisť, strasť...
čo ztrpčilo ducha, vzbúrilo hrud',
dni Ti znala trpké v žitie klásť.

No, však láska k Bohu, Cirkvi, rodu
dala silu niesť zlo osudu...
Ty s' zúrodnil osvety nám pôdu,
mnohý koreň podľal si bludu.

Odokryl si prevzácne poklady,
dal národu nášmu „Dejiny“,
upevnil mu vlasti základy.
Slávou venčíme Ti šediny.

Áno, vďak Ti úprimný, srdečný!
Meno Tvoje slávne v rode buď!
Láska naša pomník Ti je večný,
ňou srdce naše horí, dmie sa hrud'.

Otče drahý, Ty otče národa,
oslávenče, veľký svätíš deň!

Tvojou prácou vznikla nám obroda...
Boh daj dožiť požehnanú žeň!

Národ vďačný v úcte sa Ti korí,
prosí Boha za žitie Ti kľud,
a vzkaz lásky dialavou sa borí:
„Sláva! Sláva!“ volá hlučne ľud.

(Nár. Noviny v Turč. Sv. Martine 1919.)

Fr. Urbánek

2. Životopisy, články, posudky

„Najlepší životopis Sasinkov dosiaľ podal veľký priateľ Slovákov Tomáš Šmyd vo „Vlasti“ r. 1890“. Tak zneje zpráva Fr. Rich. Osvalda z 1. augusta 1892 v „Poklade Kazateľskom“ IV. diel, str. 308. Šmyd Tóma je český spisovateľ (nar. 1838 v Žeraviciach na Morave † 1897 v Olomúci). Teologiu študoval v Olomúci, kde bol r. 1864 vysvätený na kňaza, pôsobil na farách svojej diecezy, konečne žil na odpočinku v Přerove na Morave. Vo „Vlasti“ (mesačník v Prahe) napísal veľa znamenitých článkov o veciach slovenských. Spomenutý životopis Sasinkov je uverejnený v rámci článku „Biskup Moyzes, otec národa slovenského a Matice Slovenská („Vlast“ VI. 1889—1890, str. 671.)

Zo Slovákov samých najlepšie životopis Sasinkov napísal Sasinek sám v autobiografii, ktorú Fr. Rich. Osvald vydal najprv v IV. diele „Pokladu Kazateľského“ (Ružomberok 1892) a nakon ako osobitnú brožúru pod názvom „Pamiatka...“ (Ružomberok 1892) a pod vydavateľským pseuonymom *Zadumený*.

(Použili sme pre životopis v tejto knižke.)

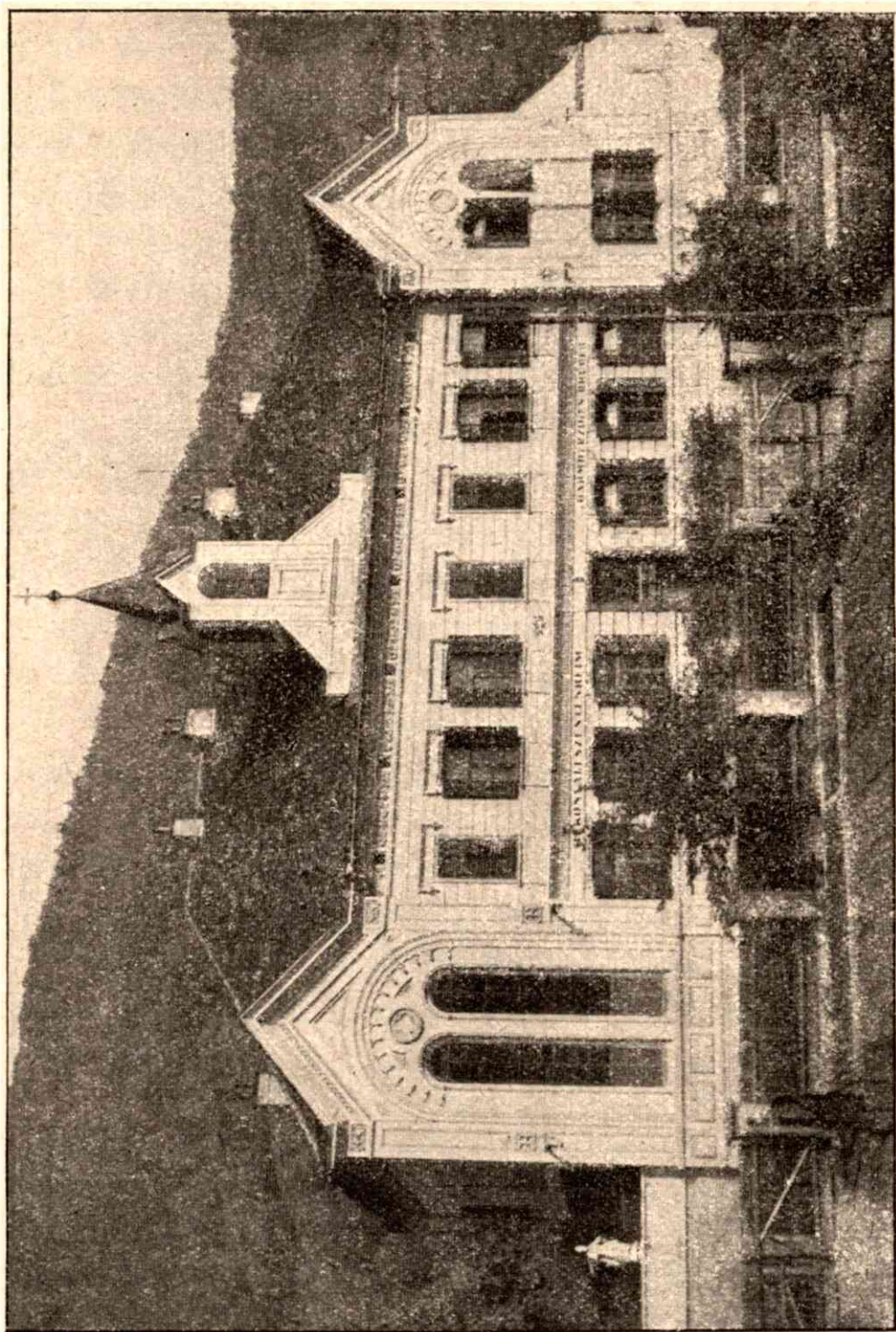
Súpis takmer všetkého, čo slovensky a česky bolo napísané o Sasinkovi do r. 1910, uvádzajú „Nár. noviny“ v jubilejnom čísle k 10. dec. 1910, dľa bibliografie Ľudevíta Riznera. K tomu sa pridružujú články napísané ku kňazskému jubileu diamantovému r. 1913 a pri umretí Fr. V. Sasinka r. 1914. —

Dr. V. Chaloupecký vo svojej knihe „Staré Slovensko“ (Bratislava 1923 Univerzita) cituje niekoľko razy Sasinka, niekedy bez poznámky, tedy so súhlasom, inokedy s výrazom pochybnosti.

Dr. Ludvik Kühn v svojej knihe „Budítelia v župe bratislavskej“ (Bratislava 1928) má pekný životopis Sasinkov s podobizňou. — Prirodzene venovaná je Sasinkovi pozornosť (menšími

článkami) v rozličných knižkách o dejinách slovenskej literatúry vydaných po prevrate (Kačka Krčméry, Dúbravský a i.).

Karol Kolísek napísal článok do brnenského listu „Den“ 1. mája 1950.

Ozdravovňa Milosrdných Bratov v Algersdorfe

Zo starších prejavov zvláštnej zmienky zasluhujú výborné články alebo poznámky vynikajúcich odborníkov (dľa abecedného poriadku): *Anton Bielek*, *Martin Kollár*, *Katol. noviny* 1892 „*Pútnik svätovojtešský*“ 1893. *Jozef Kompánek*, *Liter. Listy* 1892. *Karol A. Medvecký*, *Slov. ľud. noviny* 1910, *Štefan Mišík*, *Pamiat-*

ka . . . Ružomberok 1892, *Fr. R. Osvald* „Liter. Listy“ 1892, *Rud. Pokorný*. Z potulek po Slovensku I., II. 1885, *Svetozár Hurban Vajanský* „Slov. Pohľady“ 1887, „Národné noviny“ 1892 (výtečný rozbor literárnej činnosti dľa vnútornej i praktickej ceny), *Dr. Jaroslav Vlček* (Literatúra na Slovensku, Praha 1881, Dejiny literatúry Slovenskej 1890, 1925).

Ináč názory a úsudky o Fr. V. Sasinkovi ako kňazovi, národovcovi a spisovateľovi vypukle sa nám objavujú tiež v oslavných básňach tu uverejnených, ako aj početných blahoželaniach, ktoré sme pojali do tejto knižky, aby jediným uverejnením v novinách nezapadly „do priepasti nepamäti“. Ved' i to sú kultúrne dokumenty národa slovenského.

3. Fr. Rich. Osvald k 9. dňu októbra 1903

V cudzine, ďaleko od svojich, ale sprevádzaný láskou, vďakou a modlitbou tisícich, ubiera sa dnes náš Sasinek, kňaz slúžiaci Bohu a jeho svätej pravde na zemi už päťdesiat rokov, k oltáru, aby v pokore svojej s obetou Nového zákona podal srdce svoje plné vďakov Tomu, ktorý ho priviedol až sem.

Máloktoľ sluha Pánov dočká sa svojej zlatej svätej omše. Ten ľudský život je tak vrtkavý — ako para, ako kvet, ako tráva poľná, — a pri tom tráviť ôsmu desiatku rokov a z nich päť, teda pol stoletia v kňazstve slúžiť Bohu a spaseniu duší ľudských je zriedkavosť. Sláviť päťdesiatu ročnicu svojho kňazstva je slávnosť, ktorá už tou svojou zriedkavosťou núti šťastného jubilanta zvoláť: *Magnificat anima mea Dominum*, lebo veľké veci učinil mi ten, ktorý je mocný a sväté meno jeho!

Náš Sasinek slávi dnes svoje zlaté jubileum kňazské!

„To je deň, ktorý učinil Pán; radujme sa a veselme sa v ňom!“

Radosť oslávencova je aj radosť naša, a ona sa u nás zakladá na tom, že náš Sasinek dnes môže hovoriť ako sv. Pavel: „Hojnejšie než všetci (ostatní) som pracoval; avšak nie ja, ale milosť Božia so mnou.“

Vídame u mužov, ktorí vystúpiac na dejište života pohýbali celé masy nádejou v tie veľké, krásne činy, ktorých vznešenosť a silu predzvestovaly ich vlohy, že už neodolajú prekážkam, už podlihajú ohľadom, už klesajú pod ťarchou úlohy, už zväbení mamom-

nou tratia sa, už umáraní starosťami opúšťajú sa, už znechutení nezdarmi zastávajú, už kosou smrti podľatí padajú pred časom. A zas vídame u iných, že niet ničoho, čo by ich zadržovalo, zväbilo, umorilo, znechutilo, zastavilo. Tisíc hlasov volá im na slávu: oni oka nepozdvihnú v tú stranu; tisíc hromov pomlavy do nich sa pára: oni pokojne kráčajú za cieľom. — Mali sme my katolíci Slováci aj takýchto mužov, vďaka Bohu; ale tých slovenská ťažká práca uložila do hrobu, keď ešte mnoho úfali sme od nich. Aj tých, požalovano Bohu, bolo málo.

Náš Sasinek je výnimka. Jemu zvlášte praje náš dobrý Boh.

Hľa, päťdesiat rokov minulo od tých čias, čo ako vysvätený kňaz padajúc na kolená pred bohostánkom prvý raz modlil sa: „Introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam“, a dnes môže to opakovať v smysle doslovnom; lebo zadívame-li sa do tých jeho päťdesiat rokov, nevidíme u neho rozdielu ohľadom jeho juventus, jeho mládeneckého zápaľu v pracovitosti za svätú Cirkev a milovaný národ; tá trvá ustavične, ako tie naše slovenské rieky tečú bez zastania, či sa nad nimi slnce milo smeje, či sa mračná sfahujú a či blesky krížiajú.

Keď prvý raz ako kňaz pristúpil k oltáru: srdce jeho bolo útulkom pravdy, sny jeho bavievaly sa s blahom národa, z očí nezpúšťal jasnú hviezdu slávnejšej budúcnosti; pohodlie, slávu svet-skú mal za rannú rosu, ktorú prvý teplejší papršlek slnečný bozkami posbiera; ale, že viera, pravda a ctnosť zacloní i plné slnce slávy a rozjasní i najhustejšiu tmú mrákavy, o tom bol presvedčený. A toto viedlo ho na jeho cestách neomýlného, nezvábeného, nezroneného, vždy pracujúceho.

A taký ide k oltáru i dnes po päťdesiatich rokoch.

A to je to, z čoho sa my tak radujeme, za čo dnes tak vrúcne Bohu ďakujeme, čo v našom Sasinkovi obdivuje priateľ i nepriateľ, tá šťastná jeho mladosť, tá nepretržená jeho sviežosť, tá ničím nemýlená jeho vždy dobroplodná duchovná sila v práci. To je to, čím Boh nášho Sasinka nad iných vyznačil. A to je iste i to, za čo náš Sasinek dnes berúc kalich spasenia do ruky vzýva meno Pánovo vo vďakovčinení za všetky milosti, ktoré Boh jemu a skrze neho dušiam slovenským udeliť ráčil.

Môže dnes Sasinek radovať sa a veseliť. Boh dal mu, čo len svojim miláčkom dáva, a on odplácal sa Bohu jeho darmi v Cirkvi i v národe.

Radujeme sa a veselíme so Sasinkom i my. Vieme, čo nám Boh dal v ňom. Tých päťdesiat rokov jeho kňazstva je ako čln na širokej vode, ktorý tisíc prsteňov-obručok, samá drahá perla, otáča a každá spomína nám jednu prácu, jednu obeť, jedno dobrodenie jeho.

Pred Bohom i svetom smelo a vďačne tvrdíme: cirkvi katolíckej medzi Slovákami nikto tak verne, horlive, usilovne a nezištne neslúžil, ako náš Sasinek svojim perom. Katolícky Slováci, ktorí berú život pre ducha z čítania, temer len zo Sasinka žijú tu i za morom, a tí, ktorí životu duše v chrámoch Božích učia, od neho berú slová učenia.

Radujeme a veselíme sa dnes s naším Sasinkom najmä my, krúžok katolíckych spisovateľov slovenských, ktorým je meno jeho hviezdou, stúp zasluh jeho vodcom, požehnaný život jeho nádejou.

V synovskej poklone prinášame mu v jubilejný dar svoju lásku, bezvládni súc vďačiť sa mu i darom zlatým.

„Zaplať Ti Pán Boh,“ dôstojný Jubilante! Ráč nás všetkých ztvoriť do zbožného „Memento“ Tvojej zlatej svätej omše. Boh ráč Ťa zachovať ešte dlho! Dlho, ešte živý svieč nám príkladom svojim. Radosťou sladkou preplňuje srdcia naše Tvoja zlatá svätá omša. My spolu s Tebou veselo spievame: Te Deum laudamus! A radujúc sa z Tvojho slávneho kňazského jubilea myslíme na jubileum v sláve večnej u Veľekňaza vyznania nášho, u biskupa a pastiera duší našich, a padáme na kolená a jednohlasne, vrúcne modlíme sa:

Aeterna fac Eum cum sanctis tuis in gloria numerari:

Učiň Bože, aby niekedy k Svätým Tvojim vo večnej sláve bol pripočítaný!
(Literár. listy 1903.)

4. Praelát Pavel Blaho, kanonik o Sasinkovi

Vzácnny muž slovenský kanonik Blaho je jedným z tých málo vrstovníkov (do istej miery) Sasinkových, ktorí môžu dať ešte spoľahlivé zprávy o svojom slávnom rodákovi. Vyhľadal som pána preláta niekoľko razy k interviewu či rozhovoru o Sasinkovi. Výsledok bol bohatý a cenný. Hneď pri prvej návšteve podal odpoveď výstižne schematickú.

„Zpytujete sa, čo bol Sasinek — nuž poviem Vám:

Bol *pracovník* do únavy, *strádateľ* do podivu, *charakter* ako diamant. Napokon p. kanonik zaujímavými rozpomienkami predostiera doklady pre svoju skvelú charakteristiku Fr. V. Sasinka.

Čo najvrelejšie pripomínal niekoľko razy, bola Sasinkova nežná a obetavá láska ku svojej mamičke. K vôli nej kúpil po príchode z Turč. Sv. Martina domček v Skalici v školskej ulici, k vôli matke strádal v Prahe i hladoval, lebo plat od Milosrdných Sestier mal skrovný: za 28 krajciarov bral obed z chudobinskej kuchyne, ktorý mal stačiť pre oboch i na večeru. Dosadzoval Sasinek raňajkami od Sestričiek a večer kústikom suchého chleba s 10 orechami deň ako deň za celé roky.

Lahko pracoval svoje kázne lebo poznal Písmo Sv. celé z pamäti a mal bohaté zkušnosti životné. Pred každou prácou na 5 minút oči k nebesiam pozdvihol a potom pri cigare bola kázeň v niekoľko hodinách hneď na čisto napísaná pod tlač.

Že Sasinek odišiel do Prahy, keď mu bolo zakázané kázať, vysvetľoval kan. Blaho nielen citlivosťou, urážkami, ale finančnou ztratou, lebo Sasinek dostával za kázeň 2 zl. na výživu svoju a matky. „Na všetky púti chodil Sasinek kázať, aby mamička mala byť z čoho živa“ — tak doslovne mi hovoril kan. Blaho. V biede žil neprestajne. Keď Blaho a Príhoda navštívili Sasinka pri 50. ročnom jubileume kňazskom v Algersdorfe, ukazujúc na hĺbu dopisov a telegramov, povedal: „Škoda peňazí na toto — mohli mi z Martina radšie poslať na — podrážky“. A veru sa mal vtedy zle, roztrhané podošvy... sacerdos jubilaei aurei... kňaz, zlatý jubilant.

Pýtal som sa kanonika Blahu, aby mi vysvetlil, čo je „patrišovanie“, o ktorom Sasinek hovorí z biednych čias študentských. „Nuž patrisovanie je vyspevovanie po lepších domoch za peňazný darček svätopôstnej piesne „Patris sapientia“ — „Otca večného Múdrost“, čo v slovenčine je i v Nábož. výlevoch Radlinského. Bohoslovci spievali pieseň latinsky i pre svoju postnú pobožnosť“.

Prekrásny prejav o Sasinkovi učinil kan. Blaho svojim listovným blahoželaním Sasinkovi k 80. narodeninám:

Drahý Otče! Tys medzi žijúcimi najšľachetnejšími synmi národa opravdu najchudobnejší, ale ovšem i najvyš ho oboha-

ťujúci. Toto naše vyznanie buď Tvojou spanilou hrdosťou, buď Tvojím jubilárnym nehynúcim laurom od nás.

Viem, že v skromnosti svojej vďačne ho prijímaš, lebo dobre vieš, že takými z chudoby svojej národ obohacujúcimi veľikášmi boli všetci naši patriarchovia a proroci počnúc od dedinského farára Hollého až po chudobného penzistu Kmeťa, ba až do posledného oravského kaplána martyra.

Drahý Otče! Ty *currus et auriga* a môjho národa! Príjmi k Tvojmu jubileu moju pokornú poklonu pred Tebou na čiastočnú splátku mojej synovskej úcty, učenníckej vďačnosti a priateľskej lásky, spojenej s tým najúprimnejším želaním, aby v šľachetnej duši Tvojej uhospodilo sa Jezuliatko, narodené v chudobe; pri ďalšom Tvojom putovaní, aby zostával s Tebou Ježiš od farizejov a zákonníkov nenávidený a pri niekdajšom vzkriesení aby Ťa uznal za svojho Syn Boží, od židovskej hávede uplovaný a na smrť vyžiadaný.

Drahý Otče národa!

Kebych mal Boží dar „vidiacich“, zaspieval bych hymnu chudobe s nápisom „Obohacujúca chudoba“, ani bych nedbal na plýtku kritiky, že veď pácham paradoxa, pojmy odporujúce sebe už v koreni.

Dnes totižto, keď myslím na Tvoje 80. ročné jubileum, nepodvratne usvedčil som sám seba, že iba Tvoja hmotná chudoba vládala nášmu národu zaplatiť toľkého duchovného bohatstva.

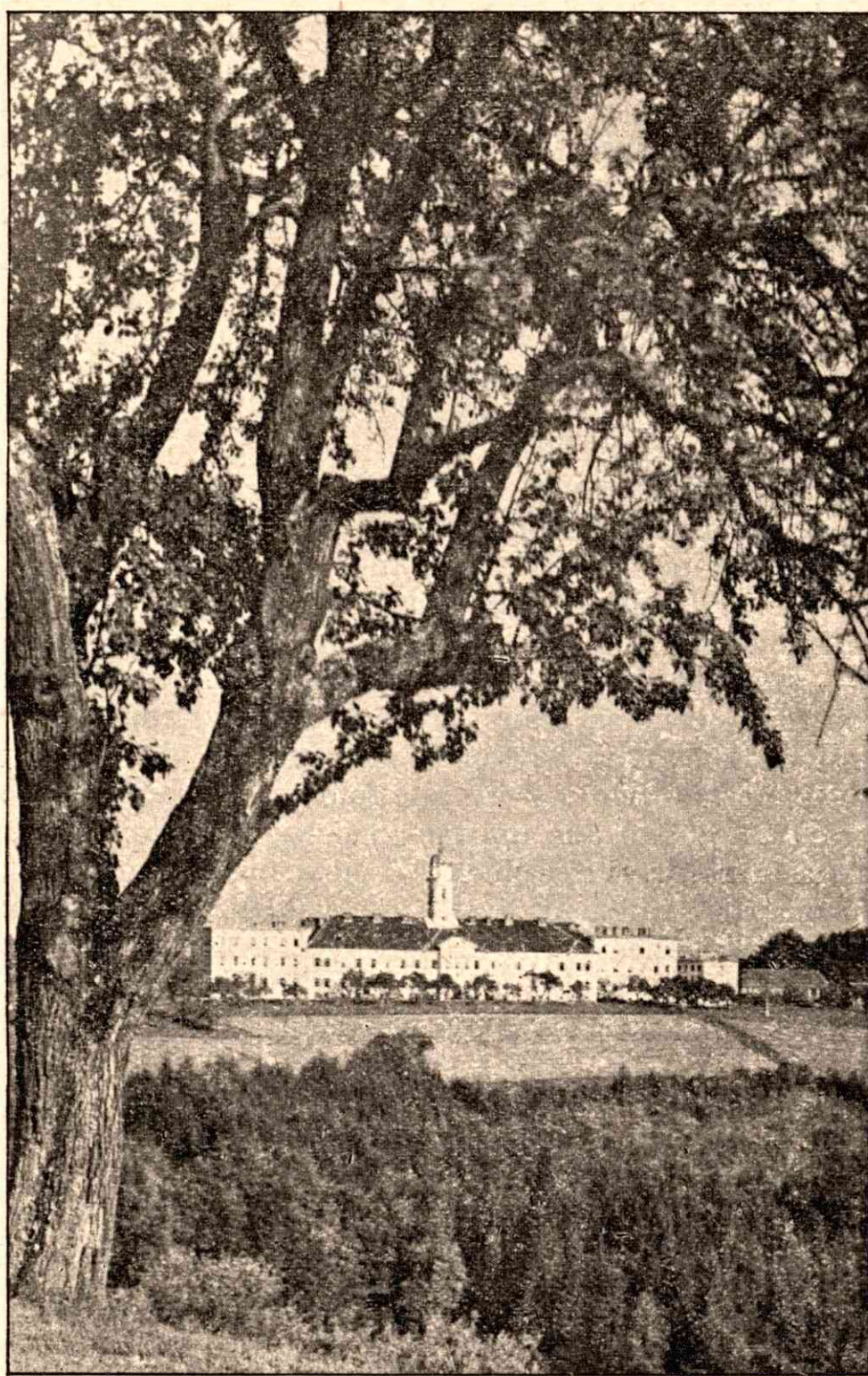
Narodil si sa v chudobe, žil si v dedictve chudoby, v neláskavosti mocných a dokonáš pri výsledkoch takzvanej „verejnej mienky“ Tvojej vlasti, z ktorej vyhnala Ťa neodbitná starosť o chlieb pre seba a nevládnú starenku — matku.

Lež, nevyzpytateľné sú cesty Božie! Nebyť Tvojej hmotnej chudoby, národu sotva bolo by sa dostalo od Teba toľké bohatstvo svetla, čo blýskavo ožiaruje jeho slavné drevne žitie a bytie, čo mu v mysliach jasne svieti na večné pravdy viery svätej, a čo v srdcu jeho dáva patrne vidieť zákony nepodvratné o jedine správnom obcovaní za vzdajšieho života.

V pokore vďačný Váš Blaho.

5. Omyly niektorých pisateľov

V spomenutej už knihe Dr. L. Kühna ako rok vysvätenia Fr. V. Sasinka zaznamenané je 1852; ale na kňaza bol vysvätený r. 1853. Tam-

Kláštor Milosrd. Br. s nemocnicou v Kainbachu — Št. Hradec

že napísané je, že Sasinek bol „od kapucínov prepustený“. V takej štylizácii je vec nejasná, takmer podozrivá. Lepšie je doplniť: prepustený na svoju žiadosť.

Anton Bielek v Katol. novinách 8. dec. 1905 píše o Sasinkovi: „Z Prahy po rokoch odišiel za slovenského spovedníka do Mariacelle“. Dľa skutočnosti však z Prahy Sasinek išiel do Radošoviec, napokon do Kútov a len odtiaľ do Mariacelle.

V tejže knihe sa sdeľuje, že Sasinek „vstúpil“ do kláštora Milosrdných. Tiež toto je nejasné. Sasinek nevstúpil do rádu Milosrdných Bratov, ako bol kedysi v ráde kapucínskom, lež *ubytoval* sa u Milosrdných v ich Ozdravovni. (Reconvalescentenheim) v Algersdorfe.

V „Slov. politike“ 1950 č. 87. v článku „Prečo Sasinek vystúpil z kapucínskej rehole?“ hovorí sa, že Sasinek bol katechetom v Modre. To je chyba tlače alebo „lapsus calami“ pisateľa. Dľa pravdy Sasinek bol katechetom v Moore (Mór, Moor, Moór) v terajšom Uhorsku v stolnobelehradskom kraji. (Známe je sladkasté víno mórske).

V spomenutom výbornom životopise Sasinkovom od Tómu Šmyda je napísané: „Do jazyka slovenského prekládal Písmo Sväté, práve (t. j. r. 1890, poznám. pis.) vydané nákladom štedrého dčkana ščasného.“

Pravda je, že Sasinek Písmo Sv. preložil, ale jeho preklad vôbec nebol vydaný. V spomenutých už (v tejto knižke v Životopise Sasinkovom) listoch, ktoré bol Sasinek Písal Vojteškému Spolku je reč o vydaní, jeho prekladu — no ideál Sasinkov sa nevyplnil. Je to boľavá, nepríjemná vec... Fr. Rich. Oswald v svojej „Oprave“ uverejnenej v „Slov. ľud. novinách“ 16. dec. 1910 na zprávu o pozdejšom preklade Písma Sv. — vraj Hlinkovom — pripomína: „Ct. redakcia musela vedieť, že vecou tou dotkne sa jednej rany, ktorú my, ktorí od dvadsiatich rokov akokoľvek, menovite novým prekladom, na slov. Sv. Písme pracujeme, nikdy nezahojíme“. — V nekrologu „Národných novín“ dňa 18. novembra 1924 je ako deň umretia Sasinkovho udaný 18. november. Dľa pravdy zomrel Fr. V. Sasinek 17. novembra, ako to Nár. noviny v nasledujúcom čísle opravili, a síce nie v Ozdravovni algersdorfskej, lež štýrsko-hradeckej nemocnici Milosrdných bratov.

IV. Pocty

1. Jubileá

Rok 1878

Prvé jubileum Fr. V. Sasínka konalo sa r. 1878. — na pamäť jeho vysvätenia na kňaza pred 25 rokmi. V slovenských kruhoch i časopisoch nebolo mu venované takmer žiadnej pozornosti. Sasínek sám napísal, že jubileum slávil v tichosti, no, pripomína jubilejnú poctu priateľov z Moravy, ku ktorej dal výzvu redaktor brnenského českého „Hlasu.“ Tieto noviny uverejnili vtedy zpravu v rubrike „Škola a cirkev“:

„Velazasloužilý národovec a kněz Fr. V. Sasínek, ve Skalicích, jako soukromník žijící, slávil dne 9. října své 25 leté kněžské jubileum. Známo je, jak zúřivě jej Maďari pro jeho národní přesvědčení a horlivou spisovatelskou činnost pronásledují. I použili nekteří moravští přátelé Sasínka těžce zkoušeného jubilejní slavnosti a poslali mu k ní kalich, síce jednoduchý, ale vřelým přátelstvím provázený. Na kalichu vyryto je „V utrpení posila — kalich Páně. Sasínkovi přátelé z Moravy 1878.“ — Příště sdelíme poděkovací list Sasínkům, jenž nás právě došel.

(„Hlas“, Brno 12. října 1878, číslo 80, roč. 30. Vydavatel a odpovědný redaktor Ad. Růžička. Tiskem akciové moravské kníhtiskárny v Brně. Besední dům, Eliščina třída.)

List Sasínkům. (Sdělen „Hlasu“). „Důstojný Pane! Drahý příteli! Nepochybuji, že Vaším láskavým přičinením se stalo, že milí přátelé z Moravy k mému 25. ročnému jubileu, které zítra dne 9. října slaviti budu, ráčil mne nehodného poctíti kalichem, jehož nápis jest: „V utrpení posila — kalich Páně. Sasínkovi přátelé z Moravy 1878.“ Nemám slov, kterými bych pod návallem citů vyjádřil přiměřené díky Vám a přátelům z Moravy,

a obmedzují se jedine na to upozornění, že nápis kalicha při zejtřejší a každé budoucí nejsvětější oběti pobádat mne bude k vroucí prosbě, by Bůh dobrotivý byl štědrým odplatitelem Vám i přátelům z Moravy, kteří jste trpkost mého utrpení za čest a blaho národa slovenského tak významným způsobem osladit ráčili. Dosavad-li ani slibem obměkčený ani hrozbou nezlomený s pomocí Boží zůstal jsem věren vzoru, který ss. Cyril a Method v nepřestajných svých bojích za církev a národ dali pravému slovanskému knězi: kalichem Páne posilňován i napotom k tomu heslu tím věrněji přitůlen vytrvám co věrný syn katolické cirkve a slovenského národa, a co nejvroucněji prosím milého Pána Boha, Otce každého národa, bych ne-li dříve aspoň v padesát ročním svém kněžském jubileu (jehož mi Bůh ráčiž milostivě dopřítí!) s kalichem Vaším nad z hrobu nevolnictví vzkříšeným a k slávě povoláným národem slovenským Bohu dobrotivému díky zazpíval s radostným „alleluja!“ Dost je již toho Velkého pátku pro Slovany v Rakousku-Uhersku a zasloužili bychom již konečně i radostné velké noci. Ráchte přijat a milým přátelům sdělit mé opakované nejsrdečnější díky a výraz hluboké úcty, s kterou se značím v Uh. Skalici 8. října 1878.

Nejoddanější přítel Fr. V. Sasinek v. r.

(„Hlas“, v Brne 16. října 1878.“)

Sasinek neuvádza meno redaktora „Hlasu“, ktorý výzvu ohľadom kalicha dal. Odpovedný redaktor „Hl.“ Adolf Ružička to nebol, lebo on bol laik („civil“), kdežto Sasinek v ďakovacom písme tituluje „Důstojný Pane“. Hľadaním sme zistili, že to bol Jozef Klíma, kňaz diecezy brnenskej.

Rok 1880

Na rok 1880 pripadly 50. narodeniny F. V. Sasinka, no v celku prešly tuším bez povšimnutia slovenskej verejnosti. Ani v „Nár. novinách“ som nenašiel nejaké stopy.

Rok 1890

„Nár. noviny“ 13. dec. 1890 pripomínajú 60. narodeniny Fr. V. Sasinka v „Chýrniku“ niekoľkoriadkovou zprávu.

Rok 1892

V tomto roku 1892 bolo dôstojne a dosť všestranne oslávené jubileum 40. ročnej činnosti *literárnej* Fr. V. Sasinka. „Literárne listy“ venovali oslávencovi celé číslo 6. s bohatými príspevkami, o ktorých píšeme na inom mieste. „Národné noviny“ turč. sv. martinské preukázali F. V. Sasinkovi tiež veľkú pozornosť, hlavne šéfredaktor Svetozár Hurban Vajanský. V „Katolíckych novinách“ Martin Kollár vzdal pekným spôsobom poctu slovenskému spisovateľovi. V Ružomberku vyšiel osobitný spis o ktorom „Liter. listy“ 1892 takto referujú:

— „Pamiatka na štyridsaťročie literárnej činnosti *Franka Víťazoslava Sasinka, kňaza katolíckeho*. Sostavil a vydal Zadušený v Ružomberku 1892. Tlačou Karla Salvu. Nákladom vydateľovým. Na sklade v kníhkupectve Karla Salvu v Ružomberku v 8 strán 59. Cena 50 kr. — Vydavateľ tohoto spisu chce doista do širších kruhov zniesť vďačnú pamiatku na požehnanú literárnu činnosť Sasinkovu, preto vydal „Pamiatku“, skrovnú túto knižočku, ale milú i obsahove i vystrojením. K príjemným stránkam vystrojenia patria dve podobizne Sasinkove, jedna na čele z terajších časov, s vlastnoručným podpisom; druhá v texte na celej strane 28 z jeho kapucínskych časov. Obsah podáva: Prvotiny spisovateľskej práce Fr. V. Sasinka: Pieseň o slovenských Blahozvestoch; hlbokým citom a zdravým kresťanským oduševnením písanú báseň k 4. dňu septembra 1892 od Somolického; krátke ale verné i vďačné slovo o Sasinkovej literárnej činnosti: 1852—1892, ktorú napísal Š. M.; životopis Franka Víťazoslava Sasinka (odtisk z Pokladu kazateľského, dielu IV.) najvernejší doista zo všetkých životopisov Sasinkových, lebo Fr. Rich. Osvald napísal ho dľa autobiografie; nasleduje *Všeličo zo života Fr. V. Sasinka*, charakterizujúce anekdoty a) Kazateľské b) špitálske a c) miešané. Sostaviteľovi životopisu stala sa tá nemilá nehoda, že z diel Sasinkových, tlačou vydaných vynechal práve to najväčšie, *Poklad Kazateľský, Sbíerka Kázni na ošetky nedele a sviatky roku cirkevného na dni svätých i rozličné príležitosti a pobožnosti* v štyroch dieloch či v piatich sväzkoch. Čitatelia si to pridajú a odpustia Fr. Rich. Osvaldovi, že zabudol na dielo, ktorým zo svojej obetavosti najviac oslá-

vil meruročie lit. činnosti Sasinkovej. „Pamiatke“ prajeme šťastlivú púť do domov slovenských a odporúčame ju každému“.

Pražska „Vlast“ 1895 priniesla o tejto publikácii dlhší článok Tomáša Šmýda.

Rok 1900, 1902

K 70. narodeninám uverejnily „Nár. noviny“ v čísle z 11. decembra 1900 v „Chýrniku“ túto zprávu:

„Dp. Fr. V. Sasinek (Mariacell v Štýrsku) slávi dnes svoje 70. narodeniny. Požehnaj ho Boh, daj mu zdravia tela i ducha ešte na mnohé letá. Takto privolá dnes zaiste každý roduverný Slovák. Kto toľko vykonal, toľko obetoval za svoj slovenský národ, tomu naša pieseň slávu zazvoní“.

Keďže r. 1892 bolo pekne oslávené 40. literárne výročie Fr. V. Sasinka bolo by prirodzené, keby *päťdesiatročnému* jubileumu *spisovateľskému* bol venovaný ešte väčší záujem. No vystala akákoľvek oslava (r. 1902).

Rok 1903

V „Národných novinách“ zo dňa 8. okt. 1903 bolo uverejnené: „Zajtra, dňa 9. okt. slávi pán Fr. V. Sasinek (Algersdorf-Graz) 50-ročné jubileum svojho kňazstva z príležitosti tejto poslaný bol nasledujúci príspevok:

Dôstojný Pane! Národ Slovenský oslavuje Boha, že poprial mu radosti vidieť vysokoctenú osobnosť Vašu, ako slávi päťdesiatročie svojho kňazstva...

Hviezdu opravdového kňaza vidí národ slovenský vo Vás dôst. Pane, a preto kloní sa pred Vami v tento slávny deň. Veď vzor až podnes neunavnej činnosti, či na poli Cirkve, či na poli vedy, či na poli obetivosti, či na poli príkladného života a skromnosti, či na poli priateľstva a bratstva vidí na Vašej osobe, nespúšťajúcej so zreteľu ani na okamih celého svojho požehnaného života: Boha a národ slovenský. Dajže Bože atď.

V Turč. Sv. Martine, 8. okt. 1903.

Verne oddaní ctitelia...

Pripojujeme sa k tomuto blahoželaniam s celým srdcom.“

„Literárne listy“ 1903 venovali Sasinkovi báseň Tichomira Milkina a článok Fr. Rich. Osvalda (uverejnené v tejto knižke).

V deň 50. ročného kňazského výročia pritúlili sa ku ctihodnému jubilantovi dvaja národovci slovenskí, úprimní jeho ctitelia a priatelia a z ich zprávy dľa *Národ. novín* 13. X. 1903 v oddielu „Dopisy“ dozvedáme sa zo Štýrskeho Hradca:

Izbietka, v ktorej Fr. V. Sasinek posledný čas pred umretím býval

„Dnes zasvätili sme jubileum 50-ročného kňazstva nášho milého *Fr. V. Sasinka* v užšom kruhu ctihodných bratov *Milosrd-*

ných v Algersdorfe. Slávnosť celej obce, na ktorej zúčastnia sa farské úrady, prípravovňa učiteľská a šesť triedne školy elementárne bude pri slávnostnej omši jubilanta a bohatom stole bratov Milosrdných až dňa 11. okt.

Dnes (9. okt.) vel. p. Fr. V. Sasinek, ako na 50. výročnicu svojho posvätenia na kňazstvo, slúžil svoju zlatú sv. omšu v kaplnke bratov Milosrdných pri assistencii svojich najúprimnejších ctiteľov pp. Pavla Príhodu a Pavla Blahu, ktorí tlumočili mu city najopravdivejšej lásky a oddanosti nielen všetkých roduverných Slovákov, lež i všetkých poctivých ľudí, nehľadia cez okuliare treštených — ismov. V mene Nemcov jubilantovi vyniesol prípitok dôstp. Ant. Kindermann, farár v Algersdorfe, ktorý čo Nemec má až k závideniu hodnú základnú známosť v dielach Sasinkových, ako v cirkevných a ľudových, tak v profánnych. zvlášte slovensko-vlasteneckých, že by zapýriť sa museli pred citnosťou tohoto poctivého Nemca premnohí pp. duchovní „vodcovia“ slovenského ľudu. Tento prípitok zvlášte bol zlatým podkladom nasledovavších blýskavých a srdečných príslov a telegramov, ktorých predčítanie stupňovano pozdvihovalo slávnostnú náladu v dobrej spoločnosti.

Keď ešte pripomeniem, že denník „Grazer Volksblatt“ dôrazne upozorňuje svoje obecnstvo na jubilárnu slávnosť Sasinkovu budúcej nedele 11. októbra v susednom Algersdorfe odbyvať sa majúcu, s podaním sympatického krátkeho životopisu Sasinkovho, zaključujem svoju reportersku povinnosť pod Summeringom dnes o pol noci novým sňahom pokrytom volajúc z temena týchto nebotyčných velikánov do celej vzdelanej Európy i do ďalekej Ameriky:

Živ Boh na mnohé ešte roky jednoho z najprednejších synov Slovenského národa, jubilujúceho Sasinka!“

Pri 50. ročnom jubileume kňazskom dostal F. V. Sasinek zo všetkých strán blahoželania a dary. Dopisovateľ „Nár. novín“ dňa 13. okt. 1903 prizvukuje: „Zvlášte musím vyzdvihnúť príslov dr. Fraňa Hrašovca c. k. okres. sudcu v Št. Hradci a starostu nár. kruhu slovinskej mládeže tamže“. V čísle 15. okt. 1903 medzi blahoželacími zásielkami sú zaznamenané: „Milosrdné Sestry sv. Karla Boromejského v Prahe (s jubilejným darom), Školské Sestry sv. Františka Saleského v Algersdorfe (s jubil. darom)“.

Rok 1905

Ku 75. narodeninám význačnejším prejavom bol článok v „Katol. novinách“ v Skalici 8. dec. 1905 pod značkou BK., čo bol zodpovedný redaktor Bielek Anton.

Sasinek sám prehovoril vtedy verejnosti vystižným a dojemným článkom „Od Srdca k Srdcu“ (Katol. nov. 22. dec. 1905), v ktorom napísal (z počiatku): „Dňa 11. decembra roku tohoto zakončil som už tridvadsaťpäťročné jubileum svojho života. Z tej príležitosti „Katolícke noviny“ a početní priatelia sdělili mi svoje srdečné blahoželanie a vďačné uznanie toho, čo som hlavne perom svojím konal na cirkevnom, národnom a politickom poli, buď v časopisoch alebo v samostatných spisoch behom 55 rokov svojho spisovateľstva.“

Rok 1910

Azda najslávnejšie a najvšeobecnejšie prejavy boli zasvätené 80. narodeninám F. V. Sasinka. „Národné noviny“ venovali staručkému vlastencovi a spisovateľovi číslo zo dňa 10. decembra a niekoľko čísiel nasledujúcich s oslavnými básňami, článkami a blahoželacími prejavmi prečtených čitateľov. Na inom mieste tejto knižky uverejňujeme najhlavnejšie z tých vecí. Tu aspoň niekoľko veršov z básne „Pozdravenia jubilantovi poslané“ od Jozefa Podhradského z Belehradu:

Kriesil's Slovenska uletené doby,
Oživotvoril dávnych otcov hroby.
Pod Tvojím perom:
zámky staré, hradov rozvaliny,
skaly nemé zas prehovorily.

Pre pamäť budúcim zachytujeme tu niektoré významné blahoželacie prejavy v pôvodinách.

Adressa úcty

Dôstojnému Pánu Fr. V. Sasinkovi na pamäť jeho 80. roku narodenia.

Dôstojný Pane!

Zo slávneho mesta Turčianskeho Sv. Martina, v ktorom Ste Vy, Dôstojný Pane, strávili plodných a požehnaných sedem rokov, ako

duša Matice Slovenskej a významný spolupracovník národného orgánu slovenského „Národných Novín“, ako redaktor „Letopisu Matice Slovenskej“, ako i redaktor „Slovenského Letopisu“, prichádzame k Vám k Vášmu Patmosu s hlboko precíteným blahoželaním k sviatku vašich 80-ročných narodenín. Ďakujúc Bohu Hospodinu, že Vás ráčil zachovať pre národ slovenský až do veku patriarchálneho, posielame k nebesiam vrúce modlitby, aby On predĺžil dni života Vášho až po ďaleké línie čerstvej a vždy činnej staroby! Vy Ste, Dôstojný Pane, od mladistvých dní až po hlbokú starosť oddaní boli trom veľkým ideám: službe sacerdotálnej Hospodinu, láske a vernosti k svojmu národu slovenskému a neúnavnej literárnej a vedeckej práci ku blahu Cirkvi a národa.

Hlavne zahlbili Ste sa do temných a polotemných záhad historických, abyste hlbokou vedou a neuveriteľnou pilnosťou prispeli vykryštalizovať, ethnickú, kultúrnu i historickú individualitu slovenského národa, ohrozenú lživým, pseudohistorickým haraburdím a zlou snahou predstaviť náš národ slovenský ako bezforemný konglomerát prišielcov a miešancov.

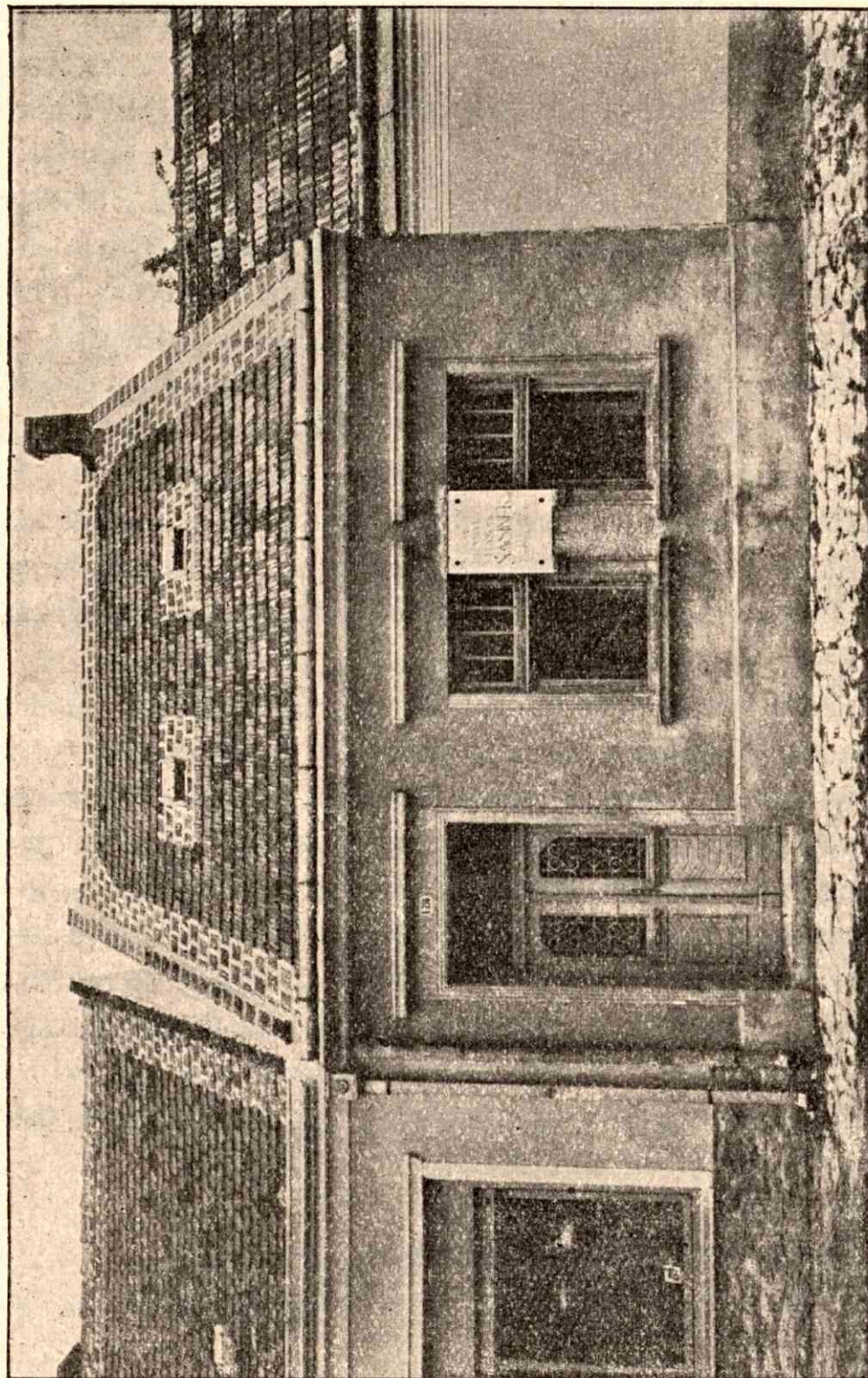
Časť Vašej činnosti v tomto smere patrí k najväčším činom všetkých synov národa, pracujúcich na jeho osvobodení, pozdvihnutí a ošľastnení.

Ťažko by bolo, okrem toho, najšť smer, pole, osnovu, postać, špeciálnosť, ktorých by sa nebolo týkalo Vaše skvelé, neunavné pero! Vy Ste básnili, rozprávali, poučovali, osvecovali, oduševňovali, karhali, potešovali svoj národ; theologia, pedagogia, literárna historia, ästetika, filozofia, asketická literatúra, hymnologia, filologia — ajhľa! polia a zähony, po ktorých Ste putovali a iných k spolupúti obodrovali a priťahovali. Za Vami je celá veľká encyklopädická literatúra, ktorá bude po stolia prameňom poučenia i povznesenia pre slovenských epigonov.

A nezabudli Ste ani na hmotnú podporu národných, šľachetných cieľov: Z chudoby a prácneho života stali Ste sa skvelým mäcénom slovenskej literatúry, slovenských vzdelanostných ústavov, slovenských periodických vydaní, slovenskej mládeže, škôl a každého podniku, smerujúceho, pozdvihnúť, osvietiť, obohatiť duchovnú komoru národa slovenského. Vaše žertvovanie na oltár národa nebolo výsledkom náhleho oduševnenia a veľkodušného chvíľkového rozhodnutia, ale bolo nepretrženou, konzekventnou refazou obetovania, podporovania a odobierania si od úst chudob-

ného chlebíka. Odkryjúc za mladi hviezdú slovenského znovuzrodenia, neodvrátili Ste od nej oka až po rok života osemdesiaty!

Oslavujeme Vás, ctíme si Vás, milujeme Vás! To sú jediné dary, ktoré Vám môžeme poskytnúť! Prijmite ich! My ich dávame

Rodný domček Fr. V. Sasinka s pamätnou doskou

z úprimnosti srdca a pripojujeme k nim modlitbu k Bohu Hospodinu, aby Vám daroval tichý, šťastný predvečer Vášho požehnaného života! Na mnogaja i blagaja lieta!

Pavel Mudroň, Matúš Dula, Svetozár Hurban Vajanský, Samuel Šimko, Dr. Ján Vanovič, Dr. Ján Mudroň, Dr. Ján Šimko, Jozef Škultéty, Miloš Pietor, Lajo Vančo, Fedor Hrušovský, Ján Straka, Rudolf Mitrovský, Dr. Jozef Zlocha, Pavel Halaša, Gustav Šimko, Samuel Ivaška, Jozef Kosina, Dr. Krupec, Ján Hruška, Eduard Jančarik, Andrej Obuch, Ján Meličko ml., Jindřich Budín, Vlasta Obuchová, Anna Jankovičová, Milino Vraný, M. Košinová, Elena Galandová, Ružena Kuzmová, M. Švehla, Margita Šimková, Anna Vladárová, Fedor Jesenský, Ján Šimko Klanica, Ján Čičmanec, Ján Hvizdák, Blažej Bulla, Jozef Fábry, Andrej Sokolík, Jozef Košina stolár, Ján Renner, Sam. Kulfan, Ivan Sitár, Jozef Hlavaj, Mil. Greisinger, V. Vraný, Ján Meličko, Gustáv Korbeľ, Emil Koreň, Olga Luptáková, Mikuláš Čajda, Vladimír Čajka, Sam. Kuchárik, Peter Kompiš, Margita Pauliny-Tóthová, Miloš Klimko, Ľudevít Fiala, Vladimír Fábry, Marta Vladárová, Emil Volko, Anton Buček, Michal Brxa, Anna Halašová, Andrej Halaša, Andrej Černiansky, Margita Hrušovská, Samuel Štarke, Ondrej Lánik, Jozef Gašparík, Ján Milan Štetka, Otto Škrovina, Viera Škrovinová, Anna Mudroňová, Amalia Kašovičová.

S osemdesiatou ročnicou narodenia Dôstojnosti Vašej prichádza nám na um neprestávajúca činnosť literárna, ktorou vynasnažuje sa Dôstojnosť Vaša objasniť predovšetkým zahalené staršie dejiny národa nášho slovenského. Dôstojnosť Vaša nevypúšťa pera z rúk, stále báda v historiách, a opráva chybné a často i zlomyseľné záznamy nám neprajných historikov. Málo je literárnych pracovníkov slovenských, no tým väčšia zásluha prináleží Dôstojnosti Vašej, že i v neskorej starobe, keď iní pracovníci slabosťou tela i ducha opanovaní v utiahnutosti prežívajú posledné mesiace života svojho, ešte vždy vynasnažujete sa horlivosťou mladistvou. Včelička neprestáva sbierať med!

Ďakujúc atď.

V *Ružomberku*, 7. decembra 1910.

Andrej Hlinka, Fedor Houdek, Vladimír Makovický (a ešte 48 podpisov).

Dôstojný Pane!

Celý slovenský národ dáva zajtrá vďaka trojjedinému Bohu, že nám dal Vás a že doprial Vám dožiť osemdesiatych narodenín.

Tento krásny vek v ľudskom živote tak neúmornou prácou pre dobro ubiedeného slovenského národa naplnený vzbudzuje v každom slovenskom srdci hlbokú úctu ku vysokoctenej osobe Dôstojnosti Vašej. A tak, bárs som sa pripojil ku blahoželaniu mojich martinských spoluobčanov, ktoré Vám včera zaslali, nemôžem odolať túhe; aby som ešte i s mojou manželkou osobitne neprišiel medzi dlhé rady Vašich blahoželateľov. Boh všemohúci nech Vám všetko to, čo Ste slovenskému národu tak hojne, duševne i hmotne darovali, bohaté odmení a Vás ešť mnohé a blahé roky udržuje.

S hlbokou úctou Dôstojnosti Vašej úprimne oddaní.

V Turčianskom Sv. Matrtine, 10. decembra 1910.

Pavel Mudroň, Anna Mudroňová.

Dôstojný Pane!

Ponáhľam sa zaujať miesto v radoch ctiteľov a poklonníkov, ktorí, pudení pocity povďačného srdca, shromaždia sa okolo Vás, vysoko zaslúžily náš patriarcha, aby Vám svätiacemu svoje 80-te narodeniny odovzdali hold úcty, lásky a vďaky za všetko, čoho svojím dômyslovým dejepisným trdom, svojou neúnavnou prácou a činnosťou, svojou veľkodušnou obetivosťou v tak hojnej miere urobili Ste účastným Svoj milovaný národ slovenský.

Ráďte tedy prijať Dôstojný Pane a Otče náš, k tomuto veľavýznamnému a pamätnému dňu Vášho požehnaného života i moje najsrdečnejšie dobrorečenie a blahoželanie, neináč úprimný výraz mojej neohraničenej úcty, lásky a povďačnosti. Milostivý Otec nebeský živ Vás ešte, pri nenaštrbených silách tela i ducha bodrého, činného na mnohé blahé letá na radosť Vašich nepočetných ctiteľov a k sláve národa.

S výrazom hľbokej úcty som Váš, Dôstojný Pane, pokorný sluha

V Dolnom Kubíne, dňa 10. decembra 1910.

Pavel Országh (Hviezdoslav).

P. J. K.!

Dôstojný a Vysokoctený Pane!

S vrelou vďakou viniem sa k Bohu, darcovi všeho dobrého, za mimoriadnu milosť, že Vás nadelil ako duševnou schopnosťou a neúnavnou účinnosťou zvlášte pri rozháňaní hustej hmly, zavalenej na základoch vlasti našej, tak menovite predĺžením vzácneho pre národ života Vášho. Veď v tieto dni slávnite 80-ty deň narodenia, vek to len malému zlomku smrteľníkov popriaty.

Prijmite touto príležitosťou i moje skromné, no úprimné blahoželanie, spojené s vrelou prosbou, aby Vám, Vysokoctený Pane, dobrotivý Boh dožičil ešte dlho sviežosti a sily duševnej, tak ako i telesnej, že by ste ešte nejedným svetielkom posvietili do tmy dejepisu nášho, a aby ste spolu dožili sa zveľadenia uhneteného národa nášho.

Živ Vás Pán Boh ešte mnoho rokov ku chlúbe rodu slovenského!

V Žiline, dňa 8. dec. 1910.

Vincenc Zaymus, profesor na odpočinku.

Dôstojný Pane!

Verných až do smrti miluje Hospodin a ctí každý slušný človek, ešte i nepriateľ.

Vy patríte medzi nich, medzi tých, ktorí dokázali vernosť a celý život venovali národu svojmu krivdami bitému, potlačovanému. Vy dali Ste všetko, čo Ste mali: dary ducha i lásku veľkého šľachetného srdca svojho tomuto národu: „lazarovi“, verne, vytrvale bojujúc za blaho jeho, tešiaca, obodrujúca a liečiac rany jeho.

Milostivý Hospodin požehnával Vás pre to a dal Vám dožiť vysoký vek, ako by Vám i nám chcel dať na javo, že práca Vaša je mu milá!

I ja — ešte ako mladík — čerpal som oduševnenie a silu z prác Vašich, prirodzene teda i ja patrím medzi Vašich iskrených ctiteľov, a preto dovoľujem si pripojiť sa ku radu gratulantov v deň 80-ty, narodenín Vašich...

Turčiansky Sv. Martin, 10. dec. 1910.

Ivan Daxner, hlavný direktor banky „Tatry“.

Dôstojný Pane!

Dožiť 80-ročné narodeniny je dar zvláštnej milosti Božej; žiť tak dlhý vek, vždy verne posvätený súc jednej myšlienke, dôsledne jej venujúc všetky trudy veľkej duše, vždy čestne obstojac pri hesle: „Dal som sa do služby ducha, preto musím prekonať cestu života trnistú“: znamená tvrdosť a stálosť charakteru, veľkosť a šľachetnosť smýšľania, pred ktorými sa klaňať a úctu vzdať musí každý šľachetne smýšľajúci človek — či priateľ či protivník.

My povážsko-novomestskí Slováci ako zväčša potomkovia tých otcov, ktorí i dvakrát sa shromaždili pri snemovných voľbách pod vašimi zástavami, z príležitosti Vašich 80. narodenín z tej

našej čistej, slovenskej, kresťanskej duše pozdravujeme Vašu dôstojnosť a želáme Vám od Všemohúceho Boha...

Nové Mesto nad Váhom, 10. dec 1910.

Vám oddaný

Dr. Julius Markovič a 51 podpisov.

Vysokoctený Pane!

Podľa starej našej známosti v B. Bystrici, dozrajúc sa od p. Mudroňa, že 11. decembra t. r. slávite svoje 80-ročné narodeniny, pripojujem sa i ja z ďalekej Rossie k tým početným Vaším ctiteľom-národovcom, ktorí vám k takej zriedkavej slávnosti a milosti Božej blahoželajú.

Daj Vám Pán Boh stáleho, úplného zdravia ešte na mnohé a mnohé roky, aby Ste, Vy náš drahý duchovný otec a mnohozaslúžený historik i dobrodinca nášho národa, dožiť sa mohli pri telesnom a duševnom svojom pokoji a bodrosti lepších, svetlejších čias jeho!

Ja teraz po 32-ročnom úradovaní profesorskom v lyceji a gymnasiu v Moskve, za ktoré som si vyslúžil rád sv. Vladimíra 3-ho stupňa a ruské dedické dvorianstvo (šľachtictvo) žijem už 10-tý rok na penzii na svojom majetočku neďaleko Moskvy. V službe som zostavil a vydal niekoľko gréckych učebníkov, napísal so pár filolog. článkov a teraz som dohotovil k tlači obširny návod k novej sústave ruského tesnopisu.

Železnikovo, 5. dec. (22. nov.) 1910.

Emil Černý

Velebný, úprimne ctený Pane!

K húfu tých Vašich úprimných ctiteľov... ponáhľam sa pripojiť i ja...

Neračič ma Velebnosť Vaša neskromným nazvať, keď pri tejto príležitosti osmeľujem sa vzbudiť u Vás rozpomienku na mladíka, remeselnického tovariša, ktorý práve pred 50. rokmi stal sa účastným šťastia mať Velebnosť Vašu v redakcii bl. p. dr. Radlinského v Budíne osobne poznať: Dnes mi je samému divno, ako osmelil som sa podať Vám k láskavému prezretiu prvé pokusy môjho veršovania z časov, keď som bol len 13-ročný mladík. Ako som sa cítil byť pocteným, keď Ste jednu z tých básničiek „Hrob milencov“ v päd. kalendári „Tatran“ uverejniť ráčili!

Od toho času bol beh môjho života asi nasledujúci:

Ideál môj bol: môcť ako učiteľ pracovať na výchove ľudu. Vedel

som, že chybuje mi k tomu potrebná školská príprava; — veď 13-ročného dali ma rodičia na remeslo — predsa trúfal som si úlohe tej s pomocou Božou zodpedať...

— — — — —
75 ročný stavec s družkou môjho života, s ktorou už od 49 rokov znášame spolu „břímě dne i horka“, žijeme osamostatnení tu v Čabe...

Porúčajúc Vás opätovne ochrane Otca nebeského zostávam
V B. Čabe, 8. dec. 1910.

Ján Pravdoľub Bella, učiteľ na odpočinku.

Muzeálna Slovenská Spoločnosť v hlbokkej úcte pozdravuje Vás, ako bývalého tajomníka Matice Slovenskej, ako mocného borcu za historickú pravdu a 60 ročného mnohostranného neunavného veľaditeľa slovenskej kultúry.

Jozef Škultéty podpredseda, V. Vraný tajomník.

Nech žije náš nesmrteľný Fr. Viktor Sasinek!

Málo je tých, čo vekom svojim Vášmu by rovnali sa veku; no ešte menej je tých, čo dielami svojimi s Vašimi by sa vyrovnali dielami.

V Šaštíne, dňa 11. decembra 1910.

Ján Novák, kňaz zlatoomšový.

V Pisku n/O., 12. XII. 1910.

Vaše Dústojnosti! Slovtuný Pane!

Prosím, abyste k Svému jubileu osmdesátých narozenín přijmouti ráčil nejvroucnější a nejupřímnější blahopřání veškerého dobra a neskonaleho štěstí, od Svého věrného a upřímného ctitele!

Kéž bychom se doždáli vykoupení a slavného probuzení slovenského národa, jemuž jste Svůj život zasvětil a jej stejně s Vámi miluji!

Vaší Slovtunosti dávný a věrný ctitel

Adolf Heyduk.

Veledústojný Pane!

K milým Vaším jmeninám a i blízkým narozeninám přeji Vám, jakož i celá naše rodina, hojného zdraví! Kéž popřáno jest Vám ještě více let ku blahu lidstva a národa pracovati!

Vám oddaný

Boleslav Dolejšek, gymn. profesor ve Velkém Meziříčí.

„Slovenské ľudové noviny“ (v Prešporoku) vydaly tiež osobitné číslo 9. dec. 1910 s bohatým obsahom, ktorého niektoré čiastky najde láskavý čitateľ v inom odseku tohoto spisu. Sama Redakcia prehovorila oduševnenými slovami:

„Cti otca svojho! Tak znie Božie prikázanie, lebo len tak budeš dlho živý na zemi. To znie aj pre národy. Ktorý národ nechce zahynúť, ktorý národ chce dlho žiť na zemi, ten si musí ctiť otcov svojích. Osemdesiatročný Franko Víťazoslav Sasinek jako otec národa slovenského zasluhuje v plnej miere, aby sme mu z hlbín srdc svojich prejavili úctu a vďaku so želaním, aby ho Boh živil.

Keď ti chce nepravnik násilník odobrať rolu, na ktorej sa ti chlieb rodí, keď ti chce vziať dom po rodičoch zdedený, a bere ťa ten tvoj nepriateľ na súd a cigáni, že je nie ani dom, ani roľ tvoja, lebo si ty len cudzí, votrelec, posbieranec... čo urobíš? Ideš do komory do starej truhlice a vyťahuješ ožlknuté písma, testamenty, venovania a všetko, čo máš, a tým ideš podprieť pravdu svoju, že si ty írečitý a večitý majiteľ tej zeme, že si domov svoj po zákonu sdedil s deda pradeda a smelo vrhneš násilníkovi do očí pred celým svetom: zlodej!

Keď sa našli zlodeji, ktorí začali popierať práva naše slovenské začali vypisovať vknihách a novinách, že sme my Slováci len neskoro privandrovaná, na milosť prijatá čeliadka, ktorá tu žiadnych prirodzených a odvekých práv nemá, že sme trpení cudzinci a že sa máme spokojiť s tým, čo sa nám z milosti vrhá — na túto bezbožnú reč povstal jako posol Boží na obranu pravdy našej František Sasinek a jasným svetlom veľkého umu svojho vniknul do komôr, do truhlic starých písemností a vyniesol na svetlo vzácne doklady toho, že sme my Slováci praobyvatelia vlasti našej, že sme my tu boli samí prví a už vtedy obrábali rolu svoju.

Pamätáte sa na škrek mrzký zúrivých šovinov; — jako nás vyhánali von z krajiny: „Komu sa tu nepáči, nech ide preč!“ „Kto sa nechce pomadařčiť, ten nech ide von z krajiny!“ I pohnul sa hrozný prúd ľudu slovenského, do dnes vyvandrovalo do pol miliona Slovákov do Ameriky. To je znakom, že veru je tu mnoho takých, čo sa im tu nepáči, mnoho takých, čo sa nechcú dať pomadařčiť. I keď videli, že sa spúšťa krv krajiny,

umkli s vyhánaním, naopak postavili hotárov, aby nik tak ľahko nemohol preč odtiaľto.

Proti vyhánaniu sa ozvalo mohutné slovo Sasinkovo: Nás odtiaľto nik nemá práva vyháňať, my sme tu doma.

Český národ poctil svojho najväčšieho dejepisca Františka Palackého menom: otec národa. Naším slovenským Palackým je František Sasinek, otec slovenského národa. Venoval nám celý svoj dlhý požehnaný živôt a zaštilil nás pred krivdou pancierom starobylým pravdy našej, zaslúži, aby sme si ho ctili jako otca svojho, lebo len tak bude i náš národ slovenský dlho živý na zemi.“ —

Redaktori „Slov. ľud. novín“ však neuspokojili sa len blahoželaním napísaným do svojich novín — oni sa obidvaja vybrali na osobnú gratuláciu z Bratislavy do Algersdorfu — ako to opísali v Slov. ľud. novinách 16. dec. 1910:

„Celý národ slovenský — i tí synovia jeho, čo ich osud do cudziny a za more zavial — rozpomenul sa s vďačným srdcom na svojho vzácneho predáka. Praví veľkí ľudia sú skromní, i náš Sasinek nečakal oslavy, a keď mu milosrdní bratia v Eggenbergu pripravili oslavu v chráme Božom a potom doma, a keď ku oslave prišlo 28 telegramov a do 50 príspevov zo Slovenska, bol náš oslávenec k slzám dojatý. Keď mu páter prior oznámil, že prišli mu Dr. Ráth a Tománek v mene „Slov. ľud. novín“ i osobne blahopriať, to sa rozohrialo v starcovi to slovenské srdce a cítil živo že i tam ďaleko, medzi Nemcami, a už roky vzdialený od rodnej zeme — predsa je tuho sviazaný, srastený s nami, a v každom Slovákoví cíti krevného brata.

Jako Sasinek sám skromný, tak bolo i jeho jubileum, veľmi skromné, no láska, ktorou ho tamojší obtáčajú, tá pozlátila chudobný rámeč slávy. Majú ho všetci rehoľníci vo veľkej úcte, a pokiaľ sú skoro všetci Nemci, ani dobre nerozumeli, prečo je Sasinek nám Slovákom tak vzácny, a ako veľmi obohatil Sasinek literatúru slovenskú.

Pravda je, Štýrsky Hradec je ďaleko, ale keď pri priateľskom rozhovore Sasinek spomenul, jakú radosť mal pred 7 rokmi, keď slávil svoje kňazské secunditiae, z hojnej návštevy Slovákov, zvlášť svojich vzácnych priateľov, gbelského Blahu a neb. Príhodu — veru človeku srdce stislo pri pomyšlení: celý život

venoval národu a pracoval zaň a na koniec na svoje staré dni žije v ďalekej cudzine...

Na náš prívet, ku ktorému sa pridružil i známeho mena priateľ náš Čech (Karol Kolísek) — odpovedal Sasinek: „Keď Eze-

Hrob Fr. V. Sasinka v Kainbachu

chiel videl na jednom poli mrtvom mnoho ľudských kostí, opýtal sa Pána Boha, prečo sú tie kosti mrtvé, prečo sú nie živé? — Boh

mu odpovedal: Volaj na ne, nech ožijú. Ezechiel začal kričať a kosti sa skladaly i ožily. Tak i ja som vyhľadával slovenské kosti a prebúdzať to, čo sa zdálo byť mrtvé a snažil sa slúžiť národu môjmu slovenskému. Daj Bože, aby slovenskí moji bratia v práci neustávali a aby ani ich ani moja práca nevyšla na zmar, ale prispela k stvoreniu krajšej budúcnosti.“

Do 9. večer sme hovorili spolu o veciach našich a divili sa tomu, jako znamenite je informovaný o všetkom, čo sa u nás deje. Vysvetlilo sa to tým, že páter prior je Slovák menom Fortunát Pilárik, rodák z Kozmaloviec v Tekove, a ten je nápomocný Sasinkovi, prečítuje mu noviny, z kníh, s dojemnou oddanosťou, aby si Sasinek svoj slabý zrak šetriť mohol. Sasinek už len ráno, pred poludním vidí trochu čítať a píše, ale odpoľudnia mu páter prior pomáha, lebo Sasinek je stále neunavný a pracuje na svojom historickom diele ďalej.

Medzi iným vyslovil Sasinek svoju ľútosť nad tým, že sa nenašiel z mladších nikto, kto by sa venoval štúdiu historickému a ktorého by on milerád vzal k sebe a poviedol ho do celého materiálu, aby mohol potom pokračovať v započatom diele.

Sasinek je vzdor svojmu vysokému veku na duchu úplne čerstvý a keby lepšie videl i nohy keby ho lepšie nosily, to by nik neveril, že je už 80. On vlastne i teraz koná službu, je ako by duchovným otcom kláštora (spirituálom), každý deň ráno o 6-tej slúži sv. omšu a v nedeľu a sviatok drží exhorty (kázne), oboje je obtížná vec v tom veku.

Kláštor bol nedávno prikúpil villu pre rekonvalescentov, a tú na počesť jeho pomenovali Sasinekheim. Sasinka menujú všetci obyčajne „pán profesor“, pretože bol profesorom na teológii v Bystrici. Nechodí nikam, nie len pre domáci poriadok, tento kláštor milosrdných je už reformovaný a poriadok veľmi sprísnený. ale ani na nohy nevládze. keď je pekne, na koči ho dajú previesť. Vzpomína na všetko a dušou žije s nami a medzi nami. Daj Bože nášmu drahému otcovi Sasinkovi ešte dlhého veku a zdravia!

Milosrdným bratom, zvlášť pánu páterovi priorovi i touto cestou ďakujeme za všetku dobrotu. preukazovanú nášmu neceniteľnému Frankovi Sasinkovi a ďakujeme mu i za srdečné pohostinstvo poskytnuté nám slovenským jubilejným pútnikom.“

Rok 1913

Diamantové jubileum diamantového kňaza. Posledné jubileum nášho jubilanta so zlatým srdcom s diamantovým vekom a jubileumom kňazstva!

K tejto zriedkavej slávnosti máme cenné dokumenty — hold „Nár. novín“ blahoželanie ctiteľov a prejav samého Fr. V. Saska.

V „Nár. novinách“ 7. okt. 1913 akiste z pera Sv. H. Vajanského — táto krátka, no vrelá zpráva:

„Zriedkavý muž, zriedkavé kurikulum života, zriedkavá summa životnej práce, i konečne zriedkavé jubileum, akého Hospodin uštedruje len svojim vyvoleným. Dlhý život je drahocenný dar Boží, keď bol preplnený prácou, čistý ako hôrny kryštál, žertvohojný a dobročinný“.

„Šesťdesiat rokov húževnatej práce, šesťdesiat rokov bezúhonnej vernosti, nadľudskej obetavosti; šesťdesiat ročná služba Cirkvi i národu, beznáročná, neuznávaná, veľkými sveta tohoto neodmeňovaná, to je jubileum, ktoré by zaslúžilo Horácovo Carmen saeculare (báseň vekovečnú). Čo mu možno dať, čím ho potešíť, čím obradovať srdce verného, veľkého starca? Tým, že mu vyslovujeme svoju hlbokú vďaku, obdiv a želanie, aby meno jeho skvelo sa na oblohe slovenskej vedy a literatúry, ako prvotriedna hviezda-stálica, a svietila do duší potomkov, pobádajúc ich do práce, napomínajúc k vernosti a milovaniu národa. Veľký spisovateľ, veľký slovenský patriot, dobrodinec a mäcén, brat i patriarch slovenskej historiografie: nech žije ešte mnohé roky pokojný, milý večer požehnaného života!“

Z blahoprajných príspevkov tu aspoň dva:

Št. Hradec, dne 9. října 1913.

Dovolují si tak úctyhodnému a vznešenému jubilantu v den diamantového jubilea přednésti nejuctivější a nejvroucenejší blahopřání.

Kéž milý Pán Bůh ráčí tak důstojnému a ideálnímu pracovníku na své vinici zploditi náplň Svých milostí, aby koruna Jeho

nezištného a energického pracovníka zatřpytila se pravými, nepomíjejícími démanty!

Karol Kolísek, vojenský duchovní, profesor.

Turčiansky Sv. Martin, dňa 9. okt. 1913.

Dôstojný Pane!

Nie mnoho mladší, ako Vy, mal som príležitosť poznať Vás ešte pred svojim osamostatnením sa, a sprevádzal som s pozornosťou a ocenením všetko, čo Ste od toho času v záujme nášho národa konali.

Nie div, že sa úcta, ktorú Ste vo mne vzbudili k sebe už pri našom prvom stretnutí sa, vždy väčšmi a väčšmi stupňovala.

Keď zajtra idete sláviť zriedkavé jubileum 60-ročného kňazstva, blížim sa aj ja ku Vám, Dôstojný Pane a pripojujem sa ku húfu Vašich úprimných ctiteľov, ktorí si prajú, aby Vám Hospodin život predĺžil, Vás ešte dlho na tele i duši čerstvého v rade našej bojujúcej eklezie zachoval. Amen!

Zostal som so srdečným pozdravom Vašej Dôstojnosti iskrený ctiteľ:
Matúš Dula.

Ozvuk jubilea v „Nár. nov.“ 16. okt. 1913:

a) **„Poďakovanie.** Z príležitosti môjho šesťdesiatročného jubilea rozpomenuli sa na mňa početní milí priatelia a poctili ma srdečným blahoželaním buď písomne, buď telefonicky. Ponevác pre slabosť zraku a ruky nevládzem poďakovať sa im, prosím ich, aby sa uspokojili s týmto úprimným poďakovaním.

Fr. V. Sasinek.“

b) **Algersdorf, 13. októbra.** Ponevác nemám tu slovenského človeka, ktorý by slovenským perom podal zprávu o slávnosti, ktorá sa konala včera v ozdobenej kapli tunajšieho zotavenišťa (Reconvalescentenhaus) Milosrdných Bratov, za slušné som uznal, aby som to sám učinil. Moje 60. ročné kňazské jubileum pripadlo vlastne na 9. októbra, moji milí Milosrdní Bratia však zriedkavú slávnosť preniesli na nedeľu (12. októbra), aby sa na nej zúčastnili pobožní ľudia početnejšie.

Pred sv. omšou hlásal slovo Božie P. Anselm, kňaz rádu sv. Františka, superior tunajšej rezidencie, asistentami boli: P. Leopold, prior Milosrdných Bratov v Štýrskom Hradci; vdp. An-

ton Kindermann, beneficiat kaple sv. Pomocnikov, Moravan. Krásny spev konaly tunajšie školské Sestry rádu sv. Františka. Na slávnosti zúčastnili sa v toľkom počte veriaci, že kapla nestačila.

Podotknúť chcem ešte i to, že pri sv. omši modlil som sa i o to, aby Pán Boh otvoril oči odrodilcom, aby poznali hanbu odrodilstva a dali sa na pokánie. Modlil som sa i za verných synov národa, neprave zaznaného, aby v láske, svornosti a vo vzájomnom dorozumení sa pracovali k dobru a blahu národa svojho.

Fr. V. Sasinek.“

„Dr. Fr. V. Sasinek z príležitosti svojho šesťdesiatročného kňazského jubilea poctený bol utešeným 60 cm. vysokým, 90 cm. širokým, prácou ručnou vyhotoveným diplomom, 20. aug. 1913 v Newarku N. J. v Spojených Štátoch Ameriky vystaveným, že ho Jednota „Sokol“ za čestného člena vyvolila. Dôstp. Sasinek tým milšie bol prekvapený, že diplom sám hlavný správca N. Jednoty Gustáv Košík z Ameriky priniesol a osobne i so svojou manželkou 28. septembra jemu doručil.“

(Nár. nov. 18. okt. 1913.)

2. Po smrti

a) Gymnázium Fr. Sasinka

Čoskoro po prevrate, keď univ. prof. Dr. Jaroslav Vlček bol odborovým prednostom slovenského oddelenia pri ministerstve školstva a nár. osvety v Prahe a Dr. Anton Štefánek referentom pre školstvo pri ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska, gymnázium v Prievidzi súc poslovenčené dostalo čestné pomenovanie „Štátne reálne gymnázium Františka Sasinka“.

Ústav bol otvorený dňa 15. sept. 1919 za prítomnosti nitrianskeho župana Dra Ľud. Okánika, rodáka skalického, ktorý vo svojej reči navrhol pomenovanie ústavu dľa Fr. Sasinka. Pomenovanie má datum 17. nov. 1919 č. 55.324 ministerstva školstva a nár. osvety. Terajším riaditeľom je Slováč J. Lenčo.

Ústav tento založený r. 1666 ako prvé gymnázium piaristické v bývalom Uhorsku mal budovu postavenú pre ciele klášterské. Ukázala sa tedy potreba novej budovy a tá bola od česko-

slovenského štátu na pozemku darovanom od mesta Prievidze a pomocou iných príspevkov vystavená a 1. júna 1930 slávnostne otvorená.

„Robotnícke noviny“ zo dňa 3. júna 1930 prinášajú o tom zpravu pod názvom „Kultúrna slávnosť v Prievidzi“ počínajúcu slovami: „V horskom zákutí stredného Slovenska osviežovalo sa duševne obyvateľstvo širokého okolia Prievidze peknou kultúrnou slávnosťou otvárania reálneho gymnázia, pomenovaného menom slovenského dejepisca Františka Sasinka“.

Dľa referátu „Slováka“ (3. júna 1930) pri slávnostných prejavoch poslanec J. Sivák načrtol program, poslanie ústavu a naznačil, že programom týmto má byť vlastne slovenský národný program Fr. Sasinka, ktorého meno nosí gymnázium.

b) Odhalenie pamätnej dosky

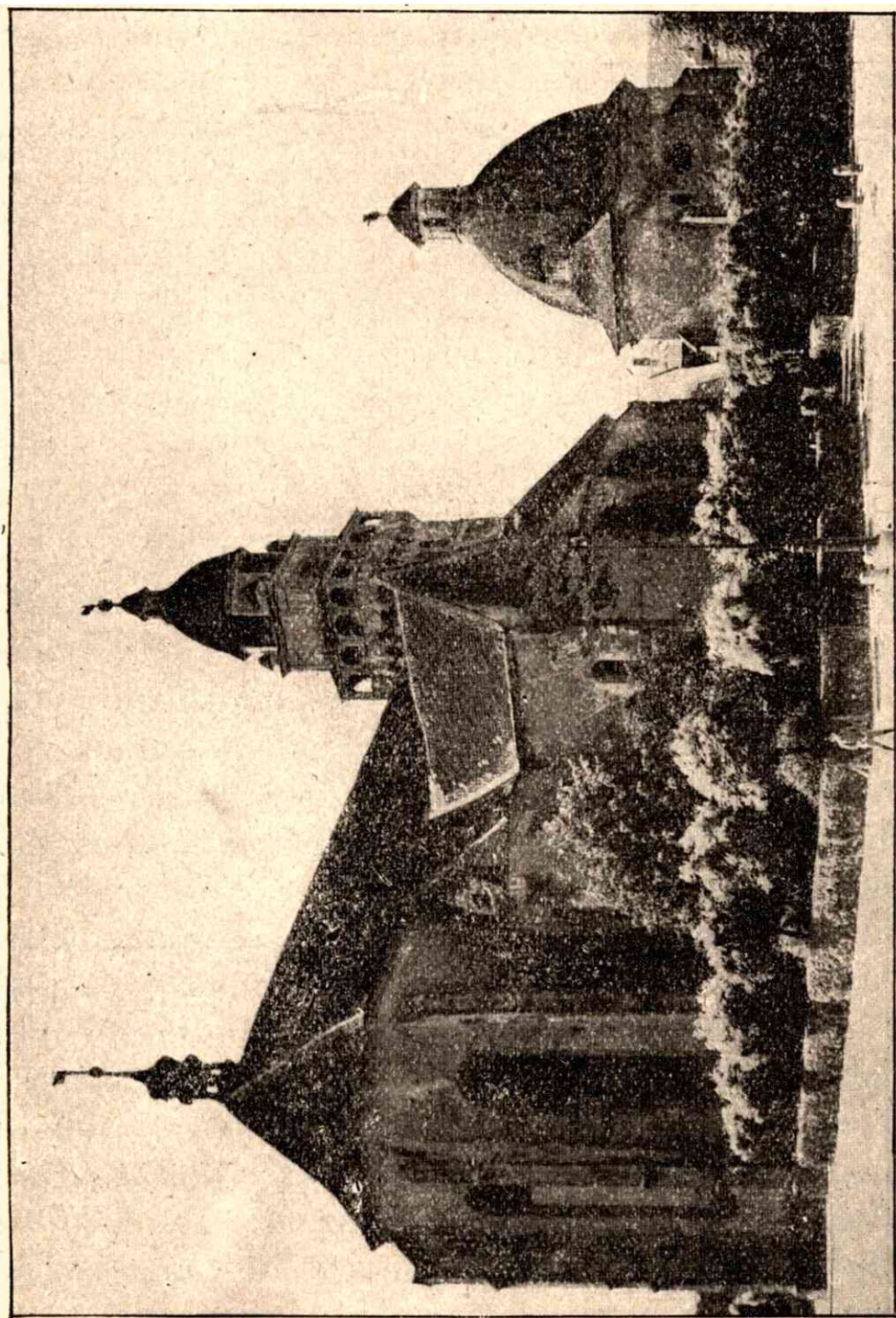
Dňa 1. mája 1926 bola odhalená pamätná doska na rodnom domku Fr. V. Sasinka v Pivovarskej, teraz Lichardovej ulici č. 216 I., patriacom včul' Alžbete Krahulcovej, vdove po bednárovi. Na doske mramorovej je zlatý nadpis: „**V tomto dome sa narodil 11. XII. 1830 František Vířazoslav Sasinek, spisovateľ a buditeľ národa.**“ O zbudovanie dosky má zásluhu miestny odbor „Maticy Slovenskej“, hlavne vředajší predseda šk. inřp. Ján Obetko. Jej odhalenie bolo veľkou národnou slávnosťou, pri ktorej bol i pomník A. Komenského odhalený. „Slovenský denník“ so 4. mája 1926 zaznamenáva:

„Pod tribunou sedel staručký farár Nilus Sasinek, príbuzný nebohého F. V. Sasinka. Prítomný bol i jeho pravnuk riaditeľ meřtianky Veselý z Rim. Soboty.

O 11. hod. pohol sa celý zástup k rodnému domu F. V. Sasinka. Domček je vkusne opravený a okolie pekne dekorované. Slov. učitelia (Spev. Sbor. Slov. Učiteľov) utvorili kruh a prespievali slov. hymnu „Bože čos ráčil“ od Mikuláša Schneidera-Trnavského.

Slávnostný rečník bl.Dr. Pavel Žiška, profesor trnavského gymnázia, rodom Skaličan, ktorý Fr. V. Sasinka ešte osobne poznal. V precítených slovách vylíčil život a utrpenie tohto veľkého rodáka a buditeľa slovenského. Obecenstvo chvíľami dojaté bolo až k slzám a keď ku koncu pripomenul, že tento literát,

historik, ktorého životné dielo bolo ohromné, tento Slovan má v Štyrsku na pomníku nemecký nápis, a že národ a mesto Skalica len tak splatia povinnú daň tomuto synovi, keď jeho te-

Farský kostol v Skalici a káplnka sv. Anny, v ktorej sú uložené pozostatky Fr. V. Sasínka

lesné pozostatky prevezú do rodnej zeme, ozval sa všeobecný súhlas pohnutého obecnstva. — Starosta J. Nejezchleba so slovami: „Národ, ktorý si svojich velikánov nectí, nie je slobody hoden!“ prevzal i pamätnú dosku do opatery mesta.

c) Večierok „Moyzesa“

„Moyzes“, Spolok slov. kat. akademikov v Bratislave usporiadal 7. mája 1930 o 20. hod. v Hoteli Tatra Akademický večierok, ktorého hlavný bod bol: Dr. Ľud. Okánik, kanonik: **Epizody zo života Fraňa V. Sasinka.** (K otázke úlohy slov. kat. v národnom živote slovenskom).

Predseda „Moyzesa“ Jožo Cieker-Oravčan zahájil večierok a pripomenul, že dnešný večierok venuje „Moyzes“ spomienke na šľachetného historika slovenského Fraňa Sasinka. Zdôraznil úlohu jeho v národnom živote Slovenskom; po obrodení rečovom a duchovnom, po Bernolákovi, Štúrovi, bolo treba to obrodenie zdôvodniť historicky. Bolo treba postaviť proti historickej lži historickú pravdu, proti maďarskej subjektivite — objektívnu pravdu... O toto pokúsil sa Fraňo V. Sasinek. — Jeho odkaz je povinná dokončiť akademicky vzdelaná generácia slovenská, lebo opravdivú históriu slovenskú môže napísať len opravdivý Slovák.

Potom ujal sa slova dr. Ľudevít Okánik. Teplým spôsobom rozhovoril sa o Sasinkovi, ktorého poznal ako mladý študent v Skalici. Vyzdvihol jeho pracovitosť. Ako študent so svojimi kamarátmi chodieval sa prizerať na Sasinka, ktorý neustále stál pri vysokom stole a písal, písal... Vždy pracoval. Jeho kázne v Skalici boli obľúbené. Bol chýrečným kazateľom, ktorý vedel uchvátiť ľud. Ale maďarskej vláde bol trňom v oku. Zakázala mu kázať. Sasinek bol olúpený o svoj najlepší pôžitok... Maďarská vláda znemožnila mu život na Slovensku, ktoré tak miloval. Odišiel do Prahy. Ale vždy túžil po svojej rodnej hrude. Živelná túha ho hnala späť. I prišiel, ale zas musel odísť. Zomrel ďaleko v Štýrsku. Jeho túžba splnila sa až teraz... Oslobodená vlasť, oslobodený národ splňuje najväčšiu túžbu jeho. Škoda, že už po smrti...

Po nádhernej prednáške obrátil sa rečník na akademickú mládež a zvýšeným hlasom povedal:

„Takýchto mužov potrebujeme! Slovensko potrebuje Sasinkov. Vás čaká úloha, milá mládež, pokračovať v diele ním započatom... („Slovák“ 9. mája 1930.)

3. Prevezenie a uloženie pozostatkov Fr. V. Sasinka

Mestské zastupiteľstvo Skalice v zasadnutí dňa 29. novembra 1926 hlasovaním dľa mena jednomyselne prijalo dôvodovú zprávu mestskej rady o „prevezení telesných pozostatkov Fr. Sasinka slovenského národného spisovateľa a rodáka mesta z Rakúska domov a uskutočnení pomníka“, ako aj zvedení novej položky do mestského rozpočtu á 10.000 počnúc r. 1927 pod rubrikou „Školstvo a umenie“. „Čo zvláštneho odôvodnenia ani nepotrebuje, lebo obyvateľstvo je preťažené rôznymi sbierkami a mesto svojho rodáka verne starým tradíciam si chce do rodnej zeme umiestiť, navždy jeho pamiatku zachrániť a uctiť“. (Text dľa úradnej zápisnice).

Od tej doby sa do rozpočtov v r. 1928, 1929 a 1930 zavádzala tá suma a uložila na vklad, čo za 4 roky dnes činí 40.000 kčs.

V zasadnutí mestského zastupiteľstva 14. marca 1930 bolo väčšinou hlasov prijaté zbudovať na káplnku sv. Anny (vedľa farského kostola), v ktorej budú pozostatky Fr. V. Sasinka uložené, umelecký relief a prácu bez ofertného riadenia zadať Ladislavovi Šalounovi, sochárovi z Prahy za 20.500 kčs. Relief má byť zo svetlého bronzu patinovaný v rozmere 140×200 hore s reliefovou podobizňou F. V. Sasinka s primeraným nápisom určeným od komisie dľa porady so slov. spisovateľom Vladimírom Royom, dolu znak Slovenska s vychádzajúcou dúhou, s mozaikou zlatého kovu.

Nápis zneje:

František Vířazoslav

Sasinek

historik

** 11. decembra 1850 † 17. nov. 1914.*

Z dôb minulých čias si kriesil pamiatky

Slovenska

bys' rodu tak pomohol vstať na nohy

v dejinách.

Vladimír Roy.

* * *

Po starostlivých prípravách Mestská rada dňa 28. mája vydala vkusný plakát s podobenkou Fr. V. Sasinka s týmto textom:

Mesto Skalica na Slovensku oslávi 100-ročné narodeniny

svojho veľkého rodáka, národného buditeľa a historika **F. V. Sasinka** prevezením jeho telesných pozostatkov z cudziny, uložením ich v rodnom meste a odhalením pamätnej dosky nad jeho hrobom. Slávnosti sa konajú pod protektorátom min. škol. a nár. osvety **Dr. Ivana Déreera**.

Poriadok slávností: 10. júna: Úradné prevzatie telesných pozostatkov Sasinkových starostom mesta Skalice v Kainbachu u Št. Hradca;

11. júna: odpoľudnia privezenie pozostatkov do Skalice;

14. júna: dopoludnia uvítanie hostí, o 11. hod. Matiné v Kine. prehovorí biskup **Marian Blaha**, predseda Matice Slovenskej; o 3. hod. odpoľudnia otvorenie výstavy Sasinkovej v gymnáziume, prehovorí prof. R. Híkl; o 8. hod. večer v „Kruhu“ Palárikova hra „Incognito“. Zahrá miestny odbor Matice Slovenskej.

15. júna: o 6. hod. ráno budíček a výstrely; o 9. hod. slávnostné bohoslužby a smútočné obrady vo farskom chráme — vykoná biskup **Marian Blaha**; o 10. hod. výkrop hrobky v káplne sv. Anny a uloženie telesných pozostatkov; o pol 11. hod. odhalenie pamätnej dosky:

1. Učit. sbor okresu skalického

2. Pozdrav starostu

3. Slávnostná reč: Dr. Ivan Dérer, minister školstva a národnej osvety

4. Odhalenie dosky

5. Hudba: Kto za pravdu horí

6. Prejavy: Dekan filozof. fakulty, Dr. Václav Chaloupecký za univerzitu Komenského v Bratislave, Dr. Štefan Krčméry za Maticu Slovenskú, posl. Msgre Andrej Hlinka za Spolok sv. Vojtecha, Ph. C. Jožo Cieker-Oravčan za Spolok slov. akademikov „Moyzes“ v Bratislave, profesor a senátor Dr. Pavel Žiška za mesto Skalicu.

7. Odovzdanie pamätnej dosky majstrom Ladislavom Šalounom.

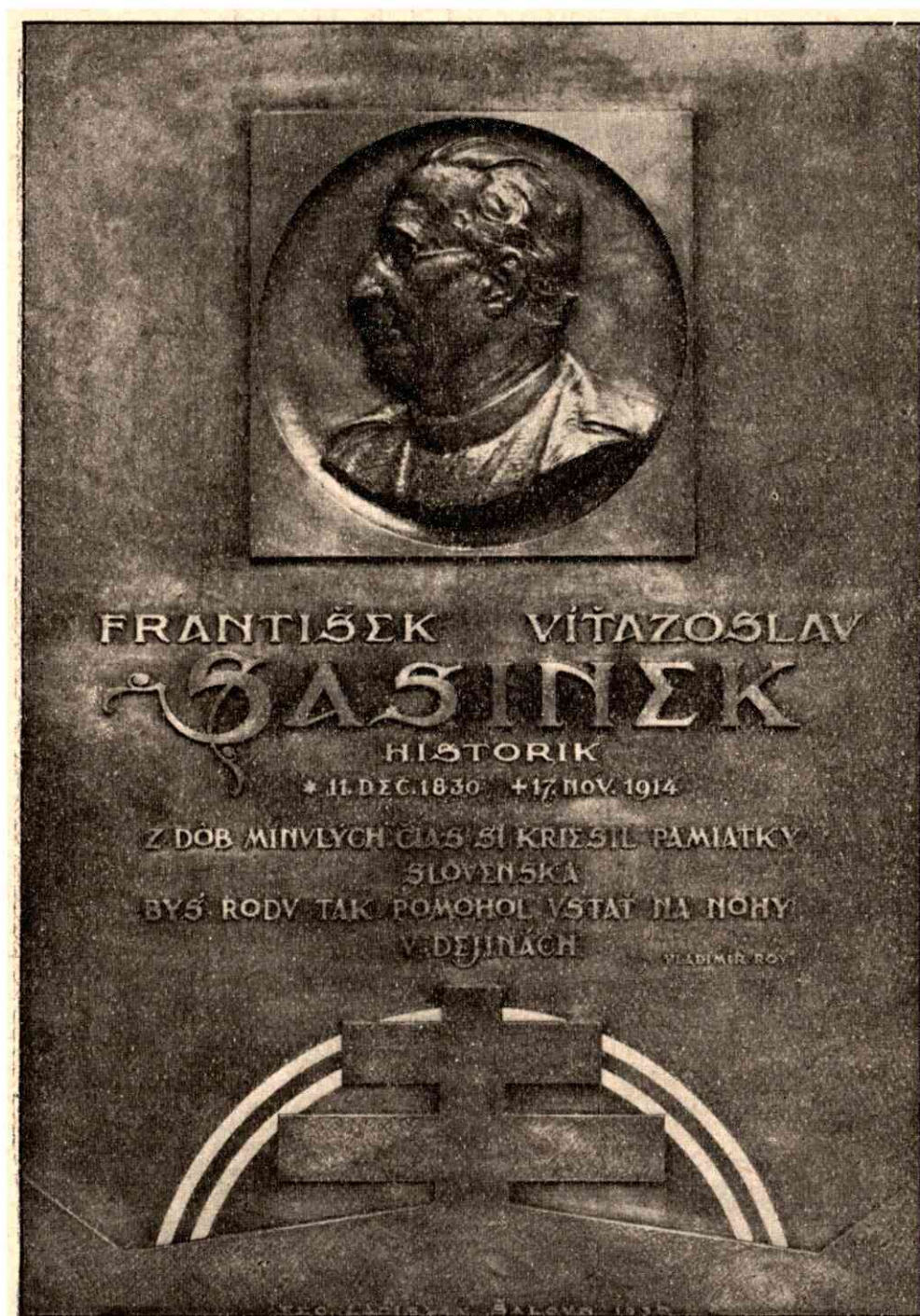
8. Prevzatie dosky mestom a poďakovanie starostom.

9. Hymny.

V 1. hod. Spoločný obed v „Kruhu“. 4. h. Veselica v mestskom hájku pri koncerte.

Pre prevezenie pozostatkov Sasinkových je určený program: Exhumácia je stanovená na 10. júna 1950 o 7. hod. ráno.

Pozostatky budú prevezené z Kainbachu do Skalice autom, ktoré má prísť 11. júna okolo 14. hod. Pri vjazdu do mesta

Pamätná doska Sasínka na káplne Sv. Anny
v Skalici

u slavobrány privíta svojho rodáka občanstvo, rečníť bude Imrich Tomeček, riaditeľ šk. v. v. Od slavobrány budú pozostatky prenesené do káplnky sv. Anny.

Pri odhalení reliefu bude sa spievať sbor, ktorý i dľa textu i dľa hudby složil Hynek Bím, riaditeľ mešťanskej školy v Skalici. Slová sú nasledujúce:

Buditeľovi národa

Národ keď v putách otrockých hynul,
k životu volal mocne Tvoj hlas,
zúfalstva výkrik nocou keď plynul,
nadšenia Tvojho plápolal jas.

Želaná túžba Tvá skutkom sa stala,
slobody slnko už zasvitlo nám,
zmizela poroba, čo hrob nám stlala,
národ náš slobodný vládne si sám.

Tebe, náš verný národa synu,
klademe vence úcty a lásky,
Duch Tvoj v nás žije, vedie nás k činu
v mieru aj v búrke, keď hrozia blesky.

Nám z Tvojho žitia vzrástla pevná viera:
Kto národu žil, ten neumiera!

V. Tri piesne cyrillometodejské od Fr. V. Sasinka

1. Budte zvelebení

Sprievod složil *Mikuláš Schneider Trnavský*

Bud-te zve - le - be-ní a večne slá - ve - ní Cy - ril - le
Skrz prí - klad - né ctnosti K ve - či - tej rá - do - sti od Bo - ha

Metho - de bra - tia svä - tí. Svä - tej pa - mä - ti
do ne - bies ra - ja vza - tí.

sláv - me vás svä - tí. Náš ľud kre - stan - ský Vám prespe - vu - je

česť a ci - ty srd - ca vy - ja - vu - je.

2. Sv. Cyrill a Method.

Vážne.

F. O. Matzenauer. Op. 38.

1. O-sla - vuj-me hvie-zdy jas - né Cy - ril - la a Me - to - da.

tie-to s ho-ra svet - la krás-ne slo-ven-ské-ho ná - ro - da.

(Sbor).

Vrúcne zavznej v ná - ro-de, je-di-ný všet-kých hlas: o Cy-ril - le

a Me-to - de, o-ro - duj - te za nás, o-ro - duj - te za nás!

2. Otcom našim Pána Krista — s prácou veľkou hlásali, — aby sa tak dozajista — k sláve večnej dostali. (Sbor.)

3. Jako verní pastierovia — Pásli stádo Pánove; — odrážali čo strážcovia — všetky klamy diablové. (Sbor.)

4. Jako sviece pravovzorné — svetlom pravdy svietili; — srdca čisté a pokorné — k láske Božej vznietili. (Sbor.)

5. Apoštolské mocné slovo — ústy, písmom hlásali, — aby semä tak Pánovo — v rolu jeho zasiali. (Sbor.)

6. S nimi zora spásy svitla — a za ňou i biely deň; — Pána roľa krásne zkvitla — a priniesla hojnú žeň. (Sbor.)

7. Sladký bol za pravdu, práva — jím kalich utrpenia; — s Kristom trpeť bola sláva — jím a zdroj potešenia. (Sbor.)

8. Už koruna spravodlivá — v nebi krásli skráne vám: — vaša prosba starostlivá — vyžiadať tu slávu nám. (Sbor.)

9. Boh na Vašu vrúcnu prosbu — ráč nás štedro požehnať: — od nás zlé a každú hrozbu — všetkých pohrôm ráč zahnať. (Sbor.)

10. Nech vo viere nás a čnosti — zachová Boh láskavý, — a vo večnej blaženosti — miesto šťastné pripraví. (Sbor.) Vrúcne zavznej v národe — jediný všetkých hlas: — o Cyrille a Methode [; orodujte za nás! ;]

F. V. Sasínek

3. Nad hrobom sv. Methoda.

1. Ti-síc ro-kov pre - le - te - lo nad ná-ro-dom od tých dôb, čo Me-tho-da

svä-té te - lo Velehradský prikryl hrob. (Sbor:) Z diaľky k Tebe spiecha-me

so srdcom vrúcny m sem, vďačnou sl - zou má-ča-me po-svä-t-nú tú-to zem.

2. Veľaslávny zdrav buď stánku, — kde Methoda jazyk znel; — nebeskému kde Baránku — chválopiesne vrúcne pel. (Sbor.)

3. Ty svätý náš Betleheme! — Z teba vyšlo spasenie — na slovanské čtetné plemä — skrz Methoda učenie. (Sbor.)

4. Ty si svietnik, kde Methoda — svieca svetlo vydala; — aby zmizla tma z náro-da, — slnka žiar mu nastala. (Sbor.)

5. Tu on Pastier stádo svoje — pásol slovom príkladom; — tu milosti božej zdroje — dával hojným pokladom. (Sbor.)

6. Žehnal kráľa i ľud jeho — tu v tento prach sklonený, — jako Aron, Najvyššieho — ku službe posvätený. (Sbor.)

7. V zemi tejto odpočíva — apoštolský pracovník; — tisícletý klud požíva — Krista verný bojovník. (Sbor.)

8. Tu telo, duch ale v nebi — túži tela vzkriesenie; — Boha v sboroch tam velebí — žiada i nám spasenie. (Sbor.)

9. O Methode, tak vzdycháme, — Pána prosíš neprestaň, — za nás, ktorí objíma-me — hrob tvoj; mocne nás zastaň! (Sbor.)

10. Až tu nekdy Tvoje telo — vstane z hrobu tmavého, — staň Slovanom zas vo čelo, — veď do raja večného. (Sbor:) Z diaľky k tebe spiechame — so srdcom vrúcny m sem, — vďačnou slzou máčame — posvätnú túto zem.

Frant. V. Sasinek — poprsie od Ladislava Šalouna

Doslov

Nie z neskromnosti, ale ako zvláštnosť pripomíname, že v prípadoch Fr. V. Sasinka obzvlášťne významných ľudí „zpoza Moravy“ s láskou a vernosťou vykonali čestné a cenné služby: najlepší životopis *pred* autobiografiou Sasinkovou a jej vydaním od Zadumeného napísal bol *Moravan* (Šmýd), prvé jubileum kňazské (25. roč.) oslávil čestným darom kalicha so svojimi druhmi *Moravan* (Klíma), opusteného v cudzine do hrobu uložil *Moravan* (Vrána), najobsiahlejší posiaľ spis o Sasinkovi zostavil *Moravan* (Kolísek), výstavku Sasinkovskú v Skalici usporiadal *Moravan* (profesor Híkl). O pietný čin prevezenia a uloženia pozostatkov najväčšiu zásluhu má starosta mesta Skalice prof. Karol Mareš, *Čech*, ktorý mal srdečné povzbudenie a úprimné rady od spisovateľov A. Žaluda a J. Hejreta, ako aj od priora Milosrdných Bratov Fr. Christína Šandu, spevy k slávnosti uloženia pozostatkov složil a riadil H. Bím — všetko *Česi*.

Aký to len môže byť človek a „Slovák“, kto nevidí nikde, nikde úprimnej, bratskej československej jednoty!

Koľko únavných kročajov vyšľapal, koľko smútku v duši vytrpel, koľko zlatých-svätých slov prehovoril; napísal hrdina a mučeník tejto myšlienky — *Frant. Sasinek*, myšlienky československej jednoty, ktorá nám pripravovala i priniesla slobodu národa.

V roku 80. narodenín prvého prezidenta nášho drahého štátu Dra T. G. Masaryka, spolupracovníka Štefánikovho, a 100. narodenín vlastných vracia sa Fr. V. Sasinek — telesnými pozostatkami — do svojho rodiska Skalice, ktorú pred svetom ozdobil prácou a slávou.

Bude tu bývať medzi svojimi, blízko domu Hospodinova, uprostred domov a chalupiek svojich rodákov a priateľov.

Nechže nám prehovorí Sasinek sám „od srdca k srdcu“ slovami znejúcimi ako testament proroka (Katol. noviny 22. decembra 1905.):

„Pracujte v opravdivom duchu kresťanskom, ktorý rozdrúgal a netrpí putá otrocké na nikom, tým menej na zbožnom Slovákov. Mužne, nie železom, ale slovom a perom zastaňte náš slovenský ľud a jeho milú slovenčinu v chráme, v škole a úrade.“

„Ja viem, že mnohí sú, ktorí ma neznajú a činnosť moju, predsudkom zaslepení, krivo posudzujú...“

„Presvedčený som, že Pán Boh ináč o mne súdi, než nepriaznivci moji. Pri všetkej činnosti svojej spával som pokojnejšie než tí, ktorí odbočili od Slovákov, aby za marnú šošovicu a úsmev milostpána slúžili Molochu a zlatému telaťu. Ústa moje nikdy nemaly kliatby proti nepriateľom, ale tie slová nášho nebeského Majstra: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!*“

Dodatok. V poslednom okamihu pred tlačou „Doslovu“ dostal som z Kainbachu lístok so zprávou zo dňa 10. júna 1950: „Dnes se provedla exhumace v Kainbachu o 8. hod. Vezu domů dobře zachovalou kostru a šat.“

Mareš Karel.

